

Kálag e Mbɛltéd níme bembapɛɛ bé nlómag Ndibned ní kálag

Mod awe atelé kálag e Lukase mó atelé-’ε kálag e Mbɛltéd. Mekan níme enén kálag mékoo’é alúmed áte médii áláa bad ngáne Edædæŋ éche Esáá énwōŋgēnnē bad ábe behídé’áá Yesue ákal nkalanj ní bwâm tŋgene Yesue á Jerusalem, á mbwóg é Judeya ne Samaria ne á mesóg mé nkōŋsé. Elúmte ngáne adúbe á bad bé Křisto ábédé álóned chōm éche bad bé Israel béndübēē. Enén kálag elúmte ngáne adúbe á bad bé Křisto ábóótédé á Jerusalem ámbíd e mpume níme Křistæ ne ngáne ákíi mebwóg mémpēē. Atón áde ádé etógnén áde enén kálag élúmteé ámpē ádii nsón níme Edædæŋ éche Esáá ébeléé. Empě ne ngíne ámīn e bad ábe bédúbpe á mbwe ní Pentekōs.

Nkabtéd ní kálag

Abonŋsen bad ábe békale nkalanj ní bwâm 1.1-26

a. Póle e asóg eche Yesue ne ábē Bembapɛɛ 1.1-14

b. Mod awě atédé Judase échē etál nŋgáne mbapɛɛ 1.15-26

Nkalanj níme Yesue níkálté á Jerusalem 2.1-8.3

Nkalanj níme Yesue níkálté á Judeya ne á Samaria 8.4-12.25

Nsón níme Paale 13.1-28.31

a. Eke é’só áke dé abel nsón 13.1-14.28

b. Mbom níme bembapɛɛ bé nlómag ne belyáged bé mwembé á Jerusalem 15.1-35

- c. Meke níme melónténé mébe áke dé abel nsón 15.36-18.22
- d. Meke níme melónténé meláán áke dé abel nsón 18.23-21.6
- e. Paale adé á mbwog á Jerusalem, á Kaisaria ne á Roma 21.17-28.31

Titée Dyöbe aá móōlōm
Edāōdāη éche Esáá

¹ A-Tiofilos, mod a edúbé, á kálag echē nísébpé atel, mentēl mekan ásē níme Yesue ámbenlé ne níme áyágté'áá bad. Ambēl nímén mekan bootya á pónde echē ámbootédte níme nsón, ² káōηne, á pónde eche Dyöb dēmbenlé boη ápūmē. Byánán āpumé, ambenléd ngine e Edāōdāη éche Esáá, áláa bad ábe āmpwēdté nēngáne ábē bembapεε bé nlomag mekan níme bétāηgéné abel. ³ Bootya áde Yesue áwédé, āpe móom mé e'pun méniin, anlúmed ábē bembapεε bé nlomag yāl ngen ne ngen, álúmed nēn aá ne mbále móde á alongé. Bényinnáá mó dīd ákanlé-'ε bó tāηgεne nkamlen ní Dyöb. ⁴ Pónde póg áde bóōbōō bēdyágkē ndyééd, ansím bó etúu áte aláá bó aá, “Nyéēhīdtē á dyad á Jerusalem. Nyésine' ndε echē Titée awēm álāngé nyé aá móhōbē aá móōbē nyé. Ene ndε chōō ménlāā'ε nyé. ⁵ Jōne adūsánnáá bad ne mendīb, boη ámbīd e nguse e e'pun bōōb, bēdusén nyé ne Edāōdāη éche Esáá.”

Yesue apūmmé
(Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)

⁶ Pónde póg bembapεε bé nlomag bóōbe Yesue bēnladén hōm ahóg. Héε bésēdtéé mó bánken, “A-Sāη, láá sé. Mmén mesú dōō wēbenlé boη bad bé

Israel béwón ngíne ámpē ákamlɛn echab yǎl-ε?”
 7 Hée Yesue átímtanné bó aá, “Titée mó abɛnlad eche ngíne átti póndé ne mekag míme kéchéé ébɛnlédté. Nyéewóo’é kunze ábii póndé eche mímén mekan mébɛnlédté. 8 Boŋ áde Edǎádǎŋ éche Esáá épií’é nyé nyéǎkǔd ngíne, hé-’aá nyékanléé bad mekan míme nyényíné tǎŋgene me á dyad á Jerusalem, á mbwóg é Judeya, ne e Samaria ésyǎǎl kǎŋ nyéǎǎ á metónǎǎ mé nkǎŋsé mésyǎǎl.” 9 Yesue amaá-’aá bó aláa nê, dǎo Dyǎb ábélé boŋ ápǔmē ámín. Ade bédii bɛnǎnéé mó nê, mbag énkǔtɛn mó, bɛnkɛnnyín-naá mó ámpē. 10 Bembapɛɛ bémbɛ bétǎnē mǐd áte bɛnǎné’ ngáne Yesue ákagké ámín, dǎo bad bébɛ ábe béhédé mbóté éche épúbe’ bébídé tǎléd, bétyéém bó á nkǎg. 11 Hée ábɛ bad bébɛ bésɛdtéé bó bánken “A-bad bé Galilia, cheé nyétyéémé hén, nyénǎnéé ámín? Anén Yesue awě Dyǎb ábélé boŋ áhídē áttinté echɛn, ápǔmē ámín, áttim ámbíd melemlem ngáne nyényíné akag ámín.”

Matiasɛ atédé etǎl éche Judasɛ

12 Hée bembapɛɛ bé nlómag béhídté á Ekone é Menzab, bétim ámbíd á Jerusalem. Eché eke ébédé dyam epɛd é Máyl ehóg. 13 Ade bésólé á dyad-té, bɛnkě bésól á toŋ eche bédyéé’áá áte. Ene toŋ ebédé á esón é ndáb éche édé ámín. Abé bembapɛɛ bé nlómag bɛbédéɛ Petro, Jǎne, Jemse ne Andreyá, Filibɛ ne Tǎmasɛ, Batolomyo ne Matyo, Jemse, mwǎn awe Alfǎse ne Simǎne awě anwón kǎn e alon, ne Judasɛ mwǎn awě Jemse. 14 Abén bembapɛɛ báyógké’áá aladɛn áte hǎm ahóg ákáne

nchoo ne bebaád, Maria, Yesue nyaa, ne Yesue baányan.

¹⁵ Mmê mesú mën, bad ábe béndübē Yesue bēnladén áte. Bébédé dyam mbwókel ne móom mé bad mébe. Héε Petro átyéémé ámín átíntē echâb bonj áhōbē aá, ¹⁶ “A-baányan, mekan míme méténlédé á kálag e Dyōb métánjéné alón. Edáádān éche Esáá énhōb á’sō é póndé á nsal míme Dabidε tánjεne Judasε awě antómén bad ábe bēnkě Yesue akób. ¹⁷ Judasε abédé nhóg átíntē e syánē. Yesue ampwěd mó ábel mímén nsón melemlem nēnjáne ámpwēdté syánē. ¹⁸ (Mōné míme ânkuđté áyāle ebébtéd éche ámbenlé, anchanén mó etúú. A etúú-te wē dēn-naá ánsongé dúu, awé-’ε, abum ákán mó, mmii mbíd-te mó áwed. ¹⁹ Bad bésyāāl á Jerusalem bēnwōg ádén akan, né-ōó bēnchǎg ádē hōm áwab ehób-te bán Akeldama, nédē, ‘Ndaab e mekií.’) ” ²⁰ Petro ambád ahób aá, “Nén ábénlédé ngáne éténlédé a kálag e ngāse é Dyōb nén bán, ‘Ade hōm átim e’bwógen modmod eelóó’ áhed.’ Éténlédé-’ε nén bán, ‘Mod ampée átēd eche etál é nsón.’

²¹ “Né-ōó, éhedne’ nén bán dépwēd mod nhóg. Ane mod atánjéné abé mod awě abágáá ne syánē póndé esyāāl eche echēd Sánj Yesue ne syánē dékágé’áá mebwóg ne mebwóg, ²² bootyaa á póndé echě Jōne ádúsánnáá bad ápe á póndé echě Dyōb dēmbenlé bonj Yesue ápūmē. Mómpē atánjéné abé mod awě ambé mbónj áde Yesue ámpuú’é.”

²³ Hē dōo bēpwédé bad bébe, Josebe awě bēpwánjtánnáá bán Basabasε (béchágé’áá mómpē

bán Justuse) bó Matiasε. ²⁴ Dóo békânneé bán, “A-Sán ebíí mod asyæál nlém áte. Lúméd sé mod awě épwédé átíntê e ábén bad bébe, ²⁵ átéd etál née mod a nlomag, éche Judase átédte bon mwën átimé’ éche eped éche ébonnéde mó.” ²⁶ Né-óó, bēnsid mbambú álúmed bó mod awě épwédte. Dóo mbambú élúmté bó ápwed Matiasε. Né-óó, bémbad Matiasε á mesonjé mé bembapεε bé nlomag ábíníí dyôm ne nhóg.

2

Epe éche Edáádaj éche Esáá

¹ Áde ngande e Pentekās épédé, bad ábe bédúbpé Krístæ bésyæál bēnladén áte hóm ahóg.

* ² Abwōg-ábwōg esaád émbíd ámín. Ebédé née ekukud é ngíne éche étóme’. Echê esaád énlōn ene ndáb esyæál áte echě ábê bad ábe bédúbpé bémbeé áte. ³ Hê dóo bényíné bwēm nēngáne muú mímě nwágné née e’chém ntyéémé mod-téé á nló-mín. ⁴ Edáádaj éche Esáá êmpií bó moosyæál, mod-téé ábootéd mehób mé bad bémpeé ahób mímě béesebpeé ayáge. Edáádaj chóó élyágté’áá bó áhób kéchéé éche béhóbé’áá.

⁵ Enén pónde bad bé Israel ábe békánnáá Dyōb bēbédé á Jerusalem. Abén bad bémbid mebwóg ne mebwóg á nkōjsé. ⁶ Awóg áde bēwógé échén esaád, ndun e mod enladén áte wéε ábê bad ábe bédúbpé bēbédé. Yǎl enkóm bó áte bwámbwam áyāle ngáne bad ábe bédúbpé béhóbé’áá ábíníí

---

* **2:1** Nzé móom mé e’pun métáan méntōm ámbíd e ngande e Nnyíme-ámín dóo enén ngande ébágáá. Echê epun chóó bad bé Israel bédyágé’áá ngande e mpád ní bwēm.

bad bó mod-téé ácheme' échē ehób. ⁷ Ne nkômten ní yǎl áte, bēnsédéd bán, “Kíné saá á mbwóg e Galilia ábén bad bésyāāl bēbídé-yε? ⁸ Chán-nō ébénlédé bon syāā mod-té áwōgē' ngáne bēhóbεé éche ehób. ⁹ Atíntê e syánē, baahóg bēbídé á melonj mé Patia, Mēdia ne Elam; melonj mé Mesopotemia, Judeya ne Kapadosia; melonj mé Ponto ne mé Esia, ¹⁰ melonj mé Frigia ne Pamfilia, alonj á Egipto ne mebwóg mé alonj á Libia, benben ne Sirine syánē bad behóg debídé á dyad á Roma. ¹¹ Atíntê e ábén bad bésyāāl donje achyáádté ne bad bé Israel, ábíní-ε bad ábe béesě bad bé Israel ábe bēhíde' adúbe á bad bé Israel. Syánē bad behóg debídé á alonj á Kret ne á alonj dé Arebia bonj kénê, syánē mod téé awóge ngáne bēhóbεé áwe ehób-te ndale é mekan éche Dyōb ábélé.” ¹² Yǎl enkóm bó áte bényāg-ke bwámbwam, bésēdté nhóg ne aníní bánken, “Chán nén ádíí-yē?” ¹³ Kénê, donje á bad bēwélé'áá bad ábe bédúbpé, bēhōbē bán bémáá mīm amwé.

Póle eche Petro

¹⁴ Héε Petro átyéémé ámín atíntê e ábíní bembapεε bé nlomag dyôm ne nhóg, áchāgtē ehób, álāngē ndun e mod echě embé áhed aá, “A-baányanj bé Israel ne nyé baásyāāl ábe nyédyεε á Jerusalem, nyélám metúu nílaa nyé ngáne nén ádíí. ¹⁵ Ábén bad béemwédeé mīm ngáne nyéwēmtanné. Bín é'díi bōob ngāη abog é mbwεmbwε ngên. ¹⁶ Bonj nén ábénlédé ntíined ne e'yale ábe nkal é edáédəη Joel ánhōbpē aá, ¹⁷ Dyōb áhóbé nén aá, 'A e'pun bé asóg, mēlōm échēm Edáédəη éche Esáá épī moosyāál.

Abén bãn bé bebaád ne bé baachóm béhōbē mam
míme mébɛnléd á'sō é pónǵé.

Echén kódébad ényīnē ndóg éche éhúú ne me,
ábēn bechun bé bad-te bénangé nló.

¹⁸ Nê dēn-εé mébɛnlé.

Mělōm échēm Edǵádǵn mímē mesú, épíí ké ábēm
bembǵledε, bebaád ne baachóm,
boŋ béhōbē mam míme níhúú ne me, míme
mébɛnléd á'sō é' pónǵé.

¹⁹ Mělūmēd menyáké ádyōb
nlúmed-te e'chemléd á nkǵŋsé.

Mekíí mésyǵgé, muú níchodεn, mwěntud-te níbide'.

²⁰ Etondεε ákwε ehíntén,
ngǵn-ne éyǵg néε mekií.

Mmén mekan mébɛnléd epun embáá é ehúmé é
Sǵngú édēhób bán épag.

²¹ Ene pónǵé kénzée awě akwěnténé aá Yesuε adé
mó Sǵngwée ákǵd e'soóson.'

²² Petro ambád ámpē aá, "A-bad bé Israel,
nyélám metúu nyéwōglεn chǵm éche níhεdεé ahób.
Dyōb dēmběl Yesuε mod a Nazaret ábēl ndǵle é
mekan mé menyáké ne e'chemléd álúmed nyé nén
aá mó mwěn-neé mólōmē mó. Nyébēn nyébíí nē
bwām áyǵle nén átíntē echēn dǵó nē dēmbɛnlédte.

²³ Dyōb dēmmad abíí, ámād-te atíí nén aá nyéεwūū
Yesuε abε áde nyēmbε mó á mekáá mé bad bé
ekǵyí, boŋ bēbōmē-ε mó á awǵg. ²⁴ Boŋ kénē,
Dyōb dēmpuúd mó, ahúd mó á metuné mé kwééd,
áyǵle kwééd eéhele'aá-se éhan mó. ²⁵ Dabidε anhób
tǵngεne mó aá,

'Nnyíné'aá Sǵngwée áwēm á'sō-te pónǵé ésyāǵl.

Adé mé á ekáá émbáá, né-ǵó, meétǵgēē áte.

²⁶ Nê ábélé nlóné ne menyīŋge

nkale-’ε póle ne menyinje méšyāāl.
Echem yāl-le ámpē ēwālē e’lyág bé nlém abé áde
ńdíí á alongé.

27 Ayāle wéemwaá-sε edāádəŋ échēm émāānēd á
mbwóg e kwééd,
wéemwaá-’ε wě ndim níme awōŋ mbəlede mbəə á
soŋ-tê.

28 Elúmté me menzii níme nípeene’ alongé, abé áde
wébēē-’ε me á akéb mēbē menyinje.’ ”

29 Petro ambád ámpē aá, “A-baányəŋ, nlānge
nyé ne aláa dēn nēn meé Dabide awesyānē sáá
ambáá, anwé. Bénlīmē mós, echē soŋ edé-’ε hén
káəŋne chii. 30 Dabide abédéε nkal é’dəádəŋ, ambíí-
’ε chōm éche Dyōb dénhōbpē aá mósbe mós. Dyōb
démnwē melě nēn aá móštéd mwān á mbyaa
níme Dabide móbel mós kəŋ melemlem nēŋgāne
Dabide ámbēē kəŋ. 31 Dabide ammād anyín á’sō é’
póndé, dyam áde Dyōb débēnlé, né-əó, anhób mam
təŋgeŋe mpuu níme Ane-awě-Béwógte. Anhób aá,
‘Dyōb dénkēmmwaá aá ámaaned á mbwóg e
kwééd,

ndim ménkēmbəə-aá mós á soŋ-tê.’

32 Ane Yesue mós-’aá Dyōb apúúdté, sé moosyāál
sédé-’ε mbōŋ bán apuúdé. 33 Dyōb ábágé mós atíi
dé edúbé áwe ekáá émbáá. Abagé-’ε mós Edāádəŋ
éche Esáá éche ánhōbpē aá mósbe mós. Yesue mós-’ε
ábágé sé échē Edāádəŋ, chós-’aá ékásəŋ nyényīnē’,
nyéwōgē-’ε kéchéé échē ébenlad chii. 34 Debíi nēn
bán Dabide enkēmpuméé, boŋ kénê anhób aá,
‘Sáŋ Dyōbe anláá awem Sáŋgwéé aá,
Dyεé áwēm ekáá embáá,

35 káəŋne á póndé echē mébenlé boŋ ékəgtéd ábōŋ
bad bé ekəyí ámīn ne mekuu.’ ”

36 Petro ambád ahób aá, “Né-ṓó, nyé bad bé Israel bésyā́l nyékoṅ abíi nén bán anén Yesue awě nyébómmé á awṓg mwěn-naá Dyṓb dēmbenlé ábē Sāṅgwéé mó-’aá adé Ane-awě-Béwógté.”

37 Awóg áde ábē bad béwógé pále eche Petro, entagéd bó á mewēmten-tē bwāmbwam. Héε bésēdtéé Petro ne abíníi bembapεε bé nlómag bánken, “A-baányan, cheé-ṓ sētāṅgéné abel?”

38 Petro antimén bó aá, “Nyémod-téé nyétimen Dyṓb, nyétēde alongé dé mbéb boṅ nyékud edusen á dīn áde Yesu Krīstəə, ábel nén Dyṓb álagsen nyé mbéb Dyṓb débě-’ε nyé echē ndε, Edəádəṅ éche Esáá. 39 Nyébíi nén bán chōm eche Dyṓb áhóbé aá móṓbε nyé édíi áyā́l echēn ne áben bán ébē-’ε ké áyā́l e bad ábe bédé nchabnede. Edé ne moosyā́l awě Sāṅgwéé ádəd Dyṓb, áchénlé ábē ne mó.”

40 Petro anléb bó, aláá-’ε bó mekan mémpēe híin. Ansím bó etúu áte ahób aá, “Mod-téé ásoṅ áde alongé, ésebé nē, né Dyṓb dékōgsēn nyé melemlen ngáne ákōgsēnnē enén nyoṅgel e ebébtēd.” 41 Bad híin béndūbē dyaṃ áde Petro ánhōbpē bédusēn-ε bó. Mmē mbwε mesoṅgé mé bad míme mémbad ámīn e bad ábe béndūbē, mébédé dyaṃ e’kálé é’láán. 42 Bēmbané nlém áyáge mekan míme bembapεε bé nlómag béyágté’áá bó, bébē-’ε nlatén ne bad ábe bédúbpé Krīstəə. Bóṓbṓṓ békānnē’, bédyāg-ke ndyééd hōm ahóg.

Nlatén mí bad ábe bédúbpé

43 Bembapεε bé nlómag bébélé’áá menyáké, bélūmtē-’ε e’chemléd híin. Kénzéé awě annyín antágé nsəl áte. 44 Bad bésyā́l ábe béndūbē Yesue bémbē békεεne’ nlatén á’sō. Chōm-té-’ε éche mod

ánwōṅgē ébédé é moosyā́l. ⁴⁵ Bésómáá-'áá bwēm, békāb ne mod-té ngáne ántōgnēnnē. ⁴⁶ Báyógk'é'áá aladēn hōm ahóg epun-té á Ndáb-e-Dyōb ákáne. Bédyágé'áá ndyééd hōm ahóg áwāb mendáb ne nlém nhóg ne menyīṅge mésyā́l. ⁴⁷ Békéné'áá Dyōb, bad bésyā́l bégwóón-ne bó nlém ní bwām. Epun-té-'ε Dyōb ábádáá bad ábe békúdé e'sooson ámīn e mesoṅgé mé bad ábe bédúbpé.

3

Petro achōṛté mod awě awédé eped

¹ Mbwe nhóg Petro bó Jōn békágé'áá á Ndáb-e-Dyōb. Nén ábédé á ngāṅh éláán é mūte, pónde echē bad báyógk'é'áá akε á mekáne. ² Mod nhóg mós-'ε ambé á mmwe mé eyáde é Ndáb-e-Dyōb. Béchágé'áá nímē mmwe bán, Mmwe níme Mbóó. Ane mod anwé eped se áde béchyáá mós. Epun-té bépémé'áá mós, bēbānē mós á mmwe hē, áchōmē mōné wēe bad ábe békágé'áá á Ndáb-e-Dyōb. ³ Anyín áde ányíné Petro bó Jōn bésóle' á Ndáb-e-Dyōb-te, anchóm bó ndε. ⁴ Dóo bēnōnéé mós chósōṅ, boṅ Petro áhōbē aá, “Nōné' sé!” ⁵ Hēe ane mod ánóné bó ne mewēmtēn nén aá mósókūd chōm áwāb. ⁶ Dóo Petro áhóbēé aá, “Meewóó'ε mōné ké nhóg boṅ chōm éche níwóó chósó mébéé wε. A dīn áde Yesu Krīstə a Nazaret, hidé ásē, ékag!” ⁷ Dóo Petro áchāṅgé ane mod ekáá émbáá, boṅ áwōṅgān mós átyéem ámīn. Abwōg-ábwōg mekuu ne mekóge nímē ane mod ménwēdned. ⁸ Anhēb, atyéem ámīn, ábootéd-te akε. Ansól á Ndáb-e-Dyōb ne Petro bó Jōn, ákag, áhebé' ámīn, ábagé-'ε Dyōb mekenag. ⁹ Bad bésyā́l ábe bébédé áhed

bényin née ákagké ákēmtē-’ε Dyöb. ¹⁰ Bēnchem mó bán mó abédé mod awě adyεé’áá á Mmwe míme Mbóó ní Ndáb-e-Dyöb áchōmē bwēm. Yǎl enkóm bó áte, bēbé-’ε menyáké ne dyam áde ábēnlédé ne mó.

*Póle eche Petro áhábé
á Ndáb-e-Dyöb*

¹¹ Yǎl enkóm bad bésyāal áte ábe bēmbē á Ndáb-e-Dyöb. Né-óó bēnnyāgéd béke bétán Petro bó Jōn á abebpé á Ndáb-e-Dyöb áde bēchágé’áá bán Abebpé áde Solomonε. Ene pōndé ane mod awě Petro bó Jōn bēnchoódté, ambé áhídé bó. ¹² Ade Petro ányíné ábē bad, anláá bó aá, “A-bānned bé Israel, cheé ékáá boŋ nēn ákōmtē’ nyé yǎl áte? Chán-nō nyénōnéé sé nē? Nyēwēmtan nēn bán échēd ngīne chēn, ké’ε asáŋ ádě sésáá á’sō é’ Dyöb dōó ákáá boŋ sébel anēn mod ábootéd ake-yε? ¹³ Dyöb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakōbe bēbenléé, nédē Dyöb ádé ábēd betaa, álúmté ehúmé éche awe mbaledε Yesue. Nyēmbε mó á mekáá mé benkamlεε, nyēbán-’ε mó áyāl á’sō wéε Payledε. Ké áde Payledε ánwēmtēnnē mó atεde, nyēmbé nyēbán mó áyāl. ¹⁴ Abédé mod awě asáá, abé-’ε ane awě abele mekan míme métāŋgéné, boŋ nyēmbán mó áyāl. Nyēntīm nyéchāā’ Payledε bán áchenned nyé mod awě awúε’ bad. ¹⁵ Né-óó nyēnkāŋ bēwúú mod awě apiinad bad alōŋgé á mbále, boŋ Dyöb dēmpuúú mó. Sébēn sēnyínné mímē mekan dīd. ¹⁶ Anēn mod awě nyényínéé nēn, awě nyébíí-’ε bwām, ngīne echē dīn áde Yesue áwóó ne adúbe áde áwóó ne adúbe áde áwánlé áyāle ádě dīn, dōó ábágé anēn mod awě anwé epεd ngīne, ádíid-ε mó bwām. Nyé bēn nyēnyíné-’ε.

17 “Bəəb-pəó, a-baányəŋ mbíí nén məé, kéchéé éche nyáābe áben belyáged nyémbeñlé Yesue, nyémbəl chó áyāle nyénkembíí’é chóm éche nyébelé. 18 Kénéé ébénlédé-’aá nê, Dyöb dən dóó álónté ábē e’yale se’ bəóđ áde ánlāā’é bekal bé’dəəđəŋ bésyāəl aá béhəb bán Ane-awě-Béwógté ákūd metake. 19 Né-óó, nyéte de áden abé dé mbéb, nyétimən Dyöb ábel boŋ ábóded nyé mbéb. 20 Nzé nyébelé nê, né pónde épě eché Səŋgwéé áhóódté nyé nlém. Ene pónde-’aá álōmēē nyé Ane-awě-Béwógté, nédē Yesue, awě ápwédté nyé. 21 Yesue atəŋgéné asébe dé adyēē ádyöb káəŋ pónde épe eché Dyöb déhəŋlénne mekan mésyāəl boŋ métim ekóólé. Nén dóó Dyöb dēmbenlé se’ bəóđ aá bekal bé’dəəđəŋ ábe bésáá béléaa bad. 22 Mosēē mwēn anhób aá, ‘Səŋgwéé awě adé áden Dyöb ápwéde nyé nkal é’dəəđəŋ átínté e ábēn bad melemlem nēē mə. Nyébel chóm ésyāəl éche áləŋgé nyé aá nyébel. 23 Kénzēé awě eewógne ane nkal é’dəəđəŋ, Dyöb déhūd mó átínté e bad bé Dyöb abóded-te mó.’ 24 Bekal bé’dəəđəŋ ábíníí ámpē bootya Samwēle ne ábe bēmpě ámbíd eché, bó moosyāəl bēnwālē nlébtéd, béhób-pe mekan nime mébenléd nímēn mesú. 25 Dyam áde Dyöb dénhəbpē mbwiined ne bekal bé’dəəđəŋ ábédéē áyāl echēn, nyémpē nyéwóó-’ε akab áyāle melě nime Dyöb démmwēē ne ábēn betaa. Dyöb dénlāā Abrahamē aá, ‘Měnaméd moonoyəŋ asyāəl á nkōŋsé mbwiined ne nímōŋ nchyaátén.’ 26 Né-óó, Dyöb dēmpwéd awě mbəlede. Áde ápwéde mó, áwēn dóó ánsēbēē mó alóm ánamed nyé ábel áde ábenlé boŋ nyéte dē nímēn mbeltéd mé mbéb.”

4

Kóte ekáádté Petro b́ Jɔn

¹ Petro b́ Jɔn bédii békánlé'áá bad mekan, dóo nguse é beprise ne mod ambáá a plúse a Ndáb-e-Dyõb, ne nguse e Besadusia b́pédé wéε bémbēε.

² Bēnlīŋ áyāle ábê bembapεε bé nlómag bébe béyágté'áá bad bán Yesue apuúdé, éche élúmtē nén bán bad ábe b́wédé b́bē á alongé ámpē.

³ Bénkōb Petro b́ Jɔne b́hé b́ á mbwōg. Ngáne b́n b́mmadté ahín, b́mbē áhed káŋ ne mbwεmbwε.

⁴ Kénéε b́nkōbpē Petro b́ Jɔne, ndun e mod eche enwóg mam ńme békánlé'áá b́, endúbe. Mesongé mé bad ábe b́dúbpe ménchāgē mēpē dyam e'kálé é' bad é'táan.

⁵ Néε b́n é'sánjé, benkamlεε bé Israel, bad b́mbáá bé dyad ne bemeléede bé mbéndé b́nladén áte á Jerusalem.

⁶ Anase awē abédé prise ambáámbáa ambé áhed, ne Kaifase, Jɔne, Alesandaa ne bad b́mpēε ábe b́dé á túmbé eché Prise Ambáámbáa.

⁷ Béntī Petro b́ Jɔne áwab e'só-te, boŋ b́sēdté b́ bánken “Chán nyémwédé anén mod awē anwé epεd bwām adid? Ngíne ne d́n áde nzéé nyébénlédé?”

⁸ Héε Edáádəŋ éche Esáá épíídé Petro, élón-ne mó áte. Dóo áhóbéé áá, “A-benkamlεε ne bad b́mbáá bé dyad,

⁹ nyéchəgé sé hén chii ákáad sé áyāle mboŋ ńme sébénlé anén mod awē anwé epεd ne ngáne ámwédé bwām adyεε.

¹⁰ Nyé bad bé Israel nyéb́i-óó nén bán anén mod awē atyéémé nyé á'sō-te adyεé bwām á ngíne e d́n áde Yesu Krístəə, mod a Nazaret. Nyēmbomé mó á awōg boŋ Dyõb dēmpuú� mó.

¹¹ Mó adé ane awē éténlédé á kálag e Dyõb áyāl eché nén bán,

‘Aláá áde belón bé ndáb bēnchenéé
dóó átímé aláá dé etógnén.’

12 “E’soósonj béesaá ne mod ampée éetóméé Yesuε, áyāle dīn démpēe déesaá á nkōḡsé-te wén áde Dyōb ábágé moonyonj áde átāḡéné syānē asonj.”

13 Bɔɔb-pɔɔ, yǎl enkóm bad bé kóte áte ānyín nén bán Petro bó Jɔne béhóbé ésebán mbwóg ké nhóg rídé bó áte. Bénsōḡtēn-ne nén bán bédii bad bé ngēn ábe béeyágké kálag embáá. Dóó béchémé nén bán bóó bébágé’áá póndé ésyāal ne Yesuε. 14 Bonj ngáne bēnyínnē nēε mod awē Petro bó Jɔne bēnchoódté átyéémé áhed ne bó, dyam dénkēmbonjé bó ahób. 15 Né-ɔɔ, bēnlāá bó bán bébíd á ndáb e kóte. Bébídé-’áá bó, bēn ne bēn bébootéd akal, 16 bésēdté bánken, “Chán débēnlé ábén bad? Moosyāal á Jerusalem abíi áá bóó bébélé enén ndale e menyáké. Deéhēlēε-se dehób bán béebelēé. 17 Bonj detāḡéné ábén bad etúu asím áte nén bán bésóg bad akale tēḡene Yesuε, ábel bonj mímén nkalanj méekanlád se nkag á’sō.” 18 Dóó béchénlé bó ámbíd ampē bonj bésímé bó etúu áte bán béehedéé awóg ampē mbéd nēε béhóbéé kéε béyágtéé á dīn áde Yesuε. 19 Bonj Petro bó Jɔn bēntimtēn bó bán, “Nyé bēn nyéhōb chōm-éε étāḡéné á’sō é’ Dyōb. Awóḡen nyé káa áwóḡen Dyōb? 20 Ayāle sé pēn sééhēlēε-se sédīb nsal bán séekanlé mam míme sé bēn sényínné dīd séwógēn-ne etúu.” 21 Bad bé kóte bēnlyǎḡ bésím bó etúu áte ngíne ngíne. Ámbíd enē bēnchené bó, áyāle bēnkēnyínné nzii echē béhele békóḡsén bó áyāle bad bésyāal békémté’áá Dyōb tēḡene dyam áde

ábénlédé. ²² Mod awě menyáké mêmbeñlédte áyāl boŋ ádyēē bwâm antóm móom mé mwě méniin.

Bad ábe bédúbpé békânne bán

Dyöb ábe bós e'wéd bé nlém

²³ Ade bad bé kóte bétédte Petro bós Jōne, bēnkě echoŋ é bad bé Krīsto atán, bēláá bós mam míme beprise bēmbáá ne bad bēmbáá bé kóte bēláŋgé bós. ²⁴ Ade ábē bad bé Krīsto bēwóge nē, bēnlād nsəl ákáne. Bēnlāā Dyöb bán, “Titée, we awě ehagé nkoŋ ní mín ne í sé, edíb é nkwě ne bwēm é'syāāl ábe é'dé bós áte, ²⁵ wenlóm Edāádəŋ éche Esáá wée eched sán ambáá Dabide, awōŋ mbəlede wée ébel áhāb ábén e'yale nén aá,

‘Cheé ékáá boŋ bad ábe béesě bad bé Israel béliē’
bwāmbwam?

Cheé ékáá-’ε boŋ bad bēbelé e'háké ngēn?

²⁶ Kāŋ é nkōŋsé élade yāl,

benkamleε-’ε ámpē békóbe mbom

átəŋgen Sán Dyöbe ne Ane-awě-Awógté.’

²⁷ Ebénlédé nē dēn. Herode bós Pontus Paylede bēnkōb mbom á dyad-té hén ne bad ábe béesě bad bé Israel ne belyóged bé bad bé Israel. Bēmbel nē áhəge Yesue awōŋ mbəlede awě Asáá awě Ewógté. ²⁸ Bēnkōb mbom ábel mam míme mmōŋ wēmmadté atii ne echoŋ ngíne á'sō é' pónde mébenléd. ²⁹ A-Sán, bəəb-pəə, mmōŋ éñən akím áde békíméé, ébe sé ábōŋ bembəlede nlém ákal échōŋ eyale ésebán sēwóge mbwóg. ³⁰ Lúmed echoŋ ngíne édidé bad bwâm. Ebel-le séhel e'chemléd ne menyáké ábel á dīn áde Yesue, awōŋ mbəlede awě asáá.” ³¹ Bémáá-'aá akáne, hōm áde bēnladénné áte ánəŋned. Bós moosyāál bēnlōn ne

Edǎǎdǎŋ éche Esáá bébootéd-te eyale é Dyǒb akal ésebán mbwǒg rídé bó áte.

Bad ábe bédúbpé bébele mekan née mod nhóg

³² Bad bésyāāl ábe bédúbpé bēnwōŋ nlém nhóg ne mewēmtēn mehóg. Modmod eehóbe'áá aá mǒo mǒwōō échén ké'ε échíníi boŋ bwēm é'syāāl bémbē bó ntéd. ³³ Bembapεε bé nlómag bémbē békalé' ne ngíne esyāāl nēn bán bédé mbóŋ nēn bán Dyǒb ápúúdté Sǎŋgú Yesue. Dyǒb-pe démbād bó nsimé ábe ámīn e nsimé. ³⁴ Modmod eetóge'áá chǒm áfíntē echáb. Póndé ne póndé té bad ábē bēnwōŋ e'túú ké'ε ndáb bésómé'áá chǒ, bépēēn nímē mǎné, ³⁵ bébē bembapεε bé nlómag, bó-ε bétédé'áá békāb ne mod-téé ngáne ántōgnēnnē. ³⁶ Nē dǒo Josebe, mod a túmbé e Levi awē béchyáá á alon á Sayprus ámbenlé. Bembapεε bé nlómag béchágé'áá mǒ bán Banabase, (nédē mod awē awéde bad nlém á abum.) ³⁷ Ansóm etúú, atéd nímē mǎné, ábe wēε bembapεε bé nlómag.

5

Ananiasε ne Safiraa

¹ Mod nhóg abédé bán Ananiasε, mwaád-te bán Safiraa. Bómpē bénsōm donje á bwēm ádāb. ² Boŋ ankoó donje á mǎné ámbíd, mwaád-te ámpē ámbíi. Ananiasε ampēēn mǎné nímē mēnlyǎg ásē wēε bembapεε bé nlómag. ³ Héε Petro álǎŋgēé mǒ nēn aá, “Á-Ananias, cheé ékáá boŋ ehé Satanε etál wēé ásol wε á nlém-tē. Bǒǒb-pǒǒ, ábelé wε ekǎnlé Edǎǎdǎŋ éche Esáá metóm akoo áde ékǒŋgé eped é mǎné nímē ésómné bwēm. ⁴ Edêhób wē mósōme' etúú ébédéε échon, áde émáá-ε chǒ asóm ámpē,

mɔné nímed níbédée nímd̄h. Cheé ékǎá bonj etí áwōh n̄lém-tê wéé mób̄el enén ndín e akan? Saké moonyonj ékánlè metóm bonj Dyōb d̄óó ékánlè metóm!”⁵ Awóg áde Ananiasε áwógé n̄én, anhún ásē, awé-’ε. Mbwóg ní ngíne ménkōb bad bésyāāl ábe b̄n̄wōg ádén d̄yam. ⁶ Kódébad êmp̄ě áhed, b̄téd mó ndim, b̄ékanj mó b̄éke b̄élime.

⁷ D̄yam háwa éláán ámb̄id enê, Ananiasε m̄waád amp̄ě, enk̄emb̄íí’ε p̄en d̄yam áde áb̄énlédé. ⁸ Petro ansedéd mó aá, “Láá m̄e, mɔné r̄isyāāl m̄én níme nyékúdé áyāl e etúú éche nyé awonj nchóm nyénsōmm̄e-yε?” Safiraa ank̄w̄ent̄én mó aá, “Eε, r̄isyāāl m̄ê.” ⁹ D̄óó Petro ál̄anḡéé mó aá, “Cheé ékǎá bonj nyékǎgé’ Edǎád̄əh éche S̄anḡw̄éé? N̄oné’, bad ábe b̄élimm̄é awonj nchóm b̄óó b̄édé á mm̄wε n̄íní, b̄t̄éd-t̄e w̄émp̄ē ndim h̄ê b̄óob.” ¹⁰ Abwōg-áb̄wōg ane mm̄waád anhún ásē á’sō-te w̄éε Petro, awé-’ε. Ech̄é kódébad éns̄l á ndáb-te b̄ényín bán amaá awé. D̄óó b̄éb̄ídné mó ndim á ebwóg b̄éke b̄élimé á nk̄əg ní sonj w̄éε nchóm. ¹¹ Mbwóg ní ngíne ménkōb m̄wemb̄é r̄isyāāl ne bad bésyāāl ábe b̄n̄wōg ádén d̄yam.

Bad bé nlomag b̄éb̄élé menyáké h̄iin

¹² Bembapεε bé nlomag b̄éb̄élé’áá e’chemléd ne menyáké h̄iin át̄int̄ē e bad. Bad ábe b̄édúb̄p̄é-’ε b̄éyógk̄é’áá abom n̄éε mod nhóg á Abepé á Solomonε á Ndáb-e-Dyōb. ¹³ Kén̄éε bad b̄échágé’áá b̄ó d̄in á bwām, b̄éd̄íi b̄éb̄áá’áá b̄ó alaten. ¹⁴ Bonj k̄én̄ē, ekud é bebaád ne baachóm ábe b̄édúb̄p̄é S̄anḡú Yesuε, b̄ésólé’áá áwāb nlatén, mesonjé mé bad ábe b̄édúb̄p̄é r̄íchágke’. ¹⁵ Mekan níme bembapεε bé nlomag b̄éb̄élé’áá m̄énk̄əh bad b̄ép̄ēm̄ē

bad bé nkole bébanné' bó á nkæg í nzii á menəŋ ne á e'búm mín. Bébélé'áá nê ne mewêmtɛn nén bán, nzé Petro atóme' ké tómén échē edəədəŋ éhūn bó á yəl bédyēē bwām. ¹⁶ Ekud é bad émbid káəŋne á myad níme médé bɛnbɛn ne dyad á Jerusalem. Bénwālē ábāb bad bé nkole áyəl ne bad ábe e'dəədəŋ bé mbéb é'tágté'áá. Bembapɛɛ bé nlomag bēndid moosyəəl bwām.

Béhédé bembapɛɛ bé nlomag á mbwəg

¹⁷ Ene pónde-'óó prisɛ ambáámbáa ne échē echəŋ é bad nédē, bad bé epepé é Besadusia bémbē kónjí bwāmbwam ne bembapɛɛ bé nlomag. ¹⁸ Bénkōb bembapɛɛ bé nlomag, béhé bó á ndáb e mbwəg níme ridé á dyad tē. ¹⁹ Boŋ nímê nkuu, ángɛl e Sánjú enhyě ekob é mbwəg adibe ebíded-te bó. Enláá bó áá, ²⁰ “Nyékag á ndáb e Dyōb, nyélánge' bad mam mésyāəl tənɣene ádén alonɣé dékōlē.” ²¹ Bembapɛɛ bé nlomag bēnwōgēn ene ángɛl. Bín é'sánɣé-'áá, béke bésól á Ndáb-e-Dyōb, bébootéd bad ayáged.

Ene pónde-'áá prisɛ ambáámbáa ne échē echəŋ é bad, bēnchēlē mbom ní mbwóg níme ménlād belyáged bé Israel bésyāəl. A mbom hê dōó bélomé nlébtéd á mbwəg nén bán bépɛɛn bembapɛɛ bé nlomag áwāb. ²² Boŋ áde sánze épédé á ndáb e mbwəg, bēnkéntánné bembapɛɛ bé nlomag áwēd-te. Né-óó bēntim ámbid, béke béléáá ábē bad á mbom bán, ²³ “Sēpedé á ndáb e mbwəg, sētáné ngáne bépéné chó hōm ásyāəl. Bad ábe bēnəne' mbwəg-ke bó moosyəəl bédé wée mod-té ánənéé mmwɛ mé e'ké. Boŋ ádē sédíbpé ekob, séetáneé mod ké nhóg áwēd-te.” ²⁴ Ade mod ambáá a plúse

é ndáb e Dyöb ne beprise bémbáá béwógé nê, bényāg, bánken “Chán nén ádíí?” ²⁵ Hê dǎo mod nhóg ápédé áhed bon alāngē bó aá, “Nyébii nén bán bad ábe nyénhēē á mbwǎg, bédé á Ndáb-e-Dyöb béyǎgte’ bad.” ²⁶ Dǎo mod ambáá a plǔse é Ndáb-e-Dyöb ábíde ne ábē bad, bon béke békōbē’ bembapεε bé nlomag, bépεεné’ bó. Bon pen bénkēnkóbénné bó ewange áyāle bébáá’áá bán bad ábe bémbē áhed bēlūm bó meláá.

²⁷ Bénsǎlen bó á ndáb-te, bétíí bó á’sō é’ mbwǎg. Hê dǎo prise ambáámbáa ábóótédé bó akáad, alāngé bó nén aá, ²⁸ “Sēnsím nyé etúu áte nén bán nyéēkεεné’ ayáge áde anén mod á’sō ámpē. Bǎb-pǎó, Nyénǎne’ chǎm-éε nyébélé. Nyébélé moosyǎl á Jerusalem awógé ádén ayáge. Nyéhede-’ε kwééd echē abán áwεd nló.” ²⁹ Héε Petro ne ábíníí bembapεε bé nlomag bétimtanné bó bán “Dyöb dǎo sétǎngéné awógen, saké baányon. ³⁰ Ade nyémáá Yesue abome á awǎg, nyêwúú-’ε mǎ, Dyöb áde ábēd betaa, dēmpuúd mǎ. ³¹ Dyöb dēnchǎgēd mǎ, ábānē-’ε mǎ á ekáá é mbáá néε Nlyáged ne Nsoode. Ambēl nê ábel bon álúmed bad bé Israel nzii eche béchenéé ádab abé dé mbéb bon Dyöb álagsén bó. ³² Sébēn sēnyínné mímén mekan díd. Edǎádǎn éche Esáá chǎmpē ébíde’ mbón. Chǎ-’áá édé ndε echē Dyöb ábageé bad ábe béwógne mǎ.”

Elébé eche Gamaliel

³³ Ade mbwǎg eche endyεé ásē éwógé nê, bēnlinj bwāmbwam kǎñj béhede-’ε bán béwúu bembapεε bé nlomag. ³⁴ Bon mod a mbwǎg nhóg áfínté echâb, awě béchágé’áá bán Gamaliel antyéém ámín. Anén mod abédéε Farisia, abé-’ε meléede a mbéndé awě bad bésyāl bébágé’áá edúbé

bwâmbwam. Anhób aá bésébe bébídεn ábê bembapεε bé nlómag á ebwóg. ³⁵ Dóo álângeé bad bé mbwóg aá, “A-baányan bé Israel, nyétéd pónde ne chóm-ée nyéhεδεé ábén bad abελ. ³⁶ Eēchābēē áte áde mod awé béchágé’áá bán Tiodase ábídáá dúu, ákumé’ ekáá á tâl aá módē mod. Bad ábe bénhíd mó ámbíd bébéde dyam mbwókel éniin. Bon kááη ne á asóg bénwū mó, ábê bad-te bépántéd áte, échē epepé ch’-ε ébóo. ³⁷ Ambíd e pónde, mod awe béchágé’áá bán Judase mod a Galilia mómpē ámbíd á pónde e tónge. Ambël ndun e mod enhíd mómpē bon kááηne á asóg bénwū mó, ábē bad-te bépántéd áte. ³⁸ Bóob-póo, áyāle ádén dyam, nlânge nyé nén mεé nyétεde ábén bad békag, nyéēbēlē bó dyam. Ayāle nzé édé nén bán nímén ntíi ké’ε ádén dyam áhúú ne moonyon, né dēn dékwě. ³⁹ Bon nzé édé bán áhúú ne Dyób, né nyéehεnlé bó dyam abελ, né kááηne á asóg nyéēnyín bán Dyób dóo nyétāηganné.”

Bad bé mbwóg bēnkōb elébé éche Gamalielε ⁴⁰ Héε béchénlé bembapεε bé nlómag bán bésōl á ndáb. Bénkūdē bó, bésím-mε bó etúu áte bán béehεδεé awóg ámpē néε bétúbεé đín áde Yesuε. Dóo bétédte bó bán békag. ⁴¹ Bembapεε bé nlómag bēnysāá á’sō é’ mbwóg. Bēmbē menyinεe anyín nén Dyób anyiné aá békwógnédé ákud akwáké á đín áde Yesuε. ⁴² Epun ne epun-té békágé’áá á ndáb e Dyób ne á ndáb é bad, bēyāgtē bad, békale-ε nkalan níme Yesuε, Ane-awě-Béwógté.

6

Mwembé mépwédé bad saámbe áwóηgen

¹ Bɔɔb-pɔɔ, ngáne mesoŋgé mé bad ábe bédúbpé méchágké'áá acháge ne acháge, nswanɛn mémbíð átíntê e bad bé Israel ábe béhóbé'áá ehób é Grikia ne ábe béhóbé'áá ehób é dyad. Bad ábe béhóbé'áá ehób é Grikia béhóbé'áá bán ábāb bekúd béekudéé akab á məné áde békábpáá bekúd epun-téé. ² Héε bembapεε bé nlómag dyóm ne bébe béladéé bad ábe bédúbpé bésyāāl áte boŋ bélāŋgē bó bán, “Eboo'é nēn bán sétεde akal dé eyale é Dyōb ábel boŋ séhíde nkabted mí məné ámbíd. ³ Né-ɔɔ, a-baányan nyépwεd bad saámbé átíntê echēn, ábe béwóó edúbé, ábe Edáádəŋ éche Esáá élyāgtéé, bēbíi-’ε akan, ábel nēn sébane nímén ntíi áwab mekáá. ⁴ Ene pónde séēbē eched yāl esyāál ákáne ne ákal nkalan mí bwām.” ⁵ Moosyāál anwóg menyinge ne dyam áde bembapεε bé nlómag bēnhōbpē. Né-ɔɔ, bēmpwēd Stefanuse. Abédéε mod awē andúbé bwāmbwam. Edáádəŋ éche Esáá-’ε élyāgtē mó. Bēmpwēd káəŋne Filibe, Proko-rose, Nikanɔɔ, Timəne, Pamεnase ne Nikolause. Nikolause abédéε mod awē ámbíd á dyad á Antyɔg, eebédeé mod a Israel boŋ antimén adúbe á bad bé Israel. ⁶ Bēmpεén ábén bad á'sō wéε bembapεε bé nlómag. Bembapεε bé nlómag bēnkānnēd bó bēbán-ne bó mekáá á nló. ⁷ Né-ɔɔ, eyale e Dyōb émbē ékanlád mbwóg áte esyāál ékäg á'sō. Mesoŋgé mé bad ábe béndúbē á Jerusalem méchágké'áá acháge ne acháge. Ekud é beprise chómpé émbootéd nkalan mí bwām ahíd.

Békóbé Stefanuse

⁸ Bɔɔb-pɔɔ Stefanuse abédé-εé mod awē áde alongé álúmté'áá nsimé ní Dyōb bwāmbwam. Awón ngíne ábel ndəle é mekan é menyáké átíntê

e bad. ⁹ Βοη baahóg bêmbbootéd mó apεntεn. Abê bad bébédée bad ábe bémbíð á echoη é bad éche êmmentén ake á ndáb e mekáne eche béchágé'áá bán ndáb e mekáne e betân ábe bénkêmbé betân ámpē. Abé bad bébédé bad bé Israel ábe bémbíð á myad mé Sirine ne Alexandria. Βόοβε bad bé Israel bémpēe ábe bémbíð á mbwóg e Silisia ne e Esia, bêmbbootéd aswanτηn ne Stefanuse. ¹⁰ Βοη Edaðaðη éche Esáá êmbě mó nyaa e debyée eche nzé anhób dyam, béehēle'aá dó apele. ¹¹ Né-óó bénsōl baahóg áte bán béhâb nēn bán “Sêwógé née Stefanuse ásyəə'έ Mosee, ásyāā-'ε Dyöb.” ¹² Né-'aá bêmbenlé βοη békón bad bé dyad, békón bad bémbáá bé dyad ne bemeléede bé mbéndé. Héε békóbé Stefanuse βοη békεεné mó á'sō é' bad bé mbwóg. ¹³ Hé-'aá bépééné bad ábíð mó mbōη é metóm. Abê bad bēnhōb nēn bán, “Anén mod ahóbe' mekan mé mbéb pónδέ ésyāāl t̄ηgene Ndáb-e-Dyöb echě esáá ne t̄ηgene mbéndé eche Dyöb ábágé syánē. ¹⁴ Sêwógé née áhóbée áá ane Yesue, mod a Nazaret, äpāη Ndáb-e-Dyöb áhēηlén-ne e'lem ábe Mosee ályágnédé syánē.” ¹⁵ Bad bésyāāl ábê bébédé á ndáb e mbom bēnsūm mīð wée Stefanuse. Bēnnyīn née e'só é'penéé mó née e'só é' ángel.

7

Stfanuse abēnlédé myangó ní bad bé Israel ákää

¹ Prise ambáámbáa ansédéd Stefanuse aáken, “Mmén mekan mésyāāl níme ábén bad béhóbé wε áyāl, médé mbále-yε?” ² Dóó Stefanuse ábóótédé bad bé káánsel póle akale. Anhób áá, “A-baányan

ne besáá ábêm, nyélâm metúu. Dyöb dé ehúmé dêmpíí echéd sán Abrahamε áde ábédé á mbwóg e Mesopotemia, adêhób aá mókag adyεε á dyad á Haran. ³ Dyöb dénlāā mó aá ‘Tεδé echoη túmbé, étεde-’ε ádōη alοη ékag á ndöob eche mélümédte wε.’ ⁴ Né-öó, Abrahamε antεδé ndöob e Kaldeya áhyε ádyε á dyad á Haran. Ámbíd e kwééd eche Abrahamε sáá, Dyöb dêmbël Abrahamε áke ádyε á ndöob eche nyédíí áhed nén böob. ⁵ Ene pónδέ Dyöb dénkēmbaá Abrahamε ké abên á ndöob eche ándāāsēnnē mó. Boη pen Dyöb dēnhób nén aá ene ndöob εsuunéd bó míme mbyaa. Pónδέ eche Dyöb dénlāá-’ε Abrahamε nê, eenkēnwáléé mwän ké nhóg. ⁶ Dyöb dénlāā mó nén aá, ‘Mmōη mbyaa mébē beken á alοη á bad bémpēe. Awed-taá bēbēε betāη, békūd-τε metuné etūn é pónδέ éche édé dyam mbwókel é mwě éniin. ⁷ Boη mēkōgsēn ádé alοη á bad áde bēbenléé néε betāη. Ámbíd enê, nímōη mbyaa mébíd á alοη-tê wê, bétīm áyāl e ádén abwóg á hōm, békānnē á dīn ádēm áhed.’ ⁸ Héε Dyöb ábélé boη Abrahamε ápē á nchemten ne mó tñgene ngáne béyagεé bad, nñgáne e’chemléd bé melé míme Dyöb ámwédé ne ábē bad. Né-öó, Abrahamε an’yāg awe mwän Aisigε ámbíd e e’pun saámbé áde béchyáá mó. Aisigε mó-’ε an’yāg awe mwän Jakōbe, Jakōbe mó-’ε áyāg ábe bān dyōm ne bēbe ábe bédé ábēd betaa.

⁹ “Ábē betaa bēnwōōn mwānyan nhóg, Josεbe kónjí á nlém-tê. Né-öó, bénsōm mó nñgáne ntāη. Bad ábe bénsōmmē mó áwāb, bēnkēén mó á alοη á Egipto. Boη Dyöb démbē mó ámbíd, ¹⁰ ábēl-ε atóm metake mésyāāl áte. Dyöb dêmbël Farao kēη e Egipto anwógén Josεbe menyīηge ábē-’ε Josεbe

debyéé, áde ápedé áwe á'sō. Nén dēmbēl Farao ambē Josebe atii á ngómenaa ámin e alon ne ámin e ábē bwēm é'syāāl. ¹¹ Ambid enê, nzaa e ngíne empě á alon á Egipto ne á alon á Kanahan. Ene nzaa empēēn metake mé ngíne, ábēd betaa bēnkēnwōŋ-'áá ndyééd eche bédyágkē. ¹² Né-ḏó, áde Jakōbe áwógé bán ndyééd edé á Egipto, anlóm ábe bán áwed. Nédē ábēd betaa. Nê ḏó ábédé bó ngen e'só áke áwed. ¹³ Ade bán ábe Jakōbe békíi á Egipto ngen éche élónténé ébe, Josebe ampalé yāl áte wée baányan. Hê ḏó Farao ásonťéné tŋgene túmbé echē Josebe. ¹⁴ Né-ḏó, Josebe anlyágtén baányan áá béláa sáá Jakōbe, áhyag ne eche túmbé esyāál á Egipto. Bó moosyāál bēbédé móom mé mod saámbe ne bétáan. ¹⁵ ḏó Jakōbe bó moosyāál békíi á Egipto. Awed-taá mó ne ábe bán, betaa ábe syánē bēndyē'é káŋ bēwé-'e. ¹⁶ Ambid e nê, bēntēd bó ndim bēsūēn ámbid á dyad á Shekem, bēlímé mó áwed á ndōb echē Abrahamē áchanénné mōné wée bán bé túmbé e Hamō.

¹⁷ “Ade pónde ékwógé ape echē Dyōb dēlōnēdtē dyam áde ánlāā'é Abrahamē áá móḏbēl, mesonģé nime ábēd bad ábe bēbédé á Egipto mēmmád acháge bwāmbwam. ¹⁸ Káŋne á asóg, kŋ empée echē enkēmbíi myanģó nime Josebe, empě á nkamlēn. ¹⁹ Anwōŋ akwāb tŋgene ábēd betaa átagté-'e bó. Ankŋ bētēdē ábab bán á ebwóg, ábeI bon bēwē. ²⁰ Mmē mesú ḏó bēchyáá Mosee. Abédēe mwān awē ambōŋ bwāmbwam. Bēntōgén mó á ndáb wée sáá á etūn é ngōn éláán. ²¹ Ambid enê ḏó bētēdté mó á ebwóg-te. Hēe mwān a mmwaád awē Farao ádíbté mó, átēdē mó ngáne awē mwān, átoģné-'e mó káŋ ákwogé'.

22 Bén'yāgēd Mosεε debyéé á bad bé Egipto ásyāā́l kááŋ abé ndāle e mod á nhóbtéd ne á mbeltéd.

23 “Ade Mosεε ápedé móom mé mwě méniin, mewēmtεn mēmpií mó áke dényīn baányan bé Israel. 24 Antán ngáne mod a Egipto átagtéé mwānyan nhóg. Dóó ákíí áhed átimtεn. Anwóŋgén mó áwúé-’ε ane mod a Egipto. 25 Mosεε anwémtén aá ábē bad béchem nēn bán Dyōb áhede mó abenled áhúd bó á mekáá mé bad bé Egipto, bon bēnkēnyínné nē. 26 Epun éche ébádténé, antán ábē bad bé Israel bébe bēn ne bēn béwane’. Anhéd nzii eche áyālēé bó ákóm nsaŋ. Dóó álāŋgēé bó aá, ‘Eesaá mbále bán baányan bóó nyédíí-yε? Chán-nō nyé mod-té áhedeé waáb alógen?’ 27 Bon ane mod awě ahedé’áá waáb alógen nē, antínéd Mosεε á nkæg ásεdté mó aáken, ‘Nzé-módé abagé kunze aá ékamlan ne ákáad sé? 28 Ehede mémpe awúu ngáne éwúú mod a Egipto chān-ε?’ 29 Awóg áde Mosεε áwógé nē, ansōb ákē á mbwóg e bad bé Midian. Awed-taá ádyéé kááŋ bon áchyāā́ ábe bán bé baachóm bébe.

30 “Ambíd e móom mé mwě méniin dóó ángel épíídé Mosεε á ehyānge. Empií mó a muú-te, nímé ménkōbēn mwā bwel. Nēn ábédé benben ne mbōād e Sinai. 31 Ade Mosεε anyíiné ádén akan, menyáké ménkōb mó. Ansídé benben aá mótōŋ anōn bwām, dóó áwógé ehób éche Sāŋgwéé nēn aá, 32 ‘Mēε ndé Dyōb áde ábōŋ betaa, Dyōb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakōbe bēbénlé’áá.’ Ne mbwóg ní ngíne Mosεε enkēnchu’ε anōn áhed. 33 Héε Sāŋgwéé álāŋgēé mó aá ‘Húd metámbe á mekuu áyāle abwóg á hōm áde étyéémé nēn ádíí hōm áde ásáá. 34 Nnyíiné ngáne ábēm

bad ábe bédé á alon á Egipto békudéé metake bwâmbwam. Nwógé ngáne bɛwennadté dóo nhyédé bó awônɣen. Bɔɔb-pɔɔ hyäg, mɛlôm wɛ á Egipto.’ ³⁵ Anén Mosɛɛ móo bad bé Israel bém̄bāngē á yäl bon bésɛdté mó bánken, ‘Nzémódé abagé wɛ kunze ákamlen ne ákáad sé?’ Mó-’aá Dyöb dénlömmē ákamlen ne áson ábē bad. Nén dēmbenléd áde ángel ěmpii’é mó áde bwel bénkōbpē muú. ³⁶ Mosɛɛ awed móo ambídén bad bé Israel á Egipto. Amběl ne e’chemléd áwed ne á Eyəke é edíb é nkwě. Amběl-le menyáké ne e’chemléd áde bɛbédé á ehyänge á etún é móom mé mwě méniin. ³⁷ Anén Mosɛɛ móo anláá bad bé Israel aá, ‘Dyöb délōmē nyé nkal é’daádəŋ awě ábíd áfinté echēn melemlen nēngáne álómé me.’ ³⁸ Melemlen mé Mosɛɛ móobédé nlatén ne ábēd bad á ehyänge. Abédé áwed ne ábēd betaa áde ángel eche Dyöb dénlōmēnnē nlébtéd á Mbɔɔd e Sinai énhōbpē áwāb. Mmén nlébtéd míme Mosɛɛ ánkudté wée ángel móo syánē dédíí déhídeé.

³⁹ “Abēd betaa bénkēnwógénnē Mosɛɛ, bon bém̄bāŋ mó á yäl, bétimé bɛwēmtān átim ábíd á Egipto. ⁴⁰ Ade Mosɛɛ ályágé adé á mbɔɔd e Sinai dóo bad bé Israel bélāngéé mwānyan Arɔne bán, ‘Belé sé bwēm ábe bɛbē nēngáne myöb ábe bélyāgēd sé áyāle séebii’é dyam áde ábénlédé ne Mosɛɛ awě ambídéd sé á Egipto.’ ⁴¹ Héé bɛbélé chöm éche éwagné mwān a nyag bon bébootéd e’lém awúu ábe chó mendɛ. Bɛmbel káəŋne ngande, áwóg menyinge ne chöm éche bɛbénlé mímab mekáá. ⁴² Dóo Dyöb ákúnnédé bó mbíd bon áchenné’ bó ákānned ngume éche édé ámín. Ebénlédé ngáne éténlédé á kálag e bekal bé’daádəŋ nén bán,

‘A-bad bé Israel, áde nyémbēē á ehyánge á etûn é móom mé mwé méniiin saké mēé nyékwénlé’áá káa nyétúmmé’áá e’lém ábe mendε. ⁴³ Téndε echē dyöb áde béchagεé bán Molek móo nyémpēmē.

Ediidingε-’ε éche tintine a dyöb áde béchagεé bán Refan chóo nyéhyómnaá.

Mmén myöb móo nyébénlé mekáá boη nyébwögkē mebóböη.

Né-óó, mēbēn nyé, nlóm nyé hōm áde áchábnédé tómaa alon η á Babilon.’ ”

⁴⁴ Stefanuse ambé abád ámpē aá, “Ade ábēd betaa bébédé á ehyánge bēnwōη Ebem é Dyöb échē élúmte nēn bán Dyöb áde ne bó. Bēnlōη chó nyaa echē Dyöb dénlāā’ε Moseε aá álōη chó. Nsáaned nīme Dyöb délūmēdtē Moseε móo ánhīdtē. ⁴⁵ Ambīd e pónde ábēd betaa bēnköb ene tēnde á mekáá nīme ábab besáá. Bēnwālē chó áyāl áde bóobe Josua békóbné melon ndoob echē Dyöb dēnnanéé bó bad áte. Ene tēnde embé ebé áhed kóōηne á pónde échē Dabidε. ⁴⁶ Nsimé nī Dyöb níhídé’áá Dabidε. Né-óó, anchán Dyöb aá ábe móo kunze mólōo Dyöb áde Jaköbe ábénlé’áá ndáb.

⁴⁷ Boη Solomonε, Dabidε mwān, móo antīm Dyöb ene ndáb alóo. ⁴⁸ Boη kénē Dyöb á Ngum éēdyēē’ε á ndáb échē baányon bélōηné mekáá. Edé nēn ngáne nkal é’dáádəη nhóg ahóbé aá Dyöb áhóbé aá,

⁴⁹ ‘Nkoη nīmīn móo nídé ádēm atii dé nkamlen, nkōηsé-’ε mīb wēε nībannéé mekuu.

Nyaa e ndáb ehéé nyéhεle-se nyélóo mε?

Ké’ε héé mékōmmēē áte?

⁵⁰ Mmēn meémaa’ε ábén bwēm abel-ε?’ ”

⁵¹ Stefanuse ambád ahób aá, “Nyêdii bad ábe béwúú nló áte. Nyêlélé nlém á abum. Nyêkólé metúu áyāl e eyale é Dyöb. Nyêdii melemlem nêngáne ábēn betaa, nyêtāngan Edáádəŋ éche Esáá. ⁵² Nkal é’ dāádəŋ ké nhóg alyagé áse awě enkēnkūd metake á mekáá níme ábēn betaa-ye? Bēnwūú mészēnzē mé Dyöb mésyāal níme se’ bōód mēmbēl ehāngé áyāl e epe éche Ane awě abele mekan níme métāngéné. Nyé-’ε bōob nyēsómé mós, nyēwūú-’ε mós. ⁵³ Nyé bēn-naá nyékudé mbéndé éche Dyöb álómé mbwiined ne éche ángel bon kēnē nyéehídéé chó.”

Bélumé Stefanuse meláá

⁵⁴ Ade bad bé mbwóg béwógé mekan níme Stefanuse áhóbé, bēnlīŋ bwāmbwam káəŋ yāl ésōgē bó áte. ⁵⁵ Stefanuse-’ε Edáádəŋ éche Esáá énlōn mós áte. Néé ánóné ámīn ányīnē’ ehúmé é Dyöb, ányīnē’ Yesue ngáne átyéémé Dyöb á ekáá émbáá. ⁵⁶ Dóó áhóbéé aá, “Nyénəne’, nnyíne’ née dyöb ánédnédé, Mwān-a-Moonyon átyéémé Dyöb é ekáá émbáá.” ⁵⁷ Héé bad bé mbwóg béhédé esaád é ngīne békútén-ne metúu ne mekáá bon bó moosyāal bēbōnlād mós. ⁵⁸ Bēndol mós bésyəŋnéd mós á dyad-tē, bébootéd mós meláá alúm. Bad ábe bentyēēm mbōŋ ákōgsen Stefanuse bēnhūd nímbā nkob áyāl béke bēbānē á’sō-te wéé kódemod póg bán Sōəle ánəne bó. * ⁵⁹ Ade bélumé Stefanuse meláá nē, ankáné aá, “A-Sāŋgú Yesu, mmōŋ kōb échēm edáádəŋ.” ⁶⁰ Dóó ábwógé mebóbōŋ bon

---

* **7:58** Atinté e bad bé Israel émbē nén bán ábe bēbídé mbōŋ bán mod abelé awusé bós bēbágé’áá bad bé’só alúm mós meláá.

ákāntē ehób ámīn aá, “A-Sán, lagsén bó nímén mbéb míme bébeléé.” Amaá-aá ahób nê, awé-’ε.

8

¹ Sɔɔle abédé ásē ákwentén-ne aá béwúu Stefanuse.

Metuné mébélé Ebεε épántédé áte

Echê epun chēn mwembé mé Jerusalem mēmbootéd metake mé ngíne akud á mekáá mé bad bé Israel. Bad ábe bédúbpé bésyāāl bémpan̄téd áte á mbwóg e Judeya né e Samaria ésyāāl. Boη bembapεε bé nlomag bēnpεn-ée bēnlyǎg. ² Nguse é bad ábe bēmbané nímab nlém n̄syāāl ábele Dyöb bēnlīmē Stefanuse. Béchyεε’, bélebé-’ε mó. ³ Boη Sɔɔle mó-’ε ahedáá mwembé abóded. Ahúé’áá enén ndáb átimé eníní, ábīdte bó á ebwóg, bebaád ne baachóm, ahág-ke bó á mbwog.

Filibε akalé nkalan̄ ní bwâm á Samaria

⁴ Bad ábe bédúbpé bémpan̄téd áte, békag békalé nkalan̄ ní bwâm. ⁵ Filibε mó ankē á dyad ambáá á mbwóg e Samaria ákanlé bad t̄ηgεne Ane-awē-Béwógté. ⁶ Ade ndun e mod éwógé mam míme Filibε áhóbéé bényín-ne e’chemléd bé menyáké ábe ábélé, bēntōη metúu atále áte áwóg dyam áde áhóbéé. ⁷ Filibε ambēl e’dáádəη bé mbéb é’syāngé’áá ekud é bad áte ne e’saad é’ngíne, ekud é bad-te ábe yāl énwēē eped ne ábe bésyágté’áá bēndyεé bwâm. ⁸ Nén dēmbēl bad bésyāāl á dyad-tē wē béwóg menyīnge bwāmbwam.

⁹ Bɔɔb-pɔɔ, mod nhóg abédé áde dyad áte bán Simone, akumé’áá ngan̄ eche ekómté’áá bad bé

Samaria yǎl áte bwâmbwam. Akumé'áá ekáá á tâl aá modmod eépedeé mós. ¹⁰ Bad bésyāēl á dyad, ndāle é bad ne bekwēkwē bé bad bēmbané nlém áwē, bēhābē-'ε bán, "Anén mod adíi ngumε e Dyōb echē béchágēé bán, Ngum embáá." ¹¹ Bēmbané nlém áwē áyāle á etūn é pónde ankōη bad yǎl akómed áte ne echē ngan echē ákúme'áá. ¹² Boη áde bédúbpé nkalan míme Filibe ânkaléé bó tâηgene nkalan mí bwām mé nkamlēn ní Dyōb ne tâηgene Yesu Krīstəə, bēnkūd edusen, bebaád ne baachóm. ¹³ Simōne mwēn ámpē andúbé, ákūd-te edusen. Ambootéd Filibe ahíd kéhéé áde ákágé'áá. Yǎl enkóm mós áte áde ányíne mbeltéd mmé menyáké míme Filibe ábélé'áá.

¹⁴ Bembapεε bé nlomag bēnwōg á Jerusalem bán bad bé Samaria békóbé eyale é Dyōb, hēe bélómé Petro bó Jone áwed. ¹⁵ Ade bépédé áwed bēnkānnēd bad ábe bédúbpé nēn bán békud Edəədəη éche Esáá. ¹⁶ Bēnkānnēd bó áyāle bēnkēmpaá Edəədəη éche Esáá akud. Bēndusēn bó dāsō á dīn áde Sāηgú Yesuε. ¹⁷ Dóo Petro bó Jone bēbáné bó mekáá á nló bó-'ε békudé' Edəədəη éche Esáá. ¹⁸ Ade Simōne ányíne áá nzé bembapεε bé nlomag bēbáné mod ekáá á nló akude' Edəədəη éche Esáá, ambídéd mōné ábe Petro bó Jon, ¹⁹ áhābē áá, "Nyébag mémpē enén ngíne ábel boη kēnzéé awē míbáné ekáá á nló ákud Edəədəη éche Esáá." ²⁰ Petro antimtén mós áá, "Nzé ewémténé wéé móhele-se móchānēn nde e Dyōb mōné, nyáābe nímōη mōné nyékaη á dū-á-muú. ²¹ Weewóo'ε akab ké ahóg áyāl e nímēd nsón áyāle nímōη nlém mééboo'ε áte á'sō é' Dyōb. ²² Kunnéd-te mbíd étimēn Dyōb, áyāle nímén mewēmtēn mé

mbéb míme éwóó áte, ékáne' wεé Sánḡwéé álagsen wε áyāle awēmten áde éwémtené enén ndín e akan. ²³ Mmaá anyín nén mée, kón emaa wε akób áte, mbéb-pe ríhédé wε á mehanḡé-te." ²⁴ Héε Simōne álānḡéé Petro bó Jōn aá, "Sōn, nyékānned me wée Sánḡwéé, âbel boḡ nímén mésyāāl míme nyéhóbé ké ahóg déebenlád ne me."

²⁵ Ade Petro bó Jōn bémáá mam mésyāāl ahób tâḡene Yesue, bémād-te nkalan míme Sánḡwéé akal, bēntīm ámbīd á Jerusalem. A nzii á esú békálé'áá nkalan ní bwām míme Yesue á myad mé mbwóg e Samaria híin.

Filibε bó mod e alon dé Etoopia

²⁶ Mmíní mbwε ángel e Sánḡú enláá Filibε aá, "Ladé yāl, ékag á ped e mbəḡ wée nzii echē ebíde á Jerusalem áke á Gaza étóméé" Béebenládté enén nzii ámpē. ²⁷ Filibε abōḡséné-'aá ákáḡ-ke. Héε ábomné soḡ e mod á nzii ngáne ásué'é áwē alon. Anén mod abédée ndəle e mod awē akamlánnáá, ánəné-'é ngáb eche Kandεε, mmwaád awe akamlánnáá alon dé Etoopia. Ane mod ankē á Jerusalem. ²⁸ A ehúu ámbīd échē, andyéé á ebambam. Ngáne ákágé'áá, aláá'áá kálag echē nkal é'dəódəḡ Yesayaa. ²⁹ Héε Edəódəḡ eche Esáá élanḡéé Filibε aá, "Kāḡ á ebambam hē, ébē chó benben." ³⁰ Filibε annyəḡéd áhed, dōó áwógé ngáne ane mod aláá'é kálag e nkal é'dəódəḡ Yesayaa. Dōó ásedtée mó aáken "Esōḡtan chōm éche éláá'é-ye?" ³¹ Ane mod antimén mó aá "Chán mémwéé asōḡten áde mod éētānledéé me áte?" Né-óó, anchélé Filibε aá ácháḡe á ebambam, bóḡmō

bédyēē áhed. ³² Epɛd éche ane mod ákóó'áá aláŋ
 ébédéé nén,
 “Abédéé nêŋgáne nídyɔŋ ní mbód níme békagké
 awúu,
 ambé-'ε ngáne mwän a nídyɔŋ ní mbód awě bésɛɛlé
 nyon boŋ eéchyēē',
 enkênhóbé dyamdyam.

³³ “Bênsudéd mó edúbé, békōbēn-νε mó kunze.
 Nzé-módé átüb níme nchyaátén dīn
 áde édífí bán bēnhūd mó ámīn á nkōŋsé.”

³⁴ Ane mod ansɛdéd Filibɛ aáken, “Nzé-módé
 ane nkal é'dáádəŋ áhóbéé, eche yəl chēne ké'ε mod
 ampée?” ³⁵ Héε Filibɛ álāŋgɛé mó nkalaŋ ní bwám
 níme Yesuε, átānlād mó mekan áte, mbooted ne
 échén epɛd. ³⁶ Ade békagké nê, bēmpě hōm áde
 mendíb médífí. Héε ane mod áhóbéé aá, “Mendíb
 móō mén. Weédūsānnē mε ngen póg-ε?”* ³⁸ Ane
 mod anhób aá bétii ebambam. Dóo bó Filibɛ
 bésúdé áse bésól á mendíb-te boŋ Filibɛ ádusán
 mó. ³⁹ Bébídé-'aá á mendíb-te bídén, Edəádəŋ
 é Sāŋgú ékēēn-νε Filibɛ. Ane mod eenyíne'aá
 mó ámpē boŋ ambé ákäg, alón-νε ne menyinje.
⁴⁰ Filibɛ annyín yəl á dyad á Azotus ábooted-te akε
 dyad ne dyad té, ákalé' nkalaŋ ní bwám, káəŋ ápe
 á dyad á Kaisaria.

9

Səəle atimé Yesuε adúbe (Mbɛl 22.6-16; 26.12-18)

* **8:36** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 37: Filibɛ anláá mó aá,
 “Nhele nídūsēn wε, nzése edúbé Yesuε ne nlém nhóg.” Ane mod
 ankwentén aá, “Ndúbé nén mɛé Yesu Krístə adii Mwän a Dyób.”

¹ Bɔɔb-pɔɔ Sɔɔle ambé ákīmē' âwúu bembapεε ábe Sánḡwée. Ankě wée prisε ambáámbáa, ² aláá mó aá átel kálag échě ábeé belyáged bé ndáb é mekáne é Damaskɔs, ábel nén áwōḡ kunze echě nzé anyíné bad ké béhéé ábe béhíde' nzii e Yesue áwed, áhaḡ bó, ken bebaád-'ε ké'ε baachóm, akób bó, ákēēn bó á Jerusalem. ³ Dɔɔ Sɔɔle áhídté boḡ ákag. A nzii e Damaskɔs wê, áde ádíí benben ne dyad, emwεdmwεd émbíd ádyōb, épen mó yǎl esyǎál. ⁴ Anhún á ndɔɔb. Dɔɔ áwógé ehób élāḡgē mó aá, “A-Sɔɔl, á-Sɔɔl, cheé ékáá boḡ étagté me?” ⁵ Sɔɔle ansedéd aáken, “A-Sán, nzé-módé ne?” Dɔɔ échě ehób étimtanné mó aá, “Me-éé ndé Yesue awě étagteé. ⁶ Bɔɔb-pɔɔ, hidé ásē, ékag á dyad-tê, áhed dɔɔ béléā-'é wε chōm éche étāḡgéné abel.” ⁷ Bad ábe bóɔbe Sɔɔle bēnwōḡ bēntyéem, dyam déeboo bó ahób. Bénwōḡ ehób boḡ bénkēnyínné mod awě ahóbe'. ⁸ Sɔɔle anhidé ásē, ánēdē mǐd áte, boḡ eenyíne'aá ekíde. Né-ɔɔ, bēnchāē mó é ekáá, békēēn mó á dyad-tê á Damaskɔs. ⁹ Andyéé e'pun é'láán áde eenyíneé ekíde. Ene pónde esyǎál-le eemwédeé, eedyéde-'áa chōmchōm.

¹⁰ A Damaskɔs mod abédé awě andúbé Yesue, béchagé'áá mó bán, Ananiase. Annyín ndóg. A ndóg-te wê, Sánḡú Yesue anchəḡ mó aá, “Á-Ananias.” Ananiase ankwentén aá “Me nén, a-Sán.” ¹¹ Dɔɔ Sánḡwée álāḡgēé mó aá, “Boḡsén, éke á nkoḡ ní nzii míme béchagéé bán Ntyéémé. Wěpě á ndáb wée Judase. Nzé epedé áhed, ésēdēd mod awě abidé á dyad á Tasus, béchəḡe mó bán Sɔɔle. Adé áhed bɔɔb akánne', ¹² anyíné-'ε ndóg. A ndóg-te wê, anyíné mod awě béchəḡeé bán Ananiase, abáné mó mekáá á nló ábel boḡ anyínen ámpē.”

¹³ Ananiasε antimtén mó aá “A-Sán, nkénwōg ane mod dúu bwâmbwam ne nhel mí mekan míme ákébenlé ábōη bad áyāl á Jerusalem. ¹⁴ Apedé-’ε á Damaskos hén ne ngíne echě beprise bémbáá bébágé mó ákób bad bésyāāl ábe békanne’ á dīn ádōη.” ¹⁵ Boη Sāngwéé anláá Ananiasε aá, “Kǎg, áyāle nén mpwεdé anén mod ábele με. Mó ábēl bad ábe béesě bad bé Israel, échab kâη é bad, ne bad bé Israel bébíi με. ¹⁶ Mmēn mēlūmēd-τε mó metake míme ákudté áyāl echēm.” ¹⁷ Né-óó, Ananiasε ankě, asól a ndáb echě Sōole ámbēē áte, abán mó mekáá á nló, álāngē mó aá, “A-mwǎnned Sōol, Sāngwéé mó alómé με, nédē, Yesuε mwēn awě ampíi wε á pónđé eche éhyagké wén. Alómé με áwōη ábel nén ényínen ámpē élón-ne ne Edǎǎdǎη éche Esáá.” ¹⁸ Abwōg-ábwōg bwēm bémbíd Sōole á mīd ábe bédé nēηgáne e’kíd é’ sūu, ábooted-τε anyínen. Héε ápádté ásē boη bédusán-ne mó. ¹⁹ Andyé ndyééd, amaá-’aá ndyééd adyé boη yāl étimé mó áte.

Sōole akalé eyale é Dyōb á Damaskos

Sōole andyéé á Damaskos nguse é e’pun ne bad ábe béndübē Yesuε. ²⁰ Ankě á ndáb é mekáne ésebán abébite pónđé ákanle bad tǎηgene Yesuε, aá mó adé Mwǎn a Dyōb. ²¹ Yǎl enkóm mod téé áte awě anwóg mó póle á nsal. Bésedté bánken, “Saá anén mod mó awúē’áá bad ábe bétúbé’áá dīn áde Yesuε á Jerusalem-ε? Eesaá mbále nén nzōm echě ápééné hén edíi ákób bó átimen-ne bó ámbíd wéε beprise bémbáá-yε?” ²² Boη Sōole ámbé ákalé’ mímē nkalaη ákǎg á’sō ngíne ngíne. Metote míme ámbéé álúmed nén bán Yesuε mó adé Ane-awě-Béwógté, méntāηgēn nyaa echě bad bé Israel ábe bébédé á Damaskos bénkēnwōngé dyamdyam ahób.

²³ Ambīd e e'pun hīin bad bé Israel bēnladén áte áháce Sɔɔle ngáne bēwū-’é mós. ²⁴ Bon Sɔɔle anwóg ntii míme bēbélé. Bénóné’áá mmwe mé e’ké ní dyad nkuu ne mūte ábēl bēwúu mós. ²⁵ Bon nkuu nhóg Sɔɔle ábē bembapεε béntēd mós, bēhé mós á elón-tê, bēbídéd mós á epɔn é eséd bé e’ké ábe bēnləɲned dyad, bon bésūdēd mós ámbīd e ebwóg.

Sɔɔle atimé ambīd á Jerusalem

²⁶ Sɔɔle ankĕ á Jerusalem. Ade ápédé áwed, anwanén áá móbê ne bad ábe bédúbpé Yesue bon ábê bad bēbáá’áá mós áyāle bēnkēndúbéé bán mómpe adúbpé Yesue. ²⁷ Héε Banabase áchəɲgē mós á ekáá bon ákεεné mós wéε bembapεε bé nlómag. Anchemtéd bó áte ngáne Sɔɔle ányíne Səɲgwéé á ndóg-te á nzii ne chɔm éche Səɲgwéé áləɲgé mós. Anláá-’ε bó ngáne Sɔɔle áləɲgé’áá bad mam təɲgene Yesue á Damaskɔs ésebán abáa’ dyamdyam. ²⁸ Né-ɔɔ, Sɔɔle ambé ne bó, ákag mebwóg mésyāəl á Jerusalem ákalé’ nkalaɲ ní bwām á dīn áde Səɲgwéé ésebán abáa’ dyamdyam. ²⁹ Akānlé’áá káəɲne bad bé Israel ábe bēhóbé’áá ehób é Grikia áswantán-ne ne bó. Dɔɔ bēbóótédé nzii ahəd áwúu mós. ³⁰ Ade bad ábe bédúbpé Yesue bésəɲténé bán bēhede Sɔɔle awúu, béntēd mós bésyɔgnéd mós á dyad á Kaisaria bon bēlómē mós á dyad á Tasus.

³¹ Né-ɔɔ, ene pónde esyāəl bad ábe bēndūbē Yesue á mbwóg e Judeya esyāəl, á Galilia ne á Samaria bēmbē ne nsəɲ, bēwón-’ε mbwóg ní Dyɔb áte nê ábēl bēwúu áte, Edəɔdəɲ éche Ésáá éwəɲgān-ne bó.

Petro akií a myad mé Lida ne Jopa

³² Petro akagé'áá mbwóg áte esyǎál. Ebédé pónde póg eche ákíí bad bé Dyǒb ábe bébédé á dyad á Lida aleled. ³³ Ade ápédé áwed, antán mod awě béchǎgέé bán Anιεε. Esón é mekuu énwē mó, átīmēn ndáb mwě waam. ³⁴ Petro anláá mó aá, “A-Anιεε, Yesu Krǐstǎǎ áǎǐd wε bwâm hén bǒǒb. Pádé ásē énable ádonη anǎn.” Abwǒg-ábwǒg Anιεε ampádé ásē. ³⁵ Ade bad bésyǎǎl ábe bédyέέ'áá á Lida ne Sharǎn bényíné néε ane mod ádyέέ bwâm, bēmbootéd Sǎngú Yesuε adúbe.

³⁶ Mwaád nhóg abédé á dyad á Jopa awě béchǎgέ'áá bán Tabitaa, andúbé Yesuε. (Dǐn á Tabitaa á ehǒb é Grikiá áǎǐi bán Dǎkase nédē e'sél.) A alongé áǎē ásyǎǎl mbonη mó ne mǒǒ ábéláá áwǒngǎn-ne betóótǒkē bé bad. ³⁷ Mmē mesú-'ǒǒ, ankwě nkole awé-'ε. Bēnwobé mó ndim bétéd mó bébānē á tonη e ndáb echě ebédé ámǐn. ³⁸ Bǒǒb-pǒǒ dyad á Jopa dénkēnchabnédté dyad á Lida áyǎl. Né-'ǒǒ, áde bad ábe bédúǐpé Yesuε béwógé bán Petro adé á Lida, bēnlǒm bad bébe áwē, ne mechǎngé nén bán, “Sǒn hyǎg á mehéléte.” ³⁹ Né-'ǒǒ Petro ambonηsén, bǒǒbǒǒ békē-'ε. Ade ápédé áwed, bēnchǎgnēd mó á tonη e ndáb eche ebédé ámǐn. Bekúd bé bebaád bēnlǎηnéd mó, béchyεέ', bēlūmtē-'ε mó mbóté ne nkobe míme Dǎkase âmbarηnédté bǒ áde abédé á alongé. ⁴⁰ Petro ambídéd bǒ moosyǎǎl á ebwǒg, akóg mebóbǒη ábootéd-te akáne. Dǒǒ ákúnné yǎl á ndim bonη áhǒbé aá, “A-Tabita, pádé ásē!” Tabitaa andibé mǐd áte. Anyín áde anyíné Petro, ampádé ásē. ⁴¹ Petro ansǎd ekáá, awǒngén ânyen mó ásē. Dǒǒ áchénlé bad ábe béndūbē Yesuε, ne bekúd bé bebaád ábe bēmbē áhed, bonη álūmtē bǒ Tabitaa áde

ádíí á alongé. ⁴² Mmén nkalanj mênkanléd á dyad á Jopa áte ásyāāl a etūn é pónDé, ekud é bad édúbé-'ε Sánjú Yesuε. ⁴³ Petro andyεé á Jopa nguse é e'pun. Andyεé á ndáb e mod awě abelé'áá nsón mé e'kob é' nyam, awě béchágé'áá bán Simōnε.

10

Petro akii wée mod awě eésē mod a Israel

¹ Mod a Roma nhóg abédé á dyad a Kaisaria bán Kōneliōse. Akāmlánnáá echoj é mbwókel e sánze échě béchágé'áá bán, “Echoj é mbwókel e sánze é Italia.” ² Kōneliōse abédé mod awě ahídé'áá mekan mé Dyōb ámbíd. Mwēn ne eche ndáb esyāāl bébénlé'áá Dyōb. Ansálé ekáá áte, áwōngān betóótōkē bé bad bé Israel, ákānnē-'ε pónDé ásyāāl. ³ Ebédé dyam ngāj éláán mūte nhóg, anyín ndóg. A ndóg-te wē ankōj ángel e Dyōb anyín. Enchæg mó áá, “A-Kōneliōs.” ⁴ Annōn ángel ne chóoj, ne mbwóg, boj ásedté nén áá, “A-Sáj, cheé édé?” Ángel enkwentén mó áá “Dyōb áwógé mímōj mekáne, anyíné-'ε ábōj e'boj bé nlém. Adé-'ε mbojsén ákwentēn wε mekáne. ⁵ Bōōb-póó, lóm bad á Jopa, békē béchéle mod nhóg awě dīn ádíí mó bán Simōn awě béchægéé bán Petro. ⁶ Adé nken á ndáb e mod nhóg awě akínte' e'kob é' nyam awe béchægéé bán, Simōnε. Simōnε ne adyεε' á nkæg mé edīb é nkwě.” ⁷ Dóó ángel eched éhídté, boj Kōneliōse áchēnlē ábē bembālede bé ndáb bébe, ne sánze póg echě chómpē ehídé'áá mekan mé Dyōb ámbíd, ebé-'ε sánze echě enōné'áá Kōneliōse. ⁸ Alánjé-'áá bó dyam ádē ábénlédé, alóm-me bó á Jopa.

9 Ade békagké, née b̄in é'sánjé, áde békwógé
 apε á Jopa, Petro anchágé á ndáb m̄in ákáne.
 Nê ábédé dyam kəd. 10 Nzaa enkób mós, ádāη-ε
 ndyééd adyé. Ade béboηsanné ndyééd, anyín ndóg.
 11 Anyín ngáne ngob e dyōb énédnédé. Chōm
 émb̄id nēηgáne s̄an̄kalaa a abad, ébé née béchāηgé
 dós mekéb méniin, bésudté dós ásē. 12 A abad-
 tē wê, ndín é nyam ésyāāl émbē áwēd-te; éche
 ékεεne' mekuu méniin, éche édole abum ásē ne
 men̄on mé ahín. 13 Héε áwógé ehób élāηge mós
 nén "A-Petro, syāō ásē, éwúu échén nyam, édyâg."
 14 Boη Petro anhób aá, "A-Sāη, meéhēlēē se mbēl
 ene ndín e dyam. Meédyédéé chōmchōm mbēd
 éche mbéndé ehóbé aá béedyāg, ké'ε éche éesáa
 á'sō é' Dyōb." * 15 Echē ehób émbād mós aláa nén
 aá, "Weetéde chōm ké ehóg éche Dyōb áhóbé aá
 ésáa, wεé éesáa'ε." 16 Nén dēmbenléd ngen éláán.
 Dós bétimné ádē abad ámb̄id ádyōb. 17 Petro
 adolé'áá áte ábii chōm éche ene ndóg élūmtéé.
 Ene pónde dós bad ábe Kōneliōse ánlōmmē bédibté wεε
 ndáb eche Simōne édíí. Bentyēēm á mmwε mé
 e'ké. 18 Héε bélébpεé ehób bánken, "Nken adé áte
 wê awē béchāgεé Simōn Petro-yε?" 19 Ade Petro
 ádii adolé áte ásoηten chōm éche ndóg élūmtéé
 dós Edáōdāη éche Ésáá elāηgεé mós aá, "Wóglēn!
 Bad beláán bépédé, béhede wε. 20 Né-ōó lād yāl,
 ésud á ndáb m̄in, weebáá bós ahíd áyāle mεé nlómé
 bós." 21 Né-ōó, Petro ansūd ásē, áke atán ábē bad,
 álāηgē bós aá, "Méé ndé ane mod awē nyéhedeé.
 Cheé épídé nyé hén?" 22 Béntimtén mós bán, "Mod
 ambáá a sánze, Kōneliōse móó alómé sé. Adii mod

* **10:14** Bad bé Israel bēnwōη mbéndé éche énkēmbē bós kunze
 ádyé doηge á bwēm.

a bwâm awě abenle Dyöb. Bad bé Israel bésyāāl-
 le bébage mó edúbé éche échábé ámin. Angel e
 Dyöb elángé mó nén aá álébe we áwē ndáb, ábel
 nén áwōg dyam ádē étáŋgéné mó aláa.” ²³ Petro
 awógé-’aá nê, asóléd bó á ndáb, ábē-’ε bó e’noŋ.†
 Boŋ Petro ansóléd ábē bad á ndáb kénéε béēbédéé
 bad bé Israel. Née bĭn é’sáŋgé, Petro anlād yāl,
 ahíd ábē bad. Nguse é bad ábe bédúbpé Yesue
 á Jopa bómpē bēnwōón bó. ²⁴ Epun ehóg ámbĭd
 e nê, Petro bémpě á Kaisaria. Kōneliōse mwēn,
 ádē abum á ndáb, ne ábē besón bé echoŋ ábe
 ánlēbēē, bésíné’áá Petro bó. ²⁵ Ade Petro áhedéé
 asól á ndáb, Kōneliōse ankě mó atán, ákwe mó á
 mekuu, ábwāām-me ásē ábe mó edúbé. ²⁶ Boŋ
 Petro annyen mó ásē ahób aá, “Tyéém ámin.
 Mémpē ndii moonyoŋ ngēn.” ²⁷ Petro ambé ákanlé
 Kōneliōse ádē bésóléé á ndáb-te. Antán née ndun
 e mod éládné á ndáb-te. ²⁸ Héε álāŋgéé bó nén
 aá, “Nyé bēn nyēbíí bwâm nén bán edé mod a
 Israel mbéndé áwoon mod awě eésě mod a Israel
 ké’ε ásól áwe ndáb. Boŋ Dyöb álúmté me nén aá
 meéchāgē modmod meé adé mod awě eesáa ké’ε
 née mod awě adé mbinde á’sō é’ Dyöb. ²⁹ Né-
 óó, áde élómé me achāg mempádé ásē ábwōg-
 ábwōg, menkēnhóbpé meé méehyaá. Bōōb-pōó,
 nsēdte we, cheé ékáá boŋ élōmē me achāg?” ³⁰ Héε
 Kōneliōse ákwentanné mó aá, “Sú éláán chii, née
 bōōb, nkánné’áá áwēm ndáb-te á ngōŋ éláán é’
 mŭte. Dóó mod awě awáá mesan mímě mémwaa’
 áte átyéémé me á’sō-te táléd. ³¹ Boŋ áhōbē aá, ‘A-
 Kōneliōs, Dyöb awógé we mekáne, ányíné-’ε ábōŋ

† **10:23** Bad bé Israel béesólte’áá mod awě eésě mod a Israel áwab
 ndáb.

e'boŋ bé nlém. ³² Lóm mod á Jopa, áke áchéle Simōne awě béchəgεé bán Petro. Adé nken á ndáb wée mod nhóg awě akínte' e'kob é' nyam awě béchəgεé bán Simōne. Simōne ne adyεε' á nkəg mé edíb é nkwě.' ³³ Né-ᵛó menlóm wε atéd ábwōg-ábwōg. Ebelé-'ε bwām ngáne épédé. Bᵛᵛb-pᵛᵛó sé moosyáál sêdé hén, Dyōb ádé-'ε ne syánē. Sêsine' áwóg dyam ké ahée áde Sán Dyōbe álánge wε áá éláa sé."

Petro akänlé Kəneliəse nkalaŋ ní bwām

³⁴ Dᵛᵛó Petro áhéde póle á nsəl áá, "Bᵛᵛb dᵛᵛó mbíí méé Dyōb átédé moosyáál nyaa póg. ³⁵ Akobe kénzée awě abage mó edúbé awě abele-'ε mekan níme métəŋéné, ké alon əhéé ane mod ábídté. ³⁶ Nyébíí nkalaŋ níme Dyōb dénlōmē bad bé Israel. Mmé nkalaŋ mbédée təŋgene ákal nkalaŋ ní bwām mé nsəŋ níme nípedé mbwiined ne Yesu Krístə. Mó adé Sán gwée á moosyáál. ³⁷ Nyébíí-'ε dyam áde dēmbenléd mbwóg e Judeya áte esyáál mbooted ne á Galilia. Nén dēmbē áde Jəne á máá bad aláa təŋgene edusen. ³⁸ Nyébíí nén bán Dyōb dénwōgéd Yesuε, mod a Nazaret, ábe mó Edəđəŋ éche Esáá ábē-'ε mó ngíne. Yesuε akagé'áá hōm tée ábelé mboŋ. Ngáne Dyōb dēmbē-'áá ne mó, adidé'áá bad bésyáál ábe bēmbē ásē e ngíne e Satan bwām. ³⁹ Sé bēn sēnyínné mekan mésyáál níme ámbenlé á alon á bad bé Israel ne á Jerusalem díđ. Bénwūú mó, abome áde bēmbomeé mó á awōg. ⁴⁰ Boŋ Dyōb dēmpuúd mó ámbíd e e'pun é'láán, ábel-le bad bényín mó. ⁴¹ Saké bad bésyáál bényín-ne mó. Bad ábe Dyōb dēmmadté apwəd,

bóō bényin mó. Nédē sé ábe sēndyé ndyééd sēm wé-
 'ε mmítéd ne mó. ⁴² Anlyágtén sé aá sékanle bad
 nkalan mí bwám, sébide-'ε mbón nén bán móo
 módē Ane awē Dyōb ápwédé, ákaad bad ábe bédé
 á alongé ne ábe bédé. ⁴³ Bekal bé'dáádəŋ bésyāēl
 bēnhōb t̄ŋgene mó bán, mod ké ahéé awē adúbpe
 mó, Dyōb délagсэн mó mbéb. Nén débenléd á ngine
 e ádē d̄in.”

⁴⁴ Ade Petro ádíi áhóbεé nê, Edáədəŋ éche Esáá
 ênsūd ásē, ép̄i moosyāēl awē áwóglánnáá nímē
 nkalan. ⁴⁵ Bad bé Israel ábe bēndūbē Yesuε,
 ábe bóobε Petro bēmbīd á Jopa bēmbē menyáké
 bwāmbwam ányin nén bán Dyōb ábágé echē
 ndε e Edáədəŋ éche Esáá káəŋne wéε bad ábe
 béesē bad bé Israel. ⁴⁶ Bénwōg ngáne bēhóbεé
 mehób mémpēε, bēbagé-'ε Dyōb ehúmé. Dóo Petro
 áhóbεé aá, ⁴⁷ “Abén bad békúdé Edáədəŋ éche Esáá
 melemlēm ngáne sēmpē sēnkudté. Né-ǝó, nzé-
 módé ahεle-sε ahób aá bēdusán bó ne mendīb?”
⁴⁸ Hé-'aá áhóbεé aá bēdusən bó á d̄in á Yesu K̄ristə.
 Dóo ábē bad bēlángé mó bán ádyεε ne bó nguse é
 e'pun.

11

Petro ahóbé t̄ŋgene chōm éche ábélé

¹ Bembapεε bé nlomag ne bad bēmpēε ábe
 bédúbpe Yesuε á mbwóg e Judeya-tē esyāēl,
 bénwōg bán bad ábe béesē bad bé Israel bómpē
 békóbé eyale é Dyōb. ² Ade Petro átimé ámbīd
 á Jerusalem, bad ábe bēhóbεé'áá bán bēt̄ŋgéné
 bad ábe béesē bad bé Israel ayag, bēmbootéd
 mó ahób bán, ³ “Cheé ékáá bon ékág wéε bad ábe
 béesē bad bé Israel, bad ábe béeyagεε bon nyáābōō

nyédyāg-ke kááηne ndyééd hōm ahóg?” ⁴ Hé-’aá Petro áhéde nkalan á nsəl, aláá bó mekan mésyāāl ngáne mēmbenlédté se á mbooted. ⁵ “Mbédé á mekáne á dyad á Jopa boη rínyīnē ndóg. Chōm émbīd á ádyōb nēηgáne sánkalaa a abad, ébé née béchāngé dó mekéb méniin, básudté dó ásē. Bēnsudéd dó áwēm e’só-te. ⁶ Ade rínóné áwēd-te menyín nyam éche édé á abad-tê, nyam é mehín, nyam éche édole abum, ne menōn mé ahín. ⁷ Héε ríwógé ehób élan̄ge με nén aá, ‘A-Petro, syáó ásē, éwúε’ échén nyam, édyág.’ ⁸ Boη με-’ε menhób μεé, ‘A-Sán meéhēlēε-ε mbēl ene ndín e dyam. Chōmchōm éche mbéndé éhóbé aá béedyāg ké’ε éche éesáa á’sō é’ Dyōb éēsōlēε με á nsəl mbéd.’ ⁹ Ehób émbīd ádyōb ámpē nén ‘Weetédé’ chōm ké ehóg éche Dyōb áhóbé aá ésáá, wεé éēsāa’ε.’ ¹⁰ Nén dēmbenléd ngen éláán. Dóo bétimné chōm ésyāāl ádyōb. ¹¹ Ene pónde chēn dóo bad beláán ábe bébídé á dyad á Kaisaria ábe belómé áwēm, bépédé á ndáb echē ndyéé’áá áte. ¹² Edáádāη éche Esáá énlāā με aá syāābōo sékag, aá meebáá bó ahíd. Abē bad ntóob ábe bédúbpé Krístā ábe bébídé á Jopa bómpē bēnhīd με á Kaisaria. Syāābōo moosyāāl sēnkē sēsól á ndáb wεε Kōneliōse. ¹³ Kōneliōse anláá sé ngáne anyíne ángel etyéémé áwe ndáb boη ene ángel eláá mó aá, ‘Lóm mod á Jopa áke áchag mod awē mīn mésyāāl médíi bán Simōn Petro. ¹⁴ Nzé apedé ālāā nyé pále eche ēbēl boη Dyōb ásōη ádōη alongé, ásōη-ε ádōη abum á ndáb.’ ¹⁵ Ambīd enē, mbootédé-’aá dyam ahób, Edáádāη éche Esáá épiidé bó melemlen nēηgáne émpií’ε sé á mbooted. ¹⁶ Dóo ríkámtné dyam áde Sāηgwéé ánhōbpē. Anhób aá, ‘Jōne adūsánnáá

bad ne mendíb boŋ bédusén nyé ne Edæðaðəŋ éche Esáá.' ¹⁷ Enyínnad nén bán Dyöb ábágé ábén bad ábe béesě bad bé Israel melemem me nde míme ámbéé syánē áde dédúbpé Sǎŋgú Yesu Krístæ. Nzéé-ō rídíí ákǎŋ ntíí rí Dyöb?" ¹⁸ Ade béwógé nê, bénsōg Petro mekan ahób áyāl, bébootéd Dyöb aken. Béhóbé'áá bán, "Dyöb ábágé kǎŋne bad ábe béesě bad bé Israel etál átēde mímab mbéb átímen Dyöb, ákud-te alongé áde déemaá'."

Mwembé mbóótédé á dyad á Antyog

¹⁹ Bōōb-pōó, áde béwúú Stefanuse, bad ábe bémpāntēd áte áyāle metake míme békúdáá, bó donge á bad bēnkě kǎŋse á Fonisia, donge ákē á Saiprus, ábíníí-'ε békē á Antyog. Békágé'áá, békānlé dāsō bad bé Israel bēnpen nkalan rí bwām. ²⁰ Boŋ bad bémpēe ábe béndübē Yesue ábe bémbíd á myad mé Saiprus ne Sirine, bēnkě á Antyog, békānlé kǎŋne bad bé Grikia, bēlāŋgē-'ε bó nkalan rí bwām tǎŋgene Sǎŋgú Yesue. ²¹ Ngíne e Sǎŋgú embé ne bó. Ndun e mod endúbe, étímēn-ne Sǎŋgwéé. ²² Mmê myaŋgó mēmpě á metúú mé bad bé mwembé rí Jerusalem. Né-ōó, bēnlōm Banabase á dyad á Antyog áke dényín bó áwed. ²³ Ade ápedé áwed boŋ anyín ngáne Dyöb ánámté bad, anwóg menyinge, ambě-'ε bó elébé áá bēhíde' Sǎŋgwéé ne nlém nhóg. ²⁴ Banabase abédée mod a bwām, Edæðaðəŋ éche Esáá émbē ne mó, adúbe dénwū-'ε mó áte bwāmbwam, ekud é bad-te éndübē. ²⁵ Dóo Banabase ákíí á dyad á Tasus áhed Sōole. ²⁶ Ade ányíné mó, ampeén mó á Antyog. Né-ōó á etūn é mwě nhóg, bó bad bébe bēbómé'áá ne bad bé mwembé. Bén'yāgēd-te ndun e mod. Á Antyog wē

dóó bésébpé bad ábe bédúbpé Yesue dīn achuu bán
Bad bé Krīsto.

²⁷ Mmê mesú dēn, donge á bekal bé'dæádəŋ
bēnhidé á Jerusalem béke á Antyoḡ. ²⁸ Bó mod
nhóg awě béchágé'áá bán Agabuse antyéém ámīn.
A ngíne e Edæádəŋ échě Esáá, anhób áá, "Nzaa
e ngíne ekwógé apε, ěbē-ε nkǒŋsé-te ísyāāl."
Nén dēmbenléd-te á pón dé eche Kladios ábédé á
nkamlén. ²⁹ Bembapεε béntīi nēn bán bó mod téé
bélōmē nwōŋgen wée bad ábe bédúbpé Yesue á
mbwóg e Judeya ngáne bó mod téé áhenlé akud.
³⁰ Nê dēn-naá bēmbenlé. Bēnlād mōné, bēlómén
Banabase bó Sool ábe wée belyáged bé mwembé.

12

Herode adii apiinad bad ábe bédúbpé metake

¹ Benben ne ene pón dé chēn, kəŋ Herode am-
bootéd donge á bad bé mwembé ahé á meséb.
² Amběl bēnkōb Jemse, Jōne mwānyan, bēwúén
mó nkwáté. ³ Ade ányíne nēn áá nê áwógté bad
bé Israel menyīŋe, ankě á'sō, ábel békób Petro.
Nén dēmbenléd á pón dé e Ngande e Ewεle é Ngēn.
⁴ Ade bémáá Petro akób, anlóm mó á mbwóg.
Bēmbané e'chon é' sánze é'niin ánōn mó. Echon
téé énwōŋ sánze éniin. Herode anwōŋ mewēmtēn
ákáad mó á'sō é' mbwóg nzé Ngande e Nnyíme
ámīn etómé. ⁵ Né-óó bēmbane Petro á mbwóg. Bon
bad békánné'áá Dyōb ngíne ngíne áyāl eché.

Angel ebidte Petro á mbwóg

⁶ Herode ahedé'áá Petro apεen á'sō é' bad
mbwembwε. Mmê nkuu mēn nīme Herode
ánwōŋgē mewēmtēn ápεen Petro á'sō é' bad chān

ábíníí, Petro akúné'áá átíntê e sánze ébe. Béhē mós bengóbéngōbē pēd ébe, sánze émpēe ébe énoné mmwe ní ndáb e mbwōg. ⁷ Dóo ángel e Sánjú ébídé táléd, ndáb e mbwōg épené áte. Ángel ne enságéd Petro á ekágél, ényem mós ásē, élāngē mós aá, “Pádé ásē á mehélé-te.” Abwōg-ábwōg bengóbéngōbē bēnhunnéd mós á mekáá. ⁸ Dóo ángel élāngéé mós aá, “Wéd ngáá atád, étád-te nkōod mé metámbé.” Petro ambél áned. Dóo ángel élāngéé mós aá, “Hé mbóté á yāl, éhíde me.” ⁹ Petro anhíd chós, bēbíd á ndáb e mbwōg. Boḡ kénê enkēmbíí'é ké dyam áde ángel ébeléé dēn ákoo abenled. Anwémtén aá mónyíne' ndóg. ¹⁰ Béntōm echon e sánze é'só ámín, bétōm-me éche élónténé é'be káon ne á asóg bēmpě á mmwe mé e'ké bé e'kii nímě mbídé'áá á dyad-tê. Nsəl mé e'ké méndibnéd ne mós mwēn. Héé bēbídé boḡ bēhídē nzii. Ade békagké nê dēn dóo ángel ne étédté Petro ábwōg-ábwōg. ¹¹ Héé debyéé ápédé Petro boḡ áhōbē aá, “Bōob dóo mbíí meé dyam dēn dóo ákoo' abenled. Sánjwéé alómé eche ángel, asóó-'e me á mekáá níme Herōde, abelé-'e mbídé mekan mésyāāl áte níme bad bé Israel bēnwēmtēnnē me abel.” ¹² Achemé'áá dyam áde ábenlad ne mós, dóo ákíí á ndáb wéé Maria, awě achyáá Jon Makōse. Ndun e mod enladén áhed békāne'. ¹³ Ade Petro ápédé ankūm ekob éche édé á ebwōg-te boḡ mbāledē a mmwāád nhóg bán Rodaa, áhye ánōné mod awě akume ekob. ¹⁴ Anchem Petro ehób. Dó-'aá ne menyinḡe mésyāāl áchādtēnē ekob adibe, atóm mehélé ámbíd á ndáb-te boḡ áke aláá bad aá, “Petro atyéémé á ebwōg-te.” ¹⁵ Bēnlāā mós bán, “Epag mīn!” Boḡ ambé álāngē bó aá chōm éche mós hōbēé

édé mbále. Dóo béhóbéé bán, “Né eche ángel chó edé.” ¹⁶ Ade nímén mésyāāl mébenladté Petro ambé ákumé’ ekob. Kóáñe á asóg bēndibé ekob. Bényíné-’aá mós, yāl ekóm bós áte bwāmbwam. ¹⁷ Ampebtén bós ekáá aá bēlām ehób, boñ álūmtē bós áte ngáne Sāngwéé ábídte mós á mbwōg. Anláá bós aá, “Nyéláa Jemse ne bad ábíníí ábe bómpē bédúbpē Yesue nímén mekan.” Dóo átédte bós boñ ákag hōm démpēe.

¹⁸ Ade bīn é’sāngé, sánze éche énoné’áá Petro êmpuutéd á mewēmtēn bwāmbwam áyāle bēnkēmbíí’é chōm éche ébenlédé Petro. ¹⁹ Herōde anlóm bad aá béhed mós boñ bēnkēnhēnlé mós anyín. Héé ákáádté échē sánze boñ ábagé mbakú aá béwúu bós. Ade nímén mésyāāl métómé Herōde ansyáó á Judeya áke ádyēē á Kaisaria á esōñ é pónde.

Herōde awédé

²⁰ Ene pónde Herōde anwóón bad bé myad mé Tíre ne Sídōn meliñgá níme méchábé ámīn. Né-óó, bad bēmbíd níme myad mébe áke dényīn mós. Mod awē bēnsēbēē áke dētán ábel bóobe kāñ bétim áse abédéē Blastuse. Blastuse abédéē mbāledé á ndáb e kāñ. Bēmbēl nē áyāle á aloñ wēē Herōde dóo nímb medyé mébídé’áá. ²¹ Epun éche Herōde ántīí’é épédé-’aá áte, awáá megombe mé kāñ, ádyēē atii dé nkamlēn boñ ábootéd bós mam aláa. ²² Ade amáá ahób, ábē bad bēmbootéd abón bán, “Dyōb dēn dóo áhóbe’ saké moonyōñ.” ²³ Abwōg-ábwōg ángel e Sāngú embēl Herōde ankwē nkole áyāle enkēmbáá Dyōb edúbé. E’ken bé abum bēndyē mós áte, awé-’e.

²⁴ Eyale é Dyōb chó-’e émbē ékanláád ékag á’sō.

²⁵ Banabase bó Sool bêm mäd nímab nsón béhidē-
'ε á Jerusalem. Ade béhidtéé, bēnwālē Jōn Makose
áyāl.

13

*Edəədəŋ éche Esáá épwédé,
bélómé-'ε Banabase bó Paale*

¹ A mwembé mé Antyog, donje dé bekal
bé'dəədəŋ ne bemeléede bēbédé áwed. Abê bad
bēbédéε Banabase, Simione (awe béchágé'áá bán
Ehíndeε), Lusioε (awe ambíd á Sirine), Manahene
(awe bó Ngómena Hεrəde békwogé hōm ahóg)
ne Soolε. ² A pōndé echē bēbenléé Sánjwéé bēdidé-
'ε yāl nzaa á mekáne-tê, dōo Edəədəŋ éche Esáá
élánjéé bó nén aá, “Nyébanned me Banabase bó
Sool ábel bonj bēbele me nsón míme nípwédé bó
méé bēbel.” ³ Abê bekal bé'dəədəŋ ne bemeléede
bēnkānē, bēdíd-te yāl nzaa á mekáne-tê, bēbán
Banabase bó Sool mekáá á nló bonj bēlōmē bó bán
békag.

*Banabase bó Paal bétáné
nkum-é-ngəŋ, Elimase*

⁴ Né-ɔó, Edəədəŋ éche Esáá énlōm Banabase
bó Paale. Dōo békíí á dyad á Selusia. Ahed-
taá bésyánjé bonj békag á mbwóg e Saiprus eche
mendíb méləŋnéde. ⁵ Ade bēpédé á dyad á
Salamis, békálé'áá eyale é Dyöb á ndáb é mekáne.
Bēnwálé Jōn Makose áyāl áwónjengen bó. ⁶ Bēnkē áde
alonj áte áde mendíb méləŋnéde káəŋ bēpē á dyad
á Pafos. Ade bēpédé áhed, bēntān mod a ngəŋ
nhóg awē béchágé'áá bán Báá Yesu. Abédéε mod
a Israel awē anchəg yāl aá módíi nkal é'dəədəŋ a
Dyöb. ⁷ Báá Yesue abédéε nsón a echonj awē Səgyus

Paoluse. Segyus Paoluse mó abédé nkamlene a ene mbwóg eché mendíb mēnləɲnédté. Abédéε mod awě anwón debyéé bwāmbwam. Ane ngómenaa anchélé Banabase bó Sɔɔl áyāle ahédé'áá eyale é Dyǒb awóg. ⁸ Bonj anén mod awě dīn démbēē á ehób é Grikiá bán Elimase enkēnháá bó etál. Ahédé'áá áá nkamlene a mbwóg eedúbpé nkalanj ní bwām. ⁹ Dóɔ Sɔɔle awě béchágé'áá ámpē bán Paale, ngáne ánlōnnē ne Edəədəɲ éche Esáá, ánóné ane mod a nganj á mīd-te, ¹⁰ bonj áhōbē áá, “Amwān a Satan! Ekɔɔ dyam ké ahéé áde áde bwām. Mwane mé mbéb mwēn ne mwēn-εé ríloné wε áte. Póndé ésyāɔl ebélé éhédé wée móhəɲlən mbále eche Səngwéé mótimed chó metóm. ¹¹ Səngú Dyǒbe ákōgsēn wε bɔɔb nēn dēn. Wěkwě ndím, wényínénné-'ε á esónj é póndé.” Abwōg-ábwōg Elimase anwóg nēɲgáne mbag ékwédé mó á mīd-te, ábootéd-te ahyóm áhed mod awe áchāē mó á ekáá. ¹² Ade ngómenaa ányíne dyam áde ábénlédé, andúbé Yesue. Yəl enkóm mó áte bwāmbwam áyāl e ayáge áde Paale bó Banabase béyágté'áá tɲɲene Səngú Yesue.

*Paale bó Banabase bépédé
á dyad á Antyɔg*

¹³ Paale bóɔbe baáb bénsɔl a Stíma a Pafɔs béke káəɲ bépē á dyad á Pega á mbwóg e Pamfilia. Bonj Jɔn Makɔse anlyáɲ bó áwed asú mó ámbíd á Jerusalem. ¹⁴ Bēnsyəó á Pega bépē á dyad á Antyɔg á alonj á Pisidia. Á mbwε-mé-nkóme-áte, bēnkě á ndáb e mekáne bédyēē ásē. ¹⁵ Bēnwōg née béláá eped á kálag e mbéndé eche Mosεε ne á kálag e metelag mé bekal bé'dəədəɲ. Ade bémáá aláɲ dóɔ belyáged bé ndáb e mekáne bélébpéé Paale bó

Banabase nén bán, “A-baányan, nzé nyêwóó pále echě eéwēd bad nlém á abum, nyéhób ch́.” ¹⁶ D́ó Paale átyéémé ámín, apebtán bó ekáá aá belám ehób, boŋ abootéd dyam ahób.

Anhób aá, “A-baányan bé Israel ne bad bémpēe ábe nyêdé hén b́ob ábe nyébenle Dyöb, nyéwóglen me. ¹⁷ Dyöb á bad bé Israel dēmpwěd ábēd betaa ábēl-le ábē bad b́būū áte á póndé eche b́bédé née beken á alon á Egipto. Ámbíd enê, ambenléd eche ngíne echě echabé ámín ábided bó a Egipto. ¹⁸ A etún é móom mé mwě méniin, anwesén bó á ehyánge. ¹⁹ Dyöb dēmbēbēd melon saámbé á nd́ob e Kanahan, ábē-’e echáb nd́ob wée ábē bad. ²⁰ Mmén mésyāāl mēmbenléd á etún é dyam mbwókel e mwě éniin ne móom mé mwě métáan. Ámbíd enén, Dyöb dēmbě bó bad ábe b́kāādtē káñne á póndé echě nkal é’dáádəŋ Samwεε. ²¹ Ade b́hédé k̄ñ, Dyöb dēmbě bó Śale, mwán awe Kishε. Ámbíd á túmbé e Benjamin, abédée k̄ñ á etún e móom mé mwě méniin. ²² D́ó Dyöb áhúde Śale á atii. Ahúde-’aá mó, átimēd Dabidε. Anhób t̄ñgene Dabidε aá, ‘Nkudé nyaa e mod eche ŕd́á, Dabidε, mwán awe Jesε. Adii mod awě ábēl mam mésyāāl míme ŕhedéé méé ábēl.’ ²³ Yesue mó-’e awě abidé á nchyáátén míme Dabidε móō Dyöb dēmbenlé Nsoode a bad bé Israel, ngáne ánhōbpē aá móōbēl. ²⁴ Byánán Yesue ábootéd míme nsón, J̄one álangé’áá bad bé Israel aá békunned mbíd, b́etede mímab mbéb, b́ekudte edusen. ²⁵ Ade J̄one ákwógé míme nsón amad, ansédéd bad aáken, ‘Nzé-módé nyéwémténé bán ndé. Saké me ndé ane awě nyésinée. Nyénone’, Ahúe’ ámbíd echēm, mmén meékwognedéé áhune

mó metámbe á mekuu.’ ”

²⁶ Paale ambád ahób aá, “A-baányan bé mbyaa míme Abrahamε ne bad ábe bébenle Dyöb hén bəəb, syánē-εé bélómmé mímén nkalanj mé e’soosoj. ²⁷ Bad ábe bedyéé’áá á Jerusalem ne ábab belyáged bénkembí’é bán Yesue móo adé Nsoode. Bénkénsónjén-naá metelag mé bekal bé’dəádəj míme beláá’áá á mbwε-mé-nkóme-áte téé. Kénê bemběl mekan míme bekal bé edəádəj bənhəbpē ménlōn, ahób áde bənhəbpē bán bəwúu Yesue. ²⁸ Kénéε bénkēnkudté nzəm eché bétōmēdtē mbakú nén bán atəngéné awé, bənlāā Payledε bán ábel bəwúu Yesue. ²⁹ Ade bémáá mekan mésyāāl abel ngáne méténlédé á kálag e Dyöb təngene mó, bənsudéd mó á awəg, bəbānē mó á soj-té. ³⁰ Boj Dyöb dēmpuúd mó. Ambíd e nê, ³¹ anlúméd yāl ngen ne ngen wéε bad ábe bəəbəə bənwōj bootya á Galilia əpε á Jerusalem. Bəəb ábê bad bəə bəkanle’ bad bé Israel dyam áde bényinnē. ³² Bəəb-pəə mímén nkalanj mí bwām móo sépíínédé nyé. Mmê nkalanj ndíi nén bán dyam áde Dyöb dénhəbpē aá móəbě ábəd betaa alónté dó ne syánē. ³³ Alónté dyam áde ánhəbpē ne syánē awé dedé nchyaátén mímb, apuud áde ápúúdté Yesue. Né-’aá éténlédé á kálag e Ngəse e Dyöb eché elónténé ébe bán,

‘Edii awem mwān,

chii ndii Sóó.’

³⁴ Dyöb dēmpuúd mó ésebán atime ámbíd á ndəəb se ábəə. Dyöb dénhəb təngene nê aá,

‘Měbě wε nnam ní ngəngú, míme méehidté ásē, míme ménhəbpē mée měbě kəj Dabide.’

³⁵ Né-’aá áhóbé ped empée wéε éténlédé bán,

‘Wéekwɛnténné wɛé awôŋ mbaledɛ awě abenle wɛ
ne nlém nhóg ábɔɔ á soŋ-tê.’

³⁶ Debíí nén bán áde kâŋ Dabidɛ ábédé á alongé,
aběnlé’áá Dyõb ngáne Dyõb áhédé’áá. Ambíd e
nê, anwé, bélímé mó wéɛ bɛnlímɛɛ ábê betaa, ábɔɔ-
'ɛ. ³⁷ Boŋ ane awě Dyõb dêmpuúdté, enkêmbɔɔ-
'ɛ. ³⁸ Bɔɔb-pɔɔ, a-baányan, nyétâŋgéné abíi bwâm
nén bán, Yesue mó akəó boŋ békánlé nyé bán
Dyõb álagsan bad mbéb. ³⁹ Nyébíi-'ɛ nén bán
kénzɛé awě adúbpé mó akõbnédé á'sõ é' Dyõb nɛɛ
mod awě atâŋgéné. Mbéndé e Mose eéhɛle'aá-se
ébel ákobnéd. ⁴⁰ Né-ɔɔ, nyétêd póndé ábel boŋ
dyam dé ebébtéd áde bekal bé'dəádəŋ bɛnhõbpɛ
déebenláád ne nyé. Bɛnhõb bán,

⁴¹ ‘Nɔné’, nyé bad ábe nyêwɛle Dyõb! Yəl ěkõm nyé
áte, nyéɛwɛ-'ɛ,

áyāle nén, dyam áde mébenlé nímén mesú,
ádíi dyam áde nyéedúbéé ké mod anlúméd nyé
áte.’ ”

⁴² Póndé echě Paalɛ bó Banabase bɛbídeé á ndáb
e mekáne, bad bɛnlāá bó bán bɛpɛ ámpɛ á mbwɛ-
mé-nkóme-áte níme nhúɛ' áhyɛ déláa bó nímé
mekan ámpɛ. ⁴³ Ade bad bémáá ahidɛ á mekáne,
bad bé Israel híin ne bad híin bɛmpɛe ábe bɛnwõŋ
adúbe á bad bé Israel bɛnhíd Paalɛ bó Banabase.
Paalɛ bó Banabase bɛnkalén ábê bad, bɛwéd-tɛ bó
nlém á abum bán bɛbê békude nímén nsimé níme
Dyõb ábágé bó.

⁴⁴ A mbwɛ-mé-nkóme-áte níme mémbādtɛn,
bɛnbɛn ne baásyāɛl ábe bɛbédé á dyad-tê wê,
bɛmmaá ámbíd, áhyɛ déwóg eyale éche Sánygwéé.
⁴⁵ Ade bad bé Israel bényíné ene ndun e mod,
kónjí embé bó áte bwāmbwam. Dyam téé áde Paalɛ

áhóbé'áá, béhóbé'áá bán ádíi metóm, béhōbē-'ε mós mekan mé mbéb á yǎl. ⁴⁶ Paale bós Banabase bémbē béhōbē bōob ésebán bébáa' dyamdyam. Béhóbé'áá nén bán, “Nyé bad bé Israel nyéé séntāngēnnē eyale é Dyōb asébe dé akale. Bōḡ ngáne nyébáá chó áyāl, nyéētéde-'áa yǎl néε bad ábe békwoǵnéde ákud alongé áde déemaá', né-ōó, séētédé nyé, séεε wéε bad ábe béésě bad bé Israel. ⁴⁷ Dyam áde Dyōb áhóbé áá débél ádíi, nén, 'Mbánné wε néε e'nyínen bé ekíde é' bad ábe béésě bad bé Israel ábél bōḡ bad bé nkōḡsé bésyāāl békud e'soóson áwoḡ mbíd.' ”

⁴⁸ Ade bad ábe béēbéde bad bé Israel béwógé nê, bémbē menyḡḡe, békene-'ε nkalaḡ míme Sāḡgwéé. Bad ábe bépweǵnéde nén bán békūd alongé áde déemaá' béndūbē Sāḡgú Yesue. ⁴⁹ Moosyāál awě ambé ene pεd e mbwóg anwóg nkalaḡ míme Sāḡgwéé. ⁵⁰ Bōḡ bad bé Israel bēnkōn baámbáá bé dyad ne bebaád bémbáá ábe bébēnlé'áá Dyōb. Béchódé-'áá Paale bós Banabase yǎl áte, bēnān-ne bós áwab mbwóg. ⁵¹ Ade béhēdeé akε, bēnkūd ebumbú á mekuu álúmed ábē bad nén bán nkóḡsen ne bós. Ade bémáá abél nê bēnkě á dyad á Ekōniom. ⁵² Bad ábe béndūbē Yesue á dyad á Antyōḡ bēnlōn ne menyḡḡe bēlōn-ne ne Edāédəḡ éche Esáá.

14

Nkalaḡ mí bwám nípedé á dyad dé Ekōniom

¹ Ade Paale bós Banabase bépédé á Ekōniom, bēnkě á ndáb e mekáne. Bēnkāl nkalaḡ míme Yesue áwed, nyaa echě bad híin bé Israel ne ábe béebéde bad bé Israel béndūbēē Yesue. ² Bōḡ bad

bé Israel ábe bénkênkobé adúbe, bénkōn bad ábe béeesġ bad bé Israel, béhé bó mewêmtæn mé mbéb áte tâŋgene bad ábe béndübē Yesue. ³ Paale bó Banabase bêmbēm áhed, békalé nkalaŋ tâŋgene dyam á bwâm áde Dyōb ábénlé bad ésebán bébáa' dyamdyam. Sáŋgú Yesue ambġl bénlūmēd e'chemléd, bébġl-le menyáké híin, álúmed nén bán mam nímē ábē bembapεε békálé'áá tâŋgene nímē nsimé médé mbále. ⁴ Nkabén mémbe átínté e bad bé dyad. Donje á bad bēntimén bad bé Israel ábíní-'ε bétimēn bembapεε bé nlomag. ⁵ Dóo bad ábe béeesġ bad bé Israel ne bad bé Israel nchoo ne ábāb benkamlene bétífdé bán bétagéd Paale bó Banabase bán bélūm-me bó meláá. ⁶ Ade Paale bésóŋténé nê, bēnsób békē á mbwóg e Likonia bésól á myad mé Listra ne Deε ne abwóg áde ábédé benben. ⁷ Békálé'áá nkalaŋ mí bwâm nímē mebwóg mésyāġl.

Mam nime mébénlédé ne Paale bó Banabase

⁸ Mod abédé á dyad á Listra, mekuu ménwē mó. Nê dóo bēnchyāā' é mó, eékii-'áa mbêd. ⁹ Ade Paale ákaléé nkalaŋ mí bwâm, ambé áhed áwōglān. Paale annyín áá awóó adúbe áá móhēle módyēē bwâm, dóo Paale ánóné mó chóŋ, ¹⁰ boŋ áchāgtē ehób ámīn áá "Syāó ásē, étyéem ámīn." Ane mod ahebé-'áá ámīn, ábootéd-te akε. ¹¹ Ade ndun e mod echē ebédé áhed ényíné dyam áde Paale ábélé, bēnhē e'saad á ehób é Likonia bán, "Myōb mēsúdé ásē métimé baányoŋ, áhyε dé awōŋgen sé." ¹² Bēnchāg Banabase bán mó adé dyōb áde béchāgeé bán Zeuse béchāg-ke Paale bán mó adé dyōb áde béchāgeé bán Hemεε áyāle mó ahóbpé'áá búmā. ¹³ Abón áde bēbénlé'áá dyōb áde béchāgeé bán Zeuse áte

ábédé ámbíd e dyad. Né-ᵹᵹ, prise awě Zeuse ampéen nyag ne mbonja á mmwe mé e'ké é' dyad. Ambel nê, áyāle bóᵹbe ene ndun e mod béhéde'áá Paale bó Banabase mendε abε. ¹⁴ Ade Banabase bó Paale béwógé dyam áde ábê bad béhedeé abel, bēnsalted mbóté á yǎl, bényāgēd bésól átínté e ene ndun e mod bébōnē béhōbē bán, ¹⁵ “Cheé ékásá bon nyébelé nén? Sémpē sēdii baányon melemlem ngáne nyéē nyédíí. Sēpedé hén, ákale nyé nkalanj ní bwām níme Yesue, ábel bon nyéchene ábén bwēm ábe béesě dyam dé abelen, nyéhíde Dyōb dé alongé áde áhágé nkonj ní mín, ní sé ne edíb e nkwe ne bwēm é'syāāl ábe é'dé áwēd-te. ¹⁶ Bᵹᵹd Dyōb dēntedé bad bésyāāl ábel kéchéé éche bédáá. ¹⁷ Bonj kénê, alúmte e'chemléd nén áá módē, abel áde ábeléé mekan mé bwām. Alómme nyé mbúú echě ebíde ádyōb, ábage-ε nyé mbote á pónde eche etāngéné. Abage nyé medyé, áwōgtē-ε nyé menyinje.” ¹⁸ Ké nēngáne Paale bó Banabase bēnhōbpē nímén mekan mésyāāl, éebédéé bó mwān e akan ákánj bad ábe mendε níme béhéde'áá abε.

¹⁹ Donje á bad bé Israel bémbíd á dyad á Antyōg á mbwóg e Pisidia, bébíd-te á dyad á Ekōniōm bēpē á Listra. Béntēd ene ndun e mod nlém á abum, bóᵹbᵹᵹo bélúm Paale meláá, bédol mó ásē, bébided mó á dyad-tē ne mewēmtēn nén bán awédé. ²⁰ Bonj áde bad ábe bédúbpe bēpedé bonj bēlājnéd mó, anhidé ásē átīm ámbíd á dyad-tē. Néε bīn é'sānjé, dᵹᵹ bó Banabase békíí á dyad á Debe.

*Paale bó Banabase bétimé
ámbíd á Antyōg*

21 Paale bós Banabase bēnkāl nkalaŋ ní bwām á dyad á Debe, bēmbēl bad híin bētīm bēbé be-
mbapεε ábe Yesue. Ámbíd enê, bēntīm ámbíd á
myad mé Listra, Ekoniom ne Antyoḡ á mbwḡg e
Pisidia. 22 Höm ké áhéé áde bēmpεé, báyágté'áá
bad ábe bédúbpé Yesue bēwéde-'ε bós nlém á abum,
âbel bētyéem á adúbe-tê. Báyágté'áá bós bán
“Detáŋgéné metake akud boŋ deésōl á nkamlen
ní Dyöb.” 23 Mwembé ké níhéé níme bēmpεé,
bēpwédáá bad ábe báyágte' níme mwembé. Nzé
bēnkānē, bēdīd-te yāl nzaa á mekáne-tê, bēbē
belyáged á mekáá níme Sáŋgwéé awě bésúme
nlém á yāl.

24 Ade bémádé mbwḡg e Pisidia áte, bēmpě á
mbwḡg e Pamfilia. 25 Bēnkāl eyale é Dyöb á dyad
á Pega, boŋ bésyoḡké á dyad á Atalia. 26 Ahe-
taá bésyáŋgé boŋ bēchabpé edib, betimé ámbíd
á Antyoḡ, wée bēnkānnēdtē bós bán nsimé ní Dyöb
nílyáged bós áyāle nsón níme bémádé boob. 27 Ade
bépédé á Antyoḡ, bēnlād bad bé mwembé áte,
béláá bós mekan mésyāāl níme Dyöb ábélé mb-
wiined ne bós. Bēnlāā-'ε bós ngáne Dyöb ánēdté
nzii echě bad ábe béesě bad bé Israel bédúbpéé
Yesue. 28 Bēnkoód-te mwă adyεε áwed ne bad ábe
bédúbpé Yesue.

15

Mbom níkóbté á Jerusalem ámád ehób á mwembé-te

1 Bad behḡg bēmbīd á mbwḡg e Judeya bēpē á
Antyoḡ. Bēmbootéd bad ayáged nēn bán, “Nzé
béeyage mod ngáne mbéndé e Mose éhedeé, né

éekudté e'soóson.”² Nén dêmbeļ Paale bó Banabase béswanṭánnáá ngíne ngíne káəŋ bóᵔbᵔo bétíí bán Paale bó Banabase ne nguse é bad émpēe béke á Jerusalem, béke bényín bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé t̄əŋgene ádê atón. ³ Bad bé mwembé bényāgēd bó á nzii. Bêmbwě á mbwóg é Fonisia ne Samaria béléŋgé bad ngáne bad ábe béesě bad bé Israel bédúbpé Dyöb. Mmén nkalaŋ ménwōgēd bad ábe bédúbpé Yesue menyiŋge. ⁴ Ade Paale bó Banabase bépédé á Jerusalem, mwembé míme médé áwed, bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé bēnkob bó nken. Paale bó Banabase bēnlāā bó mekan míme Dyöb ábélé mbwiined ne bó. ⁵ Boŋ donge á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bémbe epepé éche Befarisia béntyēem ámín, bēhób bán, “Bétəŋgéné bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédúbpé Yesue ayag, béléáá-’ε bó bán bétəŋgéné mbéndé éche Mosεε ahíd.”

⁶ Dóo bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé békóbé mbom ânən ádê akan áte. ⁷ Ade bélébé aswanṭen dóo Petro átyéémé ámín boŋ áhōbē aá, “A-baányan, édé etūn é pónde bᵔᵔb áde Dyöb ápwédé me átínté echēn, ákale bad ábe béesě bad bé Israel nkalaŋ mí bwám ábel nén bēwōg mó bédúbe-’ε. ⁸ Dyöb áde ábíí-’ε moosyáal nlém áte, álúmté aá móbagé bad ábe béesě bad bé Israel kunze ádúbe, abε áde ábágé bó Edəádəŋ éche Esáá melemlem ngáne ábágé syánē ámpē. ⁹ Dyöb dénkéntédté bó aá bédé nhəŋlén ne syánē ké mwāmpín. Anlagsén bó mbéb áyāle adúbe áde bēnwālēē. ¹⁰ Bᵔᵔb-pᵔᵔ, cheé ékáá boŋ nyéhédé’ Dyöb akəg, ápémed bad ábe bédúbpé Yesue nted míme ábēd betaa bēnkēnhenlé

apém níme ké syánē déehelée apém? ¹¹ Eeboo'ē nê! Dedúbpé dekudé-'ε e'sooson mbwiined ne nsimé níme Sánjú Yesue, melemlem ngáne bómpē békúdé.”

¹² Moosyǎal anlám ehób béwōglān Banabase bó Paal. Banabase bó Paal békánlé'áá bó e'chemléd ne menyáké níme Dyǒb ábélé mbwiined ne bó áfinté e bad ábe béesě bad bé Israel. ¹³ Ade bémádné, dǒo Jemse áhóbεé aá, “A-baányan, nyéwóglēn mē! ¹⁴ Simǝne alúmté syánē áte hén bǝǝb ngáne Dyǒb ábootédé ábē e'bonj bé nlém alúmed wée bad ábe béesě bad bé Israel, átéd áde átédé bad áfinté echáb ábé ábē bad. ¹⁵ Nén dēn ábélé e'yale ábē nkal é'dǎǎdǎj é'lóné. Eténlédé nén bán,

¹⁶ ‘Mε Sánjwée nhóbe mεé, nzé nén áamá atóm, mǎpǎ ámpē, mǎlǝnj ndáb echě Dabide ámpē echě empáa. Mǎlǝnj chǝm ésyǎal éche émpǎntéd áte rítiméd-te chó ngáne énsēbēē abé.

¹⁷ Nê débǎl bad bé nkǝnsé bésyǎal bépǎ áwēm, nǎpwédé bad ábe béesě bad bé Israel ábé ábēm bad. Mε Sánjwée mεé nhóbe.

¹⁸ Mée mbelé bonj nímén mekan mébyéén se' bǝǝd.'”

¹⁹ Dǒo Jemse ákagké á'sǝ aá, “Ne mε, nímēm mewēmtēn médé nén mεé deétagté bad ábe béesě bad bé Israel ábe bétimné Dyǒb. ²⁰ Chǝm éche détǎngéné Abel édíi átele bó kálag nén bán béēdyāg medyé nímě bábágé myǒb mémpēe née mende, áyāle nímē medyé méēsáa'é, béēkábē mesón, béēdyāg nyam echě béēsēlēē nkǎj, béēdyāg-ke mekií. ²¹ Debíi nén bán se' bǝǝd béléáá'áá mbéndé éche Mosεε á ndáb é mekáne á mbwε-mé-nkǝme-áte. Békale-'ε ábē e'yale dyad ne dyad tée.”

Béténlé bad ábe béésě bad bé Israel kálag

²² Dóo bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé, ne bad bé mwembé bésyāāl bényíné nén bán ébóó bán bépweδ bad átínté echáb, bélóm bó á Antyog nchoo ne Paale bó Banabase. Bêmpwěδ Judase awě béchágé'áá bán Basabase bó Sailas, bó bad bébe ábe belyágté'áá átínté echáb. ²³ Kálag eche bénlómēnnē bó á Antyog, ebédé nén, “Sé bembapεε bé nlómag, ne belyáged bé mwembé, áben baányan, sélómme nyé melentēn. Nyé ábe nyédé bānned ábe nyéēsě bad bé Israel. Nyé ábe nyédyεε á dyad á Antyog ne á mbwóg é Siria ne Silisia. ²⁴ Sēsónťéné nén bán bad behóg ábe bébídé áwēδ, bēmpě áwēn, bēpuutád nyé nló áte ne mam míme béhóbé'áá. Bon nyébíi nén bán sēnkēmbagké bó kunze ábel nē. ²⁵ Né-ǎó, sēdyεé ásē moosyāāl sētífidé nén bán ébóó sēpweδ donje á bad álóm bó áwēn. Béwoón Paale bó Banabase ábe sédáá hwāmbwam. ²⁶ Bó bad bébe bēbagé yāl ábele echēδ Sán Yesu Krístāā ésebán bēbáá' kwééd. ²⁷ Né-ǎó, sélómme nyé Judase bó Sailas, bélāā nyé melelem mé mekan míme séténlé nyé. ²⁸ Edāádān éche Esáá élyágté sé átti nén séetagté nyé ne mekan mémpēe étóméé nímén mekan míme médé etognén. ²⁹ Nyéedyág medyé míme bēbágé myōb mémpēe néε mendε, nyéedyág mekií, nyéedyág nyam ké póg echě béēsēléé nkān, nyéēkābē-ε mesón. Nzé nyéēbēlē nímén mekan né ébōn. Dényinne' ámpē.”

³⁰ Ade bémáá ene kálag atel, bényāgēδ ábē bad á nzii, béke-ε á Antyog. Ade bépédé áwed, bēnlād bad ábe bédúbpé Yesuε bésyāāl áte bon bébe bó kálag. ³¹ Ade ábē bad béláá ene kálag, bēmbē

menyiŋge bwâmbwam áyāle nkalaŋ mé e'wéd bé nlem míme míbédé áwēd-te. ³² Judase bó Sailas bébédéε bekal bé'dəədəŋ, bēnkálēn-ne bó áyāle e etūn é pón dé, bēnhōdēd bó mewēmtēn bēwéd-te bó nlem á abum. ³³ Ade bélébé mwă adyεε áwed, bad ábe bédúbpé Yesue bēnlyāgēd bó ne nsan boŋ bētīm ámbīd wée bad ábe bēnlōm bó.* ³⁵ Paale bó Banabase bēndyεé á Antyog mwă etūn é pón dé. Bēyāgtē, bēkalé-'ε eyale éche Sāŋgwéé nlatén ne ekud é bad émpēe.

Paale bó Banabase békābné áte

³⁶ Eebemεé áte ámbīd enē, dōo Paale álāngεé Banabase aá, “Détim ámbīd, déke dénōn ábēd baányan bé Krīsto dyad-té áde dékálé nkalaŋ míme Sāŋgwéé, boŋ déhed-te áte ngáne mekan mékeéneé bó.” ³⁷ Banabase anwōŋ mewēmtēn áwāle Jōn Makose áyāl, ³⁸ boŋ Paale annyín aá éetāŋgenεé, áyāle Jōn Makose ansébé bó achene á nzii áde bēepīdēε nsón á asóg. Antédé bó á dyad á Pamfilia átīm ámbīd. ³⁹ Mpentēn ní ngíne mēmpě átíntē echāb káŋ békābēn áte. Banabase antéd Makose bēchābē edib békē á aloŋ a Saiprus. ⁴⁰ Paale ámpē ampwēd Sailase. Baányan bé Krīsto bēnkānnēd bó bán nsimé míme Sāŋgwéé rilyágte bó. ⁴¹ Paale ambwēén Sailase á mbwóg e Siria ne Silisia békag bēwēdē mwembé áte.

16

Timotie awōŋné Paale bó Sailas

---

* **15:33** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 34: 'Boŋ Sailase pēn antíí aá mólyāg áhed.'

¹ Paale bēnkĕ á myad mé Debe ne Listra. Mod nhóg abédé áwed awě béchágé'áá bán Timotie. Nyaá abédéε mmwaád a Israel, mómpe andúbé Yesue, boŋ sáá abédéε mod a Grikia. ² Bad ábe bédúbpé Krístə á myad mé Listra ne Ekoniom bésyāāl bēnhōb mam mé bwām tâŋgene Timotie. ³ Ngáne Paale áhéde'áá Timotie awále áyāl, an'yag mó. Ambel nê áyāle bad bé Israel ábe bēbédé nime mebwóg bémbfi bán Timotie sáá adii mod a Grikia. ⁴ Paale bó Timoti békágé'áá myad ne myad bélāngē bad ábe bédúbpé Krístə mekan nime bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé bé Jerusalem bétíidé, bélāngē-ε bó bán bēhíde nímē mekan. ⁵ Né-ó, mwembé nsyāāl mēmbootéd awúu áte á adúbe-tê mesoŋgé mé bad-te méchāgkē epun-téé.

Paale anyiné ndóg

⁶ Paale bóobe baáb bēmbwě á mbwóg e Frigia ne Galesia áyāle Edəədəŋ éche Esáá énkēnkwenténné aá békal nkalaŋ ní bwām á mbwóg e Esia. ⁷ Ade bépédé á nchii ní mbwóg e Misia bēnwanén asól á mbwóg e Bitinia, boŋ Edəədəŋ éche Yesue énkēmmwaá aá bésól. ⁸ Né-ó, bēntōm á Misia, bésyōgē káəŋ bépē á dyad á Troas. ⁹ Mmē nkuu Paale annyín ndóg. A ndóg-te wê, mod a mbwóg e Masedonia antyéem áchāā mó aá, “Hyăg, á Masedonia, éhye éwōŋgen sé.” ¹⁰ Paale amaá'áá ndóg anyín, dōó séládé yāl áke á Masedonia áyāle sēndōl áte nén bán Dyōb áchénlé sé ákal nkalaŋ ní bwām áwāb.

*Mmwaád nhóg awě béchəgéé
bán Lidia adúbpe*

11 Sênsól á Stíma á Troas, sékē á Samotras ésebán sêtyéeme á nzii. Néε bīn é'sángé sétimé' á Niopoli. 12 Sêbídé-'aá áhed, séke a Filipi. Filipi adii dyad ámbáá á mbwóg e Masedonia. Abédé kááηne dyad áde mbéndé é Roma chēmpen chōo bébēnládtáá. Sēdyεé áhed nguse é e'pun. 13 A Mbwe-mé-nkóme-áte, sênsyáá á dyad-tê sékē á nkin mé edīb. Sênwémtén bán séētān abwóg á hōm áhed wéε bad bé Israel békānnεé. Sēndyεé áhed ne bebaád ábe séntānnē néε béládné áhed, syáābōo sékale'. 14 Atíntē e ábē bebaád mmwaád nhóg abédé áhed awě béchógé'áá bán Lidia awě ambíd á dyad á Tiatira. Akábé'áá nyongé, ásōmē' mebad míme méyage' míme mélélé nkun. Ane mmwaád abēnlé'áá Dyōb. Sángwéé ankéléd-te mó nlém á abum áwóglēn chōm éche Paale áhóbεé. 15 Bēndusén mwēn ne eche ndáb esyáál. Ambíd enē, anlébé sé áwe ndáb. Anhób aá, "Nzé édé bán nyétédé me nēngáne mod awě akoó Yesue adúbe, nyéhye nyédyēē áwēm ndáb." Ambádnén sé kááη sékē-'ε.

Béhédé Paale bó Sailas á mbwog

16 Epun ehóg-kóo, sēnkē á abwóg dé mekáne, dōo ngōndéε e ntāη póg étané sé. Edāádāη é mbéb émbē mó áte, ébélé'áá álāηgē bad mam míme mébēnléd á'sō é pōndé. Ene ngāη échē ákúmé'áá embēl bad ábe bēnchan mó ntāη békudé ndun e mōné. 17 Héε ábóótédé syáābe Paale ahíd, ábōnē aá, "Abén bad bédii bembālede ábe Dyōb á Ngum. Béhyédé nyé aláa ngáne nyémwεé e'soosōη akud." 18 Ene ngōndéε elébé abel nē, epun ne epun-té. Kááηne á asóg Paale anlīη, dōo ákúnnédé boη álāηgē' échē edāádāη éche émbē ene ngōndéε aá,

“A ðin á Yesu Krīstəə, nkamlan we nén mée, bíd enén ngəndéε áte!” Abwōg-ábwōg échē edəádəŋ émbíd mó áte. ¹⁹ Ade bad ábe bēnchān ene ngəndéε ntāŋ, bényíné bán nzii e ngáb ekónlédé bó, bēntǎl Paale bó Sailas bédolé bó, békēēn bó wée benkamleε ábe bēbédé áfinté e dyad. ²⁰ Bēmpεēn bó wée benkamleε bé Roma, bēlāŋgē bó bán, “Abén bad bēdii bad bé Israel, boŋ bēpédé áwəd hén, bēpééne mpongé. ²¹ Bényágte bad e’lem bé mbéb ábe mbéndé éche syánē éehεdεé. Syánē bēn dedii bad bé Roma, né-ɔ́, deéhēlēε-sε dékob nê, deéhēlēε-’ε-sε dehíd nê.” ²² Amute dǎmpē dénsǎl áte ábónléd Paale bó Sailas. Dóo benkamleε bé Roma bésáltédé bó mbóté bēhúd-te bó chǎ á yǎl. Dóo bélómé bad bán béswǎdted bó e’tanǵú. ²³ Bémáá-’aá bó awanen bwām boŋ bēhāg bó á mbwōg, bēláá-’ε nnəné mbwōg bán eehúdé bó ðíd á yǎl. ²⁴ Bēlāŋgē-’aá nnəné mbwōg nê, ahé bó á toŋ e ndáb e meláá echē edé áte. Anhé bó e’pwōg á mekuu.

²⁵ Dyam melúde mé nkuu, Paale bó Sailas békánné-’aá békōnnē-’ε Dyōb ngəse. Bad bé mbwōg ábíníi bésyāal bēwóglánnáá bó. ²⁶ Abwōg-ábwōg dóo ndəəb énáŋnéde ásē ngíne-ngíne. Ndáb e mbwōg énáŋnéde se á mekon. Melemlem mé pónde e’kob é’syāal bēndibnéd, bengəbēngəbē ábe bémbe bad bésyāal áyāl bēnhunnéd. ²⁷ Ade nnəné mbwōg ápádté ásē boŋ anyín ngáne e’kob é’syāal é’nédnéde, anwémten aá bad bé mbwōg bésyāal bémáá asob. Héε átédé páá aá mósóo’ yǎl. ²⁸ Dóo Paale áchǎgté ehób ámin boŋ álēbpē aá, “Weewúé yǎl! Sé moosyāal sēdé hén!” ²⁹ Héε nnəné mbwōg áhóbé aá bēpiined mó etrukāŋ, asól á ndáb-te, ákwē Paale bó Sailas á mekuu ánəə’ ne mbwōg

ń ngíne. ³⁰ Dóo ábídné bó á ebwóg bon áseǵté bó aáken, “A besán, cheé ńtánǵéné abel ákud e’soóson?” ³¹ Bénlāā mó bán “Dúbé Sánǵú Yesue, bon ékud e’soóson, ádón abum á ndáb dómpē dékūd.” ³² Bēnkale mó ne moosyǵál awě ambé mó á ndáb nkalan ní bwām níme Sánǵwéé. ³³ Ene pónǵé chēn, níme nkuu, ane nnǵné mbwǵg antéd bó, áwōbē bó síi áte. Hē dēn bēndusēn mó ne eche ndáb esyǵál. ³⁴ Dóo ásónlé Paale bó Banabase á ndáb-te bon ábagé bó ndyéd. Mwēn ne áǵē abum á ndáb bēmbē menyǵge áyǵle adúbe.

³⁵ Néε bīn é’sánǵé, benkamleε bēnlōm plūε ne nlébtéd nēn bán, “Nyéche ne ábē bad békag.” ³⁶ Héε nnǵné mbwǵg álǵǵé Paale aá, “Benkamleε bēlómé nlébtéd nēn bán béche ne nyé Sailas. Né-ǵó, nyébíd nyékag ne nsaǵ.” ³⁷ Dóo Paale álǵǵé éché plūε nēn aá, “Béswáǵté sé e’tanǵu á nhéné áde sébeleé dyamdyam, áde sédíí-’aá bad bé alon á Roma, béhé-’ε sé á mbwǵg. Bon bǵǵb béhéǵé sé abided á mesǵm-tēye? Eheléé-se ébé nē. Abē benkamleε bé Roma bēn bétánǵéné ape béhyε bébided sé.” ³⁸ Plūε ēnkē benkamleε bé Roma aláa ngáne Paale áhóbé. Ade ábē benkamleε béwǵgé bán Paale bó Sailas bēdii bad bé Roma, mbwǵg menkób bó. ³⁹ Né-ǵó, bēnkē Paale bó Sailas achán, bébided bó á mbwǵg bēláá-’ε bó bán ébon bán bésyǵǵ áwāb dyad. ⁴⁰ Paale bó Sailas bēmbíd á ndáb e mbwǵg, békē á ndáb wéε Lidia. Ade bēpédé áhed, bēntān bad ábe bēdúǵpé Krístǵǵ. Paale bó Sailas bēnlāā ábē bad e’yale ábe é’wéde bó nlém á abum. Bémáá-’aá bó aláa bon bésyǵǵé.

17

Paale bó Sailas békti á Tesalonika

¹ Paale bó Sailas bēmpōŋ á myad mé Amfipolis ne Apolonia, bēpē á dyad á Tesalonika. Ndáb e mekáne e bad bé Israel embé áhed. ² Paale ammentén ake á ndáb e mekáne, né-ǝǝ ankě áwed. Andyéé áwed sōndé éláán. Á Mbwe mé Nkóme áte téé, akänlé'áá bad nkalanŋ ngáne mbídé á kálag e Dyōb. ³ Atógnádtáá bó mam míme ákänlé'áá bó, álūmtē-'ε bó áte nén aá Ane-awě-Béwógté atōŋgéné néε ákúdé metake ápūū-'ε ámbíd e kwééd. Alánge'áá bó aá “Anén Yesue awě rílanjeé nyé nén, mó adé Ane-awě-Béwógté.” ⁴ Donje á bad bēndübē bán chōm éche Paale áhóbéé édé mbále, né-ǝǝ, bēntimén Paale bó Sailas. Bad bé Grikia híin ábe bēndübē Dyōb ne ndále é bebaád bé dyad híin bómpē bēntimén Paale bó Sailas. ⁵ Bon donje á bad bé Israel bésíídé'áá Paale bó Sailas. Né-ǝǝ, bēnlád donje á bad bé mpongé áte, ábe bēbédé á dyad-tē. Bēmbuú áte bēpēēn-ne etōgké é ngíne. Bēmpēēn epuutéđ dyad áte ásyāāl, bēból á ndáb wée Jasene ábel bon békōb Paale bó Sailas bēbídén bó á tál e ékwée. ⁶ Bon áde bēnōné Paale bó Sailas bon béenyíne bó, bēndōl Jasene ne bad bēmpēe ábe bédúbpé Yesue, bēpēēn bó á'sō é benkamlene bé dyad. Bébóné'áá bán, “Ábén bad bēpēēné epuutéđ hōm ásyāāl. Bōb-pǝǝ, bēpédé káōŋne áwe syánē dyad. ⁷ Jasene ákōō-'ε bó áwe ndáb. Bébóo' mbéndé eche Kaisē. Béhóbe nén bán kōŋ empée edé eché béchagéé bán Yesue.” ⁸ Mmén mekan míme bēnhōbpē mēmběl ene ndun e mod ne benkamlene bé dyad bēpuuted. ⁹ Benkamlene bé dyad bēmběl Jasene

ne bad ábe bédúbpé ábe bénkōbpē, bōḥbōḥ bésábé mōnē ábēl bétēde bō, boḥ bétēdté bō.

Paale bōḥbe baab békúdē metake á Bēria

¹⁰ Bīn é'híné-'áá hínén, bad ábe bédúbpé Yesue bélóm Paale bō Sailas á Bēria. Ade bépédé áwed bēnkě á ndáb e mekáne. ¹¹ Bad bé Bēria bēnwōḥ nlém áwóglēn eyale é Dyōb tómaa bad bé Tesalonika. Epun-té, béléá'áá kálag e Dyōb ásoḥten ányín ké mekan níme Paale bō Sailas bēhóbé'áá médé mbále. ¹² Ekud é bad éndübē. Ndale é bebaád bé Grikia híin ne baachóm bé Grikia híin bōmpē béndübē. ¹³ Boḥ áde bad bé Israel bé Tesalonika bēwógé bán Paale akalé eyale é Dyōb káḥne á Bēria, bēmpě áwed, bēbōōtēd ekud é bad asól áte ápēen epuutéd. ¹⁴ Abwōg-ábwōg dōḥ bad ábe bédúbpé Yesue bélómé Paale á nkin mé edíb é nkwě, boḥ Sailas bō Timoti pen bēnlyǎg á Bēria. ¹⁵ Bad ábe bēnkě Paale alyáged, bēnkeén mó káḥn bēpēēn mó á dyad á Atens boḥ bétimé ámbīd á Bēria. Ade bétiméé ámbīd, Paale anlyágtén bō áá béléá Sailase bō Timoti nēn bán bēhye bétān mó á Atens ésebán bēbēbte pōndé.

Paale akanlé bad bé Atens

¹⁶ Paale andyě á Atens ásiné' Sailase bō Timoti. Ngáne ásiné'áá bō, nlém mémbeb mó á abum bwāmbwam áyāle annyín nēn áá myōb mémpee níme bēbageé edúbé mélóné dyad áte ásyāā. ¹⁷ Né-ḥó ankě á ndáb é mekáne ákanlé bad bé Israel ne bad ábe bēesě bad bé Israel ábe bēbage Dyōb edúbé. Akagé'áá káḥne átíntē e dyad epun téé ákanlé kenzéé awě ampě áhed. ¹⁸ Bōḥbe bad ábe bēbédé á e'pépé ábe bēchágé'áá bán Epikurian ne Stōik bōmpē bépéntánáá. Doḥge ásedté'áá

bán, “Cheé anén mod awě abíde dúu múmó áhóbéé áde éebíí’é dyamdyam?” Bémpee béhóbé’áá bán “Edé kabyánán ahóbe t̄ngene myõb mémpee.” Béhóbé’áá nê, áyāle álángé’áá bó t̄ngene Yesue ne mpuu. ¹⁹ Dóo bétédé Paale békēēn mós á káánsel e mbwóg eche béchágé’áá bán Ariopagus.* Béhōb bán “Sédə́ adén ayáge dékōlē áde élan̄geé bad asō̄̄ten. ²⁰ Don̄ge á mam áde éhóbéé áde sé nken á etúu, séd̄d̄̄ng-’ε mós asō̄̄ten.” ²¹ Bad bé Atens bésyā̄l ne beken ábe bēbédé áwed, bēbēbté’áá echab pónde esyā̄l ákal ne áwógl̄en nkalan̄ t̄ngene dyam dékōlē-té.

²² Dóo Paale átyéémé ám̄in á’sō é káánsel é Ariopagus bon̄ áhóbé nén aá, “A-bad bé Atens nnyíne’ nén meé, nyébage myõb edúbé bwāmbwam. ²³ Nhóbe nén áyāle áde rítóméé nyé á dyad-té, nnōné mebón míme nyébageé myõb edúbé. Nnyíne abwóg ahóg áde nyétélé áhed nén bán, ‘Hōm áde dyõb áde déebyéene.’ Adē dyõb áde nyébageé edúbé kénéé nyéebíí’é dós, dós r̄lan̄geé nyé bōob. ²⁴ Dyõb áde áhágé nkō̄̄sé ne chōm ésyā̄l éche édé áwēd-te, mós adé Sāngwéé a nkon̄ mí mín ne r̄isé. Eedyēē’é á ndáb é myõb éche baányon̄ bēlō̄̄né mekáá, ²⁵ eéhēdē-’aá chōmchōm éche déhele débe mós abele áde débenléé mós. Ngáne edíí nén bán mwēn-εé abage alongé, ábage pemε ne kéchéé éche déhedéé. ²⁶ Mod nhóg mós̄ ánsēbēē ahag bon̄ metúmbé mé nkō̄̄sé mésyā̄l mébíd mbwiined ne ane mod nhóg. Abelé bēdyεε-’ε nkō̄̄sé áte r̄syā̄l. Adēhób aá móhage bó ammad pónde atii ne mebwóg wéε bēdyéé-’é. ²⁷ Ambel

* **17:19** Ariopagus: Abédéé káánsel e mbwóg á dyad á Atens.

nén, ábel boŋ béhɛd mó, nzé béhédé-'ε mó béhɛle-
se bényín mó awóg áde béwógé mó áyāl. Kénê,
Dyöb déechabnedεé syánē modmod áyāl. ²⁸ Edé
nêŋgáne mod nhóg áhóbé aá,

'Abé áde dédíí ne mó, dedé á alongé, dekaŋ,

dedé-'ε chöm éche dédíí.'

Edé-'ε ámpē ngáne bekał bé ngan béhóbé bán,

'Syánē ámpē dedíi ábe bán.'

²⁹ Ngáne dédíí-'aá bán bé Dyöb, deetânŋeneé née
dékamtanné nén bán Dyöb ádíi nêŋgáne chöm
éche bébénlé gól, sílva ké'ε aláá áde baányoŋ
bébénléde ádab debyéé boŋ bélóón mekáá.

³⁰ A pónde eche bad bénkêmbíí'ε Dyöb, Dyöb
dénkêntédté mbéb nímab nêŋgáne dyam. Boŋ
bɔɔb alânŋe' moosyáál hóm-té aá bétede nímáb
mbeltéd mé mbéb. ³¹ Amaá-'ε epun é bín atíi,
éche ákáadtē mod-téé nköŋsé áte ísyáál nyaa
echē etánŋéné. Apwede mod awē ákáád nímé
nkáá. Alúmté-'ε moosyáál aá ane mod akwögnédé,
apuud áde apúúdté mó á kwééd."

³² Ade ábê bad béwógé Paale ahóbé tñŋene
mpuu, doŋge á bad béwéláá mó boŋ bó doŋge á bad
bénhōb bán, "Sêhede bán ékale sé nímé nkalanŋ
ámpē." ³³ Ambíd e nê, Paale anhidé átíntē echáb.

³⁴ Kááŋ ne á asóg, nguse é bad êntimén Paale
bedúbé-'ε Yesue. Atíntē e ábê bad, mod abédé áhed
awē béchágé'áá bán Diōnesiōse. Abédeε mod a
káánsel e Ariopagus. Mmwaád ámpē abédé áhed
awē béchágé'áá bán Damarise ne bad bémpēe.

18

Paale akií á dyad á Kōrinto

¹ Ambíd enê, Paale anhidé á dyad á Atens ákē á dyad á Kōrinto. ² Ade ápedé áwed antán mod a Israel nhóg awě béchágé'áá bán Akwilaa. Bēnchyāā mó á Pontus. Mmē mesú mēn dōo bó mwaád, Prisia bēmbīdtē á Italia. Bēmbīd á Italia áyāle Kaisēē a Roma, Kladiosē antóméd ehāngé áá bad bé Israel bēsyāāl bēsyāā á dyad á Roma. Paale ankē Akwilaa bó mwaád anyín. ³ Andyēēn bó bōbōo bēbele nsón. Bōmpē, bēlós'áá tēndē ákud mōné nímē bētōgnanné yāl melelem nēngāne mōmpē ábélé'áá. ⁴ Mbwe mé Nkóme áte tēē, Paale akagé'áá á ndáb e mekáne, ákanlé bad bé Israel ne bad bé Grikia ábel bédúbe mam níme áhóbéé.

⁵ Ade Sailasē bó Timoti bēbídé á Masēdonia bon bētán Paale, ambě eche yāl esyāāl ákal nkalaní ní bwām. Alúmté'áá bad bé Israel áte áá Yesuē mó adé Ane-awě-Béwógté. ⁶ Bon bēpéntánnáá mó, bēhābē-'ē mó mekan mé mbéb áyāl. Nē dēmbēl Paale ankūd ebumbú á yāl álúmed bó nēn áá nkógsen ní Dyōb rísine' bó, aláá-'ē bó áá, “Nzé nyēbóó, né nyēbēn-ēé nyēbelé. Meésáá me áte. Bootya bōob, nkag nkalaní ní bwām akal wēē bad ábe bēesě bad bé Israel.” ⁷ Né-ōó Paale antédé bó áké ádyēé' wēē mod nhóg awě béchágé'áá bán Titus Justusē. Titusē abagé'áá Dyōb edúbé, ndáb embé-'ē mó bēnben ne ndáb e mekáne e bad bé Israel. ⁸ Krispusē awě alyágté'áá ndáb e mekáne mōmpē andúbé Sāngwéé nchoo ne ádē abum á ndáb ásyāāl. Bad híin-ne ábe bēmbē á dyad á Kōrinto, bēnwōg nímē nkalaní, bédúbe, békūd-te edusen.

⁹ Ebédé nkuu nhóg Paale annyín ndóg. A ndóg-te wē, Sāngwéé anláá mó áá “Weebáá', kanlé bó ékag á'sō, weétimné mbíd. ¹⁰ Bíf nēn wēé ndé

ne wε, modmod éēhēlēē wε dyamdyam abel, áyāle ábēm bad hiin bédé á dyad-té hén.” ¹¹ Né-ǝǝ, Paale andyεé áwed mwě nhóg ne epeɗ, áyāgtē bad eyale é Dyǝb.

¹² Ade Kaisεε ábélé Galio nkamlεε ambáá á mbwóg e Akaya, bad bé Israel ábe bém̄bē áwed bēnladén, békób Paale, békēēn mó á kóte. ¹³ Bénhōb nén bán “Anén mod atéde bad nlém á abum áá bēbenle Dyǝb, nyaa echē eetāngene ngáne mbéndé éhóbéé.” ¹⁴ Ade Paale áhóbé áá móhōb dyam, dóo nkamlεε Galio álāngεé bad bé Israel áá, “Nzé ádén akan démbē néε awusé ké’ε dyam dé ebébtéd áde mod ábélé, né nwóó nzom áwóglεn nyé bad bé Israel. ¹⁵ Boŋ ngáne édii bán ádii dyam dé mpentεn tāngene e’yale, m̄n ne échen mbéndé, nyébēn nyémad dó. Meekáádtéé échē ndín é mehób.” ¹⁶ Nén démbēl Galio anan bó á ndáb e kóte. ¹⁷ Héε bó moosyāól bétólé mod awě alyágté’áá ndáb e mekáne awě béchágé’áá bán Sǝstεε, boŋ bēbǝmé mó á’sǝ é’ kóte. Boŋ nén dénkēmbenlé Galio dyamdyam.

Paale atimé ámbid á Antyǝg

¹⁸ Paale ankoód mwǎ adyεε á Kǝrinto ne bad ábe bédúbpé Kr̄stǝǝ. Dóo átédte bó, boŋ asól á stíma, áchabpé edíb é nkwe ákág á mbwóg e Siria. Adēkě, ankě ne Prisilia bó Akwilaa. Adēhidé á dyad á Senkria, ankǝǝn nló áyāle melě níme ámmwēē. * ¹⁹ Bēmpě á Efesus. Ade bépédé áwed, Paale antεdé Prisilia bó Akwilaa, ákē á ndáb e mekáne bóǝbe bad bé Israel békale’. ²⁰ Abé bad bēnlāā mó bán bóǝbǝ

* **18:18** Bad bé Israel bēnwōŋ elem nén bán, nzé mod amwédé melě boŋ alógté níme melě atāngéné néε ákǝŋné nló.

békood mwă adyεε ámpē, boη enkênkwenténne.
²¹ Boη adé áhídté, anláá bó aá “Nzé ntii ní Dyöb mósó ndé, né mětím ámbíd áwēn.” Né-óó, ansól á stíma áhídē-’ε á Efesus. ²² Ade ápedé á dyad á Kaisaria, ankě á Jerusalem, áke álēlēd bad bé mwembé, boη ákăg á Antyog. ²³ Ade ákēlēbpē mwă adyεε áwed, anhidé, ákē á mbwóg e Galesia ne Frigia ábagé bad ábe bédúbpé Yesue bésyāāl elébé áwéd bó nlém á abum.

*Apolose akalé eyale é Dyöb
 á myad mé Efesus ne Kōrinto*

²⁴ Ámbíd enê, mod a Israel nhóg awé béchágé’áá bán Apolose awě bēnchyāā’é á dyad dé Alexandria ampě á Efesus. Anén mod abyéé’áá dyam ahób bwāmbwam, ansóntēn-ne kálag e Dyöb bwām. ²⁵ An’yágé mekan mé nzii e Sāngú. Akalé’áá, áyāgtē-’ε bad mekan míme Yesue nyaa eche etāngéné ne kán esyāál. Boη pen edusen éche Jone chēmpen chósó ámbī’é. ²⁶ Ambootéd póle akal á ndáb e mekáne ésebán abáa’ dyamdyam. Ade Prisilia bó Akwilaa bēwógé mekan míme áhóbéé, bēntēd mós, békēēn mós wée bēdyéé’áá. Hé-’áá bēlúmté mós mekan mé nzii e Dyöb áte nyaa eché etāngéné. ²⁷ Apolose antíi aá mós kag á alon á Akaya. Né-óó, bad ábe bēndūbē á Efesus bēnwōngēn mós. Bēntelé bad ábe bédúbpé Yesue a Akaya nēn bán nzé apedé, békob mós nken. Ade ápedé áwed, anwōngén bad bwāmbwam ábe bēndūbē Yesue áyāle nsimé ní Dyöb míme békúdé. ²⁸ Ne mpentēn ngíne, antóm bad bé Israel áte átíntē e bad. Abenlád metón míme mébídé á kálag

e Dyöb álümed nén bán Yesue mó adé Ane-awě-Béwógté.

19

Paale akii á Efesus

¹ Apolose ambé abé á Kōrinto, dōo Paale ápóo ene ped e mbwóg áte boŋ ápag á Efesus. Antán nguse é bad áwed ábe bédúbpé Yesue. ² Dōo ásedtéé bó aá “Ade nyéndübēē nyēnkūd Edāádəŋ eche Esááyε?” Bēntimtén mó bán, “Aáy, séēwōgēē ké wógén bán chōm édé éche béchəgεé bán Edāádəŋ éche Esáá.” ³ Paale ansédéd bó aáken, “Nyaa e edusen ehéé-’ō nyēnkudté?” Bēnkwentén bán, “Nyaa e edusen echě Jōne áhóbé’áá.” ⁴ Paale anláá bó aá, “Nyaa edusen echě Jōne áhóbé’áá ebédéε áyāle bad ábe bétédte abel dé mbéb, Jōne álāngē-’ε bad bé Israel aá bédúbe ane awě āpě ámbíd eché, nédē Yesue.” ⁵ Ade ábē bad béwógé chōm éche Paale áhóbé, bēndusén bó á dīn áde Sāngú Yesue. ⁶ Paale ambán bó mekáá á nló, Edāádəŋ éche Esáá épīi-’ε bó. Dōo bébóótédé mehób mémpēe ahób míme bad béesōŋtanne, békalé-’ε nkalan ŋí Dyöb. ⁷ Abé bad bébédé dyam dyōm ne bébe.

⁸ Paale andyě áwed dyam ngōn éláán. Póndé-té akagé’áá á ndáb e mekáne, ákanlé bó ésebán abáa’ dyamdyam. Bóōbōō bépéntánnáá, áwané-’ε áte ábel bédúbe nén bán chōm éche áhóbεé tēŋgene nkamlen ŋí Dyöb édé mbále. ⁹ Boŋ bó donge á bad bēnwū nló áte, béekobpe adúbe, béhōbē-’ε mekan mé mbéb tēŋgene Nzii e Sāngú á’sō é bad bésyāēl. Né-ōó, Paale antédé bó, ákēēn bad ábe

bédúbpé. Epun-té* bób̄b̄ō bépéntánnáá á ndáb e ayáge eché meléede Tiranuse. ¹⁰ Paale ambel nén á etún é mwě níbe. Nê dēmbĕl bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bēdyéé'áá á mbwóg e Esia bēnwōg eyale é Dyōb.

*Băn ábe Skeva bēwánné ábided
bad e'dáádəŋ bé mbéb áte*

¹¹ Dyōb dēmbĕl Paale ábelé mam mé menyáké níme bad bēnkēmmēténné anyín. ¹² Bad bétédé'áá ké betumbē ké'ε bewáŋgeεε ábe Paale ábēnlédé, békēēn wéε bad bé nkole, bēbēnlád bó ámad bó nkole, bēbīdtē-'ε bó e'dáádəŋ bé mbéb áte. ¹³ Doŋge á bad bé Israel ábe bómpē békágé'áá mebwóg ne mebwóg bēbīdté bad e'dáádəŋ bé mbéb áte, bómpē bēnwānén ábēnled dīn áde Sāŋgú Yesue ábel nímmén nsón. Béláŋgé'áá e'dáádəŋ bé mbéb bán, “Nkamlan nyé á dīn áde Yesue awě Paale ákanléé bad, nén mēé nyébíd ane mod áte.” ¹⁴ Priε ambáámbáa a bad bé Israel nhóg abédé awě béchágé'áá bán Skeva. Anchyáá bán bé baachóm saámbé. Abē bán bōō bēbélé'áá nē. ¹⁵ Boŋ pón dé póg, edáádəŋ é mbéb énlāā bó nén áá “Mbíí Yesue, mbíí-'ε Paale, benzéé nyé-'ε nyédíí?” ¹⁶ Héε ane mod awě edáádəŋ é mbéb ébédé áte, ábónlédé bó ne ngíne esyáál, atóm-mε bó áte. Bédēhób bán bétóme mehélé né amaá bó alógen, ámād-tε bó mbóté anyabted. ¹⁷ Bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bēdyéé'áá á Efesus bēnwōg ádén dyam. Ade bēwógé dó, mbwóg ménkōb bó bwāmbwam. Dīn áde Sāŋgú Yesue

* **19:9** Doŋge á kálag dé'só ábádé nchoo bootya dyôm á ngán ne póg e' mbwembwe ápe ngán éniin é' ngukél.

dó-’ε dēnkūd edúbé éche échábé ámīn. ¹⁸ Bad híin ábe bēndūbē, bēmpĕ á nhéné, bēpanlé yāl áte, bēhōbē’ mekan mé mbéb míme békēβenlé. ¹⁹ Bad híin ábe békúmé’áá ngan bēntēd échab kálag éche bēbēnládtáá ákum ngan, bēpēēn chó, béhyáád chó á nhéné. Kálag ésyāēl éche bēnhyaādtē éhéláá-σε έβε nkun dyam móom mé míliōn métáan. ²⁰ Mmén mekan mésyāēl míme méβenládtáá mēnkāŋ bad híin bēndūbē eyale éche Sāŋgwéé, mímē nkalan ríkanlád-tε ngíne ngíne.

Mpongé mǐpédé á dyad dé Efesus

²¹ Ade mímén mekan mémáá abenled, Paale ammāđ áwē nlém-tē áá móōpōŋ á mbwóg é Masēdonia ne á Akaya boŋ ákag a Jerusalem. Dóō áhóbéé áá, “Nzé mbídé á Jerusalem ntāŋgéné akε á Roma.” ²² Né-ōó, anlóm bad bēβε ábe bēwōŋgánnáá mó, Timotiε bó Erastus á Masēdonia, mwēn-ne ályāg á mbwóg e Esia, ádyēē ámpē mwā esōŋ é pōndé.

²³ Enén pōndé chēn dóō mpuutéđ ní ngíne mǐbédé á Efesus tāŋgene Nzii e Sāŋgú echē bad bēhídé’áá.

²⁴ Mod nhóg abédé bán Demεtruse. Alúé’áá bwēm bé e’kii. Abelé’áá bwēm ábe bēnwāgēn bwēm é ndáb e dyōb áde bēchágé’áá bán Atemise. Mmén nsón mǐpíínádtáá ábe bad bé nsón nsyāŋ míme ríchábé ámīn. ²⁵ Anlád ábē bad bé nsón áte ne bad ábe bómpē bēbélé’áá ene ndín e nsón, álāŋgē bó áá, “Amúē, nyēbíi nēn bán míme syánē nhōn rísyāēl ríhuú ne mímén nsón míme débελεé nēn.

²⁶ Bōōb-pōó, nyēbēn nyēnyíne’, nyēwóge-’ε chōm éche anén Paale áβελεé. Ahóbe nēn áá myōb míme bēbēnlé mekáá méesaá myōb ne abé dēn. Abelé-’ε bad híin ábe bédé á Efesus ne á mbwóg esyāēl e

Esia, bédúbpé bán mam míme áhóbεé médé mbále.
²⁷ Né-ᵛó mbáá' nén μεέ, nyoηgé eche syánē ēbēb
 đĩn. Saá-kaá nê dēmpεn, mbáá' μεέ káōηne ndáb
 e ndāle e dyōb, Ateμise chómpē éebáá dyam dé
 abεlen ámpē. Bad béenyínné mó ámpē née dyam,
 áde édíí-'aá bán adíi dyōb áde bad bé Esia bésyāāl
 ne bad bé nkōηsé bésyāāl bébεnλεέ.”

²⁸ Ade ene ndun e mod éwógé nê bēnliη
 bwāmbwam, bébootéd-τε abón bán, “Ateμise,
 dyōb dé Efesus adé ngum tómaa myōb mésyāāl.”

²⁹ Mmē mpuutéđ mēnkonnéd dyad áte ásyāāl.
 Ene ndun e mod entōl Gayᵛεe bó Aristakuse ábe
 bémbīđ á Masεdonia ábe bóᵛβε Paale bēnwōη.
 Béntōmēn bó mehélé, békēēn bó á ndáb e mbom
 e bad bé dyad. ³⁰ Paale mwēn amboηsén ábīđ
 ene ndun e mod á'sō, boη bad ábe bédúbpé Yesue
 bēnkēnkwenténné. ³¹ Nguse é bad ábe béhóbpáá
 mbwóg ábe bóᵛβε Paale béwóó'áá, bómpē bēnlōmē
 mó nlébtéd, ne mecháηgé nén bán eékāgē' aá
 mókag bad atyéem á'sō wέε béládné.

³² Ene pónđe, epuutéđ ēmpě á mbom-tê. Donje
 á bad bébōnē' áyāle dyam ahóg, ábíníí-'ε bébōnē
 áyāle ádíníí, áyāle bó bad híin bēnkēmbíí'έ ké
 atón áde áládé bó áhed. ³³ Ngáne édíí nén bán
 Alesandaa móᵛ bad bé Israel béntōmēdtē á'sō,
 bad behóg béláηgé'áá mó bán mó atāηgéné bad
 mekan alúmed áte. Héε Alesandaa alúmté ekáá
 aá bad bélām ehób. Ahεdé'áá bad alúmed áte nén
 aá saké bóᵛβε ábē bad békáó boη mpuuted mbé.
³⁴ Boη áde bad béchémé nén bán Alesandaa adíi
 mod a Israel, bó moosyāál bēmbootéd abón bán,
 “Ateμise, dyōb dé Efesus adé ngum tómaa myōb
 mésyāāl.” Bēmbōn nén áyāle háwa éβε. ³⁵ Káōη

ne á asóg, mod a mbwóg nhóg mó ambèd bad áte. Anhób aá, “A-baányan bé Efesus, moosyáál abíí aá dyad dé Efesus dóo ánəne ndáb e mekáne eche Atemise, eche syánē ndəle e dyöb. Moosyáál abíí-’ε aá ádén dyad dó anóne káəhne aláá á ngəngú áde ábídé ámin. ³⁶ Ngáne nyé moosyáál nyébíí-’aá nén bán modmod eéhēlēē-se ahé nímén mekan nswan, éeboo’é bán nyépeen mpongé ké nhóg. ³⁷ Ké nēngáne nyépeéné ábén bad hén, béēchíbéé chómchóm á ndáb é myöb, béēhóbéé-’ε ádéd dyöb mekan mé mbéb áyāl. ³⁸ Né-óó, nzé Demetruse ne ábē bad bé nsón béwónné mod mehób, bébii nén bán e’pun é’ kóte é’dé, bad bé mbwóg-ke bédé ábe békáadte. Béhele-se bésómén ane mod áhed. ³⁹ Nzé-’ε chóm émpēe édé éche nyékoo’é ahed né mbom mí bad bé dyad, móo mēyālē, ngáne mbéndé ékaléé. ⁴⁰ Nhóbe nén áyāle dyam áde ábénlédé chii, ngómena a Roma áhōb aá syánē depééné mpongé. Nzəm ké póg eesaá echē débéléé nímén mpuuted nisyāāl. Nzəm e bwām ké póg-ke eesaá echē dehele débε bó áyāle nímén mpuuté.” ⁴¹ Ade áamáá ahób nē anláá bad aá mod téé asúe’ áwe ndáb.

20

Paale akii á Masedonia ne á Grikia

¹ Ade mpuutéé nímáá bon ekíde émad ahóo áte, Paale anlād bad ábe bédúbpé Yesue áte, ályāgtān bó ne e’yale ábe é’wéde bó nlém á abum. Ade áamáá bó alyāgtēn dóo áhídté, bon ákäg á Masedonia. ² Akagé’áá échē mbwóg, álāngē bad nkalan híin míme níwéde bó nlém á abum. Dóo ápédé á Akaya. ³ Andyéé-’ε áhed á etūn e ngən éláán. Abōhsánnáá áke á alon á Siria, dóo ásónťéné aá bad bé Israel

béhəgke mó áwúu mó. Héε átíídé aá móōtīm ámbíd móbwē á Masedonia. ⁴ Bad híin bēnwoón mó. Bébédéε Sopataa, mwän awe Piiruse awē ambíd á Beria, Aristakuse bó Sekundus ábe bémbíd á dyad a Tesalonika. Gayose awē ambíd á dyad a Debe, Timotiε, ne Tikikuse bó Trofimus ábe bémbíd á mbwóg e Esia. ⁵ Abén bad bēnkě á'sō, bésiné' sé a dyad á Troas. ⁶ Ade Ngande e Ewele é Ngēn étómé, sēnsól bōle á dyad á Filipi, bon ambíd e e'pun étáan sēntán bó a Troas.

Paale adĩmténé ake á Troas

⁷ A Satedé ngukél,* sēnladén áte hōm ahóg ádyé ndyééd álúmed edənge é Sāngú. Paale akānlé'áá bó póle. Akaláá akal ne akal, kóəne melúde mé nkuu, ngáne édíí nēn bán antəngén ake née bīn é'sāngé. ⁸ Bēnchöd e'trúkəñ híin á toñ ámīn wēε sēnladénné. ⁹ Kódemod póg ébéde echē béchágé'áá bán Yutikuse andyéé á wínde, e'chá é'kééné'áá mó mwātiíd tíid ngáne e'chá bémbē mó á dīd. Achabed áde Paale ānchabédte póle áte, dēnkəñ ansól á e'chó-te bwāmbwam. Dóo ápódté á toñ ámīn á ndágke eláán, ahún á ndəb. Békíí-'aá mó atéd, bētānē amaá awé. ¹⁰ Paale ansūd á ndáb mīn wē, akúdén mó ámīn bon áseb mó. Dóo álāngéé bad aá "Nyéētāgē áte, eewédéé, adii adé á alongé." ¹¹ Dóo Paale átímé ámbíd á ndáb mīn, ásāl ewele áte bon bōbe bad ábe bédúbpé Krístə bédyāg. Bōōbō bēnkoód adyεε, bēkalé' póle kóəñ bīn é'sáa, bon ákag. ¹² Bēnlygēd ene kódemod á ndáb áde mwēn adíí alongé. Abē bad bémbē menyīnge bwāmbwam.

* **20:7** Dənge á kálag áhédé nēn bán: á epun é'só é sōndé.

Paale bésyáŋgé á Troas, békii á Miletus

¹³ Sêmbé á'sō sêsól á stíma-tê, sépōŋ á edíb é nkwě, sékē á dyad á Asos. Awed dōo séntāŋgēnnē Paale apém. Anhób aá sébê á'sō áyāle nzii e dyad-tê chōo ânkeénné. ¹⁴ Ade átáné sé á dyad á Asos, sêmpém mó á stíma-tê boŋ syáábōo sékäg á dyad á Mitilene. ¹⁵ Sêhĩdté-'aá hê boŋ née bĩn é'sáŋgé sékag káŋŋ sépäg á nkin rí dyad á Kios. Bĩn bán bésāā ámpē é'sáŋned sé á nkin rí dyad á Samos, epun éche émbātēn sépäg á nkin rí dyad á Miletus. ¹⁶ Paale antíi nén aá sétōm dyad dé Efesus ámĩn ábel boŋ séebébté pōndé á mbwóg e Esia. Ahedé'áá aá mōwāmsen ape á Jerusalem epun é Pentekos édêhób bán chō épag áte.

Paale alyágténé belyáged bé mwembé bé Efesus

¹⁷ Ade sépédé á dyad á Miletus, Paale anlóm nsal wée belyáged bé mwembé bé Efesus, aá bêtān mó á Miletus. ¹⁸ Bépédé-'aá boŋ álāŋgē bó nén aá “Nyébēn nyêbíi ngáne ríbedé ne nyé bootya epun é'sō áde rísúmé mekuu á mbwóg e Esia. ¹⁹ Mbēnlé'áá Sáŋgwéé ne asuded á yǎl ásyāal, ríkudé ndutul ne mekágsen áyāle ahage áde bad bé Israel bēhágkē'áá me. ²⁰ Nyébēn nyêbíi bán áde ríkánlé'áá nyé nkalan rí bwām, rí'yāgtē-'e nyé á nhéné, ne áwēn mendáb, menkēnkonjédte nyé dyamdyam áde déntāŋgēn nyé awōŋgen. ²¹ Melemlem nēŋgáne ménsimmē bad bé Israel etúu áte nē dō-'aá ménsimmē bad ábe béesě bad bé Israel meé bétede ádāb ábel dé mbéb, bétimen Dyōb, bédúbé-'e awed Sáŋgwéé, Yesue. ²² Bōob-pōo, Edáodāŋ éche Esáá élúmte me áte aá ntāŋgéné ake á Jerusalem, meebii-'áa chōm éche ébenléd ne me

áwed. ²³ Mbíí pen nén meé dyad-té áde ríkagké Edæádæŋ éche Esáá é máá me etúu asím áte nén aá mbwɔg ne ndutul bóɔ bésine me. ²⁴ Boŋ meetédeé ádêm alongé née dyam, nhede meé mípid mímêm nsón á asóg, mímad-te nsón míme Sáŋgú Yesue ábágé me áte. Mmêm nsón rídii ákal nkalan ní bwâm tŋgene nsimé míme Dyöb álûmtéé baányon.

²⁵ “Mbédé átíntê echên, ríkanlé nyé nkalan tŋgene nkamlen ní Dyöb. Bɔɔb-pɔɔ mbíí nén meé nyé modmod nyéenyínné me ámpê. ²⁶ Né-ɔɔ, nkoo' nyé aláa chii nén meé, nzé nyé mod ké ahéé abódé áde alongé, nyébíí nén bán meésáá me áte, ²⁷ áyãle nén dyamdyam déesaá áde mbáá nyé aláa tŋgene mekan mésyãl míme Dyöb átíídé aá mɔɔbɛl. ²⁸ Nyétédæn yãl pón dé, nyénɔne-’ε abem á bad áde Edæádæŋ éche Esáá ébánné ásê echên, bwâm. Nyébê née benɔn bé mbód ânɔn bad bé Dyöb. Abelé míme mwembé rídé míme, mbwiined ne kwééd echê Mwän awédé á awɔg. ²⁹ Mbíí nén meé, nzé mmaá akε, bad bépě átíntê echên melemlen nêŋgáne esɔb ésóléé á abem á mbód. Béehidé-’aá áde béébébtéé nyé mwembé. ³⁰ Pón dé épě áde bad bébídte átíntê echên dën, bénabpé metóm, ábel bad ábe bédúbpé Yesue béhíde bó. ³¹ Né-ɔɔ, nyétéd pón dé nyékamtan-ne nén bán ní’yágté’áá nyé moosyãl nkuu ne müte á etún é mwě rílaán á metake-té. ³² Bɔɔb-pɔɔ, nlyáge nyé á mekáá mé Dyöb meé mwën ánɔne nyé. Nkalan míme rílangé nyé tŋgene nsimé ní Dyöb méwōŋgēn nyé. Nwóó ngíne áwéd nyé áte, mǝbǝ-’ε nyé nsimé míme Dyöb ákónnéde ábê bad. ³³ Menkênwóngé nlém áte áted mod silva, ké’ε gól

ké'ε mbóté. ³⁴ Nyébën nyêbíí bán rímêm mekáá mën móō mbénlé nsón bon ríkud ngáb eche syāabe ábêm bad ábe sêbɛlé'áá nsón séchánne'áá kéchéé éche séntōgnēnē. ³⁵ Nlúmté nyé á menzii mésyāāl nén mée nyéwêd yāl áte ábɛl nsón ngáne mbéle'áá, ábɛl bon nyéwōngan bad bé nkole, nyékamtan-ne e'yale ábe Sánjú Yesu ánhōbpē áá, 'Edé nnam mod ábɛ tómaa ákob.' "

³⁶ Paalɛ amaá-'áá ahób nê, bōōbɛ ábê bad bébwóg mebóbón békáne. ³⁷ Bó baásyāāl béchyé'áá áde bōōbōō béhéenē tâl bésōmnē-'ε ályágtɛn mó. ³⁸ Chōm éche êmbud bó ndutul awóged ébédéé ahób áde Paalɛ ánhōbpē áá béenyinné mó ámpē mbêd. Dōō békíí mó alyáged á stíma.

21

Paalɛ akii á Jerusalem

¹ Sênlyágtɛn bó sékē-'ε. Sênsól á stíma. Sênchabé edib ésebán setyéeme hōmhōm kóān sēpē á dyad á Kos. Néε bīn é'sángé, sēmpě á dyad á Rodɛs. Sēsýāngé-'áá hê, sékag á dyad á Patara. ² Awed dōō sétáné stíma echē ekag á Fonisia. Sêsólé-'áá bon sébwōgkē' ekɛ. ³ Sēmpě á abwóg á hōm áde sényináá alon á Saiprus áde áde á mendí-bte. Sêmbamé dō sésyōgké á mbəŋ sétimé á mbwóg e Siria. Sênsūd á dyad á Tirɛ áyāle áhed dōō stíma éntāngēnē nted asuded. ⁴ Sêntán donge á bad áwed ábe bédúbpé Yesuɛ, sêmbé-'ε ne bó áyāle e'pun saámbé. Edáōdəŋ éche Esáá ényāgēd bó béláá Paalɛ bán eékāg á Jerusalem. ⁵ Bon áde echɛd pōndé émáá áte séntɛdé bó sékɛ. Ábê bad bésyāāl, ne ábab bebaád bōōbɛ bán bēnhyɛ sé alyáged kóān syāābōō sêbíd á dyad-tê, sēpē

á nkin mé edíb. Syáābōo moosyáel sēmbwóg mebóbōŋ, sékānne'. ⁶ Sēmaá-'aá akáne dōo syáābōo sélyágténé, sēsōlē á stíma boŋ bó-'ε bétimé ámbíd á ndáb.

⁷ Sēnhidé á dyad á Tirε, séκεεné échēd eκε á'sō, sépē á dyad á Tolεma. Ade sépédé áwed, sēnléléd bad ábe bédúbpé Yesue, sédyēē-'ε ne bó epun ehóg. ⁸ Néε bīn é'sángé sēnhidé á Tolεma sékē á dyad á Kaisaria. Ade sépédé áwed sēnkē á ndáb echē nkal-é nkalaŋ ní bwām nhóg awē béchágé'áá bán Filibε, sédyēē áhed. Filibε abédé nhóg átíntē e bad saámbé ábe bēmpwεdté née benwōŋγενε á mwembé ní Jerusalem. ⁹ Anchyáá bán bé bebaád béniin ábe bēnkēmbíi mwεnchóm. Béhóbé'áá mam níme níhuú ne Dyōb. ¹⁰ Ade sédíí áwed, dōo nkal é edāádəŋ nhóg awē béchágé'áá bán Akabuse ábídé á mbwóg e Judeya boŋ áπε. ¹¹ Apedé-'aá wée sémbēē boŋ átēdē ngóá awē Paale, átādnē níme mekuu ne mekáá boŋ áhōbē áá, "Edāádəŋ éche Esáá éhóbé áá, nēn dōo bad bé Israel bétādtē mod awe awóó anén ngóá á Jerusalem, bébē-'ε mó á mekáá mé bad ábe béesē bad bé Israel." ¹² Ade séwógé nēn, syáābe bad bēmpēe sēncháŋ Paale bán eékāg á Jerusalem. ¹³ Dōo Paale áhóbēé áá, "Cheé nyébeleé nē, nyéebíi'ε bán nzé nyēchyε' nyéhúnte με nlém á abum-ε? Saké átád με á Jerusalem dēmpεn-εé níbōŋséné, mbōŋséné ké awé, ábele áde níbenleé Sáŋgú Yesue." ¹⁴ Sēnkēnhεnlé mó nlém ahəŋlεn á abum, né-óó sēnchené séhób bán, "Ebenled ngáne Dyōb áttíde." ¹⁵ Sēndyεé á Kaisaria nguse é e'pun, dōo séládé yəl boŋ sékäg á Jerusalem. ¹⁶ Donge á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bébídé á Kaisaria bómpē

bênwoón sé. Bênkεέν sé á ndáb e mod nhóg wεε séntāngēnnē adyεε. Béchágé'áá ane mod bán Naasinε. Ambíd á dyad á Saiprus, abédé-'ε nhóg awě anlyǎg Krístəə adúbe.

Paale akii Jemse anyin

¹⁷ Ade sépédé á Jerusalem, bad bé Krísto ábe bédé áwed bēnkob sé nken ne menyinje. ¹⁸ Née bīn é'sángé syáābe Paale sēnkε Jemse anyin. Belyáged bé mwembé bēbédé áhed. ¹⁹ Paale anléléd bó. Ade áamáá bó alēled, anhídé bó chōm ésyāāl éche Dyōb ábélé átinté e bad ábe béesě bad bé Israel mbwīined ne nsón nime mó Paale ábélé. ²⁰ Ade bémáá chōm éche Paale áhóbé awóg, bēnken Dyōb. Dóo bēlāngéé Paale bán, “Mmōŋ enyíne' née mekan médíí á Jerusalem hén. E'kálé ne e'kálé é' bad bé Israel bédúbpé Dyōb bōob. Béhíde-'ε mbéndé e Mosεε ne kán esyāál. ²¹ Bēlāngé-'ε bó nén bán eyágte bad bé Israel bésyāāl ábe bédé melon mémpeē nén wě béēhídē mbéndé e Mosεε. Bán elānge bó wεé béeyagé ábab bán, wεé béēhídē-'ε elem éche syánē. ²² Bétāngéné-'ε awóg bán epedé. Chán-nō débēnlé bōob? ²³ Né-ǎó, éhíd ngáne sēlāā'ε wε. Bad bédé hén bēniin ábe bémwédé melě mé Dyōb. ²⁴ Wěhíd bó nyáābōo nyéke á nwobe, ésábned-te bó kéchéé éche béhédné bó. Ene pónde dóo béhēle békāān nló. Nén débēl moosyāál ábīi áá dyam ké áhéé áde béhóbé wε á yāl déesaá mbále. Bébtī-'ε bán mmōŋ ámpē ebele mekan ngáne mbéndé eche Mosεε éhedéé. ²⁵ Bōŋ pēn sēlómme bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédúbpé Krístəə kálag nén bán béedyág ndyééd echě bēbágé myōb mémpeē née mendε, bēēmwāg mekií, bēedyāg nyam eche béesínneé nkāŋ, béēkābē-'ε mesón.” ²⁶ Né-ǎó, née

b̄in é'sáŋgé Paale antéd ábê bad, b̄óṣb̄ṣó békē á nwobe. D̄óó ásólé á Ndáb-e-Dyöb, ahób e'pun é'tāŋ nwobe métēdtē b̄ó. Ámbid enê-'ε d̄óó b̄ébeé mende á nló míme b̄ó mod-té.

Békóbé Paale

²⁷ Ade e'pun saámbe bé nwobe é'kwógé aŋe á asóg, d̄óó nguse é bad bé Israel ábe bémbid a mbwóg e Esia bényiné Paale á Ndáb-e-Dyöb. Héε bépééné mpuutéđ boŋ bésōlē bad áte, békōbē Paale. ²⁸ Bēmbōotéd abón bán, “A-bad bé Israel nyéhyag sé hén-ee! Anén mod mó akag hōm-té áyāgtē bad aá bad bé Israel, mbéndé éche Moseε, b̄óṣbe Ndáb-e-Dyöb, béesaá chōmchōm. Ké b̄óṣb̄ dēn aŋééné doŋge á bad ábe béesē bad bé Israel á Ndáb-e-Dyöb-te, nē ábélé-'ε enén ndáb e Dyöb eesáá'é ámpē.” ²⁹ (Chōm éche ênkāŋ boŋ bēhóbé nē éđii áyāle bennyīn Trofimuse, mod a dyad dé Efesus b̄ó Paal bēwóó á dyad-tē. Né-ṣó, bēnwēmtēn nēn bán Paale asónlé mó á Ndáb-e-Dyöb.)

³⁰ Dyad ásyāēl dēmpuutéđ áte, bad bēsyāēl bēbíd áwed bēhé Paale abum ámīn, bēdolé mó káēŋ bēbídén mó á Ndáb-e-Dyöb. Ábwōg-ábwōg bēđīb-ŋe ekob é Ndáb-e-Dyöb. ³¹ Ade ábê bad bēhedéé Paale awúu nē, d̄óó bad behóg békíi mod ambáá a sánze a Roma aláa bán mpuutéđ rídé dyad á Jerusalem áte ásyāēl. ³² Ábwōg-ábwōg mod ambáá a sánze eebébtéé pōndé. Ampwēđ sánze émbáá ne esad ásyōgnéd b̄ó á dyad tē wéε bad bēnkaánné. Bad bényiné-'aá ahúene sánze d̄óó bésógé Paale abōmted. ³³ D̄óó mod ambáá a sánze asídté wéε Paale ábédé akób mó, ahób aá béhaan mó bengōbēngōbē bébe. Héε ásedtéé aáken, “Nzé-módé nén? Cheé ábélé?” ³⁴ Bad bēmbōotéd

abón. Baahóg béhōbē échén, ábíníí béhōbē échíníí. Mpuutéđ nǐbédé nyaa eche mod ambáá a sánze énkēnhenlé chōm éche ékóó abenled ahed áte. Né-
 35 Bēnkēén mó káōñ bépēēn mó wéē mbwóg ébédé á mmwe ní ndáb e meláá. Boñ áde bépédé ásol, bēmpēm mó ámīn pémén ayāle amute dēmmād ayōg. 36 Abē bad bésyāāl béhíídé'áá bó ámbīd, bēbōnē bán, “Béwúu mó!”

Paale alúmté áte aá mókwedé nkáá

37 Ade béhóbé bán békēene Paale á ndáb e meláá, dōo álāngeé mod ambáá á sánze nēn aá mówóo mwā dyam áláa mó. Dōo ane mod a mbáá a sánze áhóbéé aá, “Nédē ehóbe ehób é Grikia? 38 Nédē saké we edé ane mod a Egipto awē ampē hén pónde póg boñ ábootéd mpuutéđ. Anlād e'kálé é sánze é'niin, bad bé ewūen, ákēēn bó á ehyānge.” 39 Héē Paale álāngeé mó aá, “Ndíi mod a Israel awē abíde á dyad á Tasus á mbwóg e Silisia. Mod awē abíde á dyad áde áde etógnén. Sōn émwē rílaa ábén bad akan.” 40 Mod ambáá a sánze ambē mó kunze aá áhōb akan. Né-
 35 Bēnkēén mó káōñ bépēēn mó wéē mbwóg ébédé á mmwe ní ndáb e meláá. Boñ áde bépédé ásol, bēmpēm mó ámīn pémén ayāle amute dēmmād ayōg. 36 Abē bad bésyāāl béhíídé'áá bó ámbīd, bēbōnē bán, “Béwúu mó!”

22

1 “A-besáñ ne baányan ábēm, nyéwóglēn me. Nhede nyé alúmed áte nēn méé meékwedé nkáá.” 2 Awóg áde bēwógé néē Paale áhóbne bó ehób é Hibru, bēntōñ metúu atále áte. Héē Paale ákagké á'sō áhōbē aá, 3 “Ndíi mod a Israel. Béchyáá me á dyad á Tasus á mbwóg e Silisia, boñ á dyad á Jerusalem hén dōo ríkwógé. Mbédé mwān a

esukéle awě Gamalia. Awe mekáá dǒo rítóo mekan mé mbéndé níme ábēd betaa béhídé'áá ayáge. Mémpē mbēnláá Dyōb ne kán esyǎál melemlem ngáne nyémpē nyébenléé mó. ⁴ Bad ábe béhídé'áá Nzii é Krísto menhé bó á meséb, káəŋ donge áwāg. Nkóbé'áá bebaád ne baachóm ríhāg-ke bó á mbwǎg. ⁵ Prise ambáámbáa ne káánsel e bad bémbáá esyǎál béhele bébīd me mbóŋ bán mbále chǒo ríkaleé. Menkob kálag áwāb echě béténlé bǎnned bé Israel ábe bédé á dyad á Damaskos. Né-ǒǒ, menké áwed ákób ábē bad, áhaŋ bó, ápɛɛn-ne bó ámbīd á Jerusalem ábel békǒgsen bó.

*Paale ahóbe ngáne ámwédé Yesue adúbe
(Mbel 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ “Ade ríkagké, née nípédé benben ne dyad á Damaskos, emwēdmwēd é ngíne émbīd ámin tǎléd, épēn me yǎl esyǎál. Nén dēmbēnléd dyam kǎd é' mǔte. ⁷ Dǒo ríhúné á ndǒob boŋ ríwōgē ehób élāŋge me áá 'A-Sǒol, á-Sǒol, cheé ékáá boŋ étagté me?’ ⁸ Dǒo rísedtéé mó meé ken 'Nzéé édíí A-Sáŋ?’ Boŋ áhōbē áá, 'Me-éé ndé Yesue á Nazaret awě étagtéé, awě éhédé á meséb.’ ⁹ Bad ábe syáábǒǒ sēbédé bényín échē emwēdmwēd boŋ bénkēnwógkē ehób éche mod awě ahóbe'áá áwēm. ¹⁰ Dǒo rísedtéé meé, 'A-Sáŋ cheé rítāŋgéné abel?’ Dǒo Sáŋgwéé álāŋgēé me áá, 'Hidé ásē ékag á dyad tē á Damaskos. Nzé epedé áwed bēlāā we chǒm ésyǎál éche Dyōb átíídé áá ébel.’ ¹¹ Echē emwēdmwēd é ngíne émbēl meéhele'áá anyínen. Né-ǒǒ, bad ábe syáábǒǒ sēbédé bēnchǎǎ me á ekáá békēen me á dyad tē á Damaskos.

12 “Mod abédé á Damaskos awě béchágé’áá bán Ananiasε. Abédεε mod awě aběnlé’áá Dyōb, áhídē-’ε mbéndé éche syánē bad bé Israel. Anwōη edúbé bwâmbwam áfinté e bad bé Israel ábe bédé á Damaskos. 13 Ananiasε ampě áwēm, atyéém με á nkag, boη áhōbē aá, ‘A-mwānned Sool, bootéd anyínen ámpē.’ Abwōg-ábwōg membootéd anyínen ámpē, rínōné-’ε mó. 14 Anhób aá, ‘Dyōb áde ábēd betaa ápwédé we ábii níme ntíi, ânyín awě mbaledε awě abele mekan níme métāηgéné, áwóg-ke ane mbaledε ehób á nsal. 15 We-εé wěbíd mó mbōη áláa bad bésyāēl chōm éche ényíne ne éche éwógé. 16 Bōob-pōó, cheé-ō ésinéé? Pádé ásē, ékwentēn weé Yesue mó adé we Sāηgwéé bédusen we. Nén débēl Dyōb déwobé nímoη mbéb.’

*Paale aá Dyōb álómé mó wée
bad ábe béesě bad bé Israel*

17 “Mentīm ámbíd á Jerusalem. Ade ríkānnéé á Ndáb-e-Dyōb mennyín ndóg. 18 A ndóg-te wē mennyín Sāηgwéé. Anláá με aá, ‘Bélé mehélé éwamsen ahide á Jerusalem áyāle bad ábe bédé á Jerusalem hén béekobpé chōm éche wéhōbpē tāηgene με.’ 19 Dōo με-’ε ríkwentanné Sāηgwéé nén μεé, ‘A-Sāη ábén bad bēbíi bwām nén bán nkagé’áá á ndáb é mekáne ríkōbē, ríwanné-’ε bad ábe bédúbpé we. 20 A pónde eche béwúé’έ Stefanuse awě ahóbé’áá mam tāηgene we, mmén membé áhed, ríkwentén μεé béwúu mó, με-’aá menwálé nkobe níme bad ábe bēnwūu mó.’ 21 Dōo Sāηgwéé álāηgέé με aá, ‘Kăg, áyāle mēlōm we nchabnede, wée bad ábe béesě bad bé Israel.’ ”

22 Abé bad bēmbē béwōglān Paale kóāηne á pónde eche átúbé dīn aá mókag wée bad ábe béesě

bad bé Israel. Hê dóo ábê bad bébóótédé abón bán “Nyémaden mó! Nyéwúu mó! Eékwognedéé ábé á alongé.” ²³ Bébóné’áá bépebté mbóté ámín, bépumté-ε ebumbú ámín. ²⁴ Héε mod ambáá a sánze álângeé éche sánze aá bétéd Paale béκεεν mó á ndáb e meláá. Anláá-’ε bó aá béswâdted mó e’tangú ábel boη áhôb nζom echē ekáá boη bad bé Israel bétôgké mó. ²⁵ Boη áde beháá mó ábel béswâdted mó e’tangú, dóo Paale ásedtéé sánze echē embé mó benben aáken, “Mbéndé ebagé kunze nén bán béswâdted mod awě mbéndé e Roma ébélé mó mod a Roma e’tangú áde béekáadtéé mó-ye?” ²⁶ Ade ene sánze éwógé nê, ankě wéε mod ambáá a sánze ásedté mó aáken, “Cheé wεwε ébeléé? Ane mod adíi mod a Roma.” ²⁷ Dóo ane mod ambáá a sánze ákíi wéε Paale boη ásedté mó aáken, “Láá me, mod a Roma móo édíi-ye?” Dóo Paale ákwentanné aá, “Eε.” ²⁸ Héε mod ambáá a sánze áhóbéé aá, “Nsábpé nkúú mí mone boη ngómenaa a Roma ákwentén aá mbê mod a Roma.” Dóo Paale áhóbéé aá, “Me pen ndé mod a Roma se á nchyáátén.” ²⁹ Ade bad ábe behédé’áá Paale awanen béwógé nê, ábwōg-ábwōg bēntédé mó, bésídé ámbíd. Mbwóg ménkōb ane mod ambáá a sánze áde adíbté nén aá Paale adíi mod a Roma aá móhēdē-ε mó á mehan áde mónkēntángeñné.

Paale atyéémé á nkáásé á’sō é’ káánsel

³⁰ Mod ambáá a sánze ahedé’áá akon dé ahed áte ásoñten chōm éche bad bé Israel behóbé bán Paale abelé. Né-ζó, née bīn é’sángé, anhób aá behūd Paale bengōbengōbē á mekáá, anlébé-ε beprise bémbáá ne káánsel esyáál aá bóōbōo békōb mbom. Dóo átédé Paale boη áttídē mó á’sō ábāb.

23

¹ Paale annõn ábê bad bé káánsɛl á mĩd mé mbɔm, boŋ áhõbē aá “A-baányaŋ, kóŋne e’chii, nlém rísáá me á abum bwámbwam nyaa echē ádēm alongé ádíí á’sō é’ Dyõb.” ² Hée prise ambáámbáa, Ananiase, álângeé bad ábe bébéde benben ne Paale aá bébɔm mó abén á nsal. ³ Dóo Paale áhóbéé aá, “Dyõb ámpē débõm we. Ehóhó é chõm chén! Edyēé hê ebenlad mbéndé ákáad me, boŋ ké nê, mmõn ebóo’ mbéndé ahób áde éhóbé wéé bébɔm me.” ⁴ Hée bad ábe bémbē benben ne Paale bélângeé mó nén bán, “Esyáá’ prise ambáámbáa a Dyõb.” ⁵ Paale ankwentén bó nén aá, “A-baányaŋ, menkēmbíí’ é meé mó adé prise ambáámbáa. Eyale e Dyõb éhóbé aá, ‘Mod eetângeenēé mod awě akamlan bad mekan mé mbéb ahób áyāl.’ ”

⁶ Ade Paale anyíné aá átintê e echoŋ é bad éche ébéde áhed, baahóg bédé bad bé epepé é Sadusia ábíníí-’ε bédé bad bé epepé é Farisia, anchógéd ehób aláá bad bé káánsɛl aá, “A-baányaŋ, ndíi mod a epepé é Farisia mbé-’ε mwān a mod a epepé é Farisia. Ndé á nkáásé hén áyāle nén nsumé nlém nén meé bad ábe béwédé bépuú ámpē.” ⁷ Ahób áde áhóbé nê, bad bé epepé é Farisia ne bé epepé é Sadusia bēmbootéd aselen. Echoŋ é bad éche ébéde áhed ênkabén áte. ⁸ (Nén dēmbenléd áyāle bad bé epepé e Sadusia béndūbē nén bán nzé mod awédé eépuudéé ámpē, bédúbé bán ángel éesaá, bédúbé-’ε nén bán e’dáádəŋ béesaá. Boŋ Befarisia pen béndūbē bán nímén metón mésyā́l méláán méde.) ⁹ Ehób émbē échágkē ábê bad ngíne ngíne dóo donge dé bemeléde bé mbéndé ábe bémbē á

epepé é Befarisia bétyéémé ámīn, bébootéd abón ngíne ngíne bán, “Séenyínnéé anén mod awusé ké ahóg. Kapóg né edǎdǎn ké’ε ángel ekoó mó dyam aláa!” ¹⁰ Mmē mpentēn ménchāgē nyaa echē nlém ríhúné’áá ane mod ambáá a sánze aá béhele bényāb Paale áte. Né-ǎó, anláá éche sánze aá béke á amute-tê wê, béhūd Paale á mekáá míme ábê bad boŋ békēen mó á ndáb e meláá.

¹¹ Mmē nkuu dēn, Sāŋgwéé antyéém Paale á nkǎg, aláá mó aá, “Weebáá’, ngáne ébídé me mbón á Jerusalem, wǎbíd me mbón ampē á Roma.”

Béhágké Paale

¹² Néé bīn é’sánge mbwembwε, nguse é bad bé Israel bēmbǎm bēbel ntii, bémwē melǎ nēn bán béedyáá chǎmchǎm, béemwáá-’aá chǎmchǎm kǎŋ ne béwúú Paale. ¹³ Bó bad ábe bēmbel mímén ntii bēntǎm móom méniiin. ¹⁴ Dǎó békíí wéε beprise bēmbáá ne belyáged bé dyad boŋ bélāŋgē bó nēn bán, “Sēm wédé melǎ ne amwé dēn nēn bán séeháá chǎmchǎm á nsǎl kǎŋ né sēwúú Paale. ¹⁵ Né-ǎó, nyáābe bad bé káánsel nyélóme mod ambáá a sánze a bad bé Roma nsǎl nēn bán ápiined nyé Paale. Nyébám tan nēn bán nyékoo’ mam mémpēe ahed áte áyǎl echē. Boŋ sé pen séēbē mboŋsēn áwúú mó adéhób aá mópag hén.” ¹⁶ Boŋ Paale mwǎnyan a mmwaád mwǎn anwóg ntii míme bēbélé áwúú Paale. Né-ǎó, ankǎ á ndáb e meláá áke aláá mó. ¹⁷ Dǎó Paale áchāgēé sánze póg boŋ álāŋgē chó aá, “Kēené’ enén kódemod wéε mod ambáá a sánze awóó dyam aláa mó.” ¹⁸ Héε ene sánze étédé ene kódemod boŋ ákēené mó wéε mod ambáá a sánze. Héε ene sánze élāŋgēé mod a mbáá a sánze aá, “Paale awē adé á mbwǎg mó achāgé

me aá m̄peen enén kódemod áwôḡ áyāle enén kódemod ewóó dyam áláa we.” ¹⁹ Dóó ane mod ambáá a sánze áchánḡé mó á ekáá boḡ ásidnād mó á nkəḡ ásedté mó aá “Cheé éhedéé me aláa?” ²⁰ Dóó ene kódemod élāḡḡé mó aá, “Bad bémbáá bé Israel bétíídé nén bán bēlāā we bán épēen Paale á’sō é’ káánsel, ne mbām̄ten nén bán káánsel ehede mam mémpēe atóḡ dé ahead áte t̄ḡḡene Paale. ²¹ Boḡ weewóḡlān bó áyāle bad bédé tómaa móom méniiin ábe bésóóm ásin mó. Bémwédé melē nén bán béedyáá chōmchōm béemwáá-’aá chōmchōm kááḡ né bēwúú mó. Bémáá aboḡsen, bésine-’e chōm éche wéhōbpē.” ²² Dóó ane mod ambáá a sánze álāḡḡé mó aá, “Weelāḡḡé modmod wéé mólāḡḡé me ádén dyam.” Amaá-’aá ahób nē dóó álāḡḡé ene kódemod aá ákag.

Békééné Paale wée nkamlene, Feligse

²³ Dóó ane mod ambáá a sánze áchénlé éche sánze émbáá émpēe ébe boḡ álāḡḡé bó nén aá, “Nyétéd mbwókél é sánze ébe, nyéboḡsen chō áke á Kaisaria nchoo ne sánze móom saámbé éche ékeene hósē ne mbwókél é sánze ébe éche éwanne mekoḡ. Nyáábōó nyéboḡsen nyéhíde dyam ngáḡ abog nkuu. ²⁴ Nyéhede-’e Paale hósē eche ékēén mó. Nyélyáged mó nyépēen mó wée nkamlene Feligse ésebán dyam dé mbéb ábenlédé mó.” ²⁵ Bédēkē antel kálag eche bēnwālēē echē ehóbe nén aá,

²⁶ “Me, Kladios Lisiasē me-éé ntenle we, nkamlene a edúbé ambáá, Feligse. Nlěnté we.

²⁷ Bad bé Israel bēnkōb anén mod béhedé-’e mó awúu. Nsónḡténé-’aá meé adíi mod a Roma, dóó syáábe échēm sánze sékíi mó ahúd áwab mekáá.

²⁸ Nhédé’áá meé mbíi chōm éche bēhóbé bán

abelé. Né-ṓ, menkeén mó á káánsel. ²⁹ Nhédé áte nnyíné nén mēé eébeléé dyam áde álúmte nén bán atáŋgéné awé ké'ε atáŋgéné ake á mbwōg. Mam mésyāāl míme behóbé bán abelé médíi mam míme ménone échab mbéndé. ³⁰ Béláŋgé-'aá me bán bad bé Israel behəgke mó áwúu mó, dōo rílóme mó áwōŋ ábwōg-ábwōg. Nláŋgé-'ε bad ábe behíde mó mekuu mēé, behye béláa we chōm éche behóbé bán abelé.”

³¹ Echē sánze êmběl ngáne bénlāā'é bó bán bébel. Béntēd Paale bekēen mó nkúu ne nkúu kóŋ bepēen mó á dyad á Antipatris. ³² Néε bīn é'sánge, sánze éche ékéénáá mekuu êntīm ámbíd á ndáb e meláá, bētēdē sánze éche ékééné'áá hóse ákeen Paale. ³³ Bēnkēen mó á dyad á Kaisaria. Ade bepédé bēmbě nkamlene ene kálag bebē-'ε Paale áwe mekáá. ³⁴ Ade ane nkamlene aláá ene kálag ansedéd Paale aáken mbwōg ehéé ábidé. Ade ásoŋténé aá Paale abidé á mbwōg e Silisia, ³⁵ anhób aá, “Měwōg kéchéé éche éwóó ahób nzé bad ábe behíde we mekuu bepédé.” Héε aláŋgé sánze aá bekēen Paale á ndáb e kēŋ eche kēŋ Herōde ánlōŋgē, bēnōne-'ε mó áhed.

24

Paale atyéémé á nkáásé á'sō wée Feligse

¹ Ámbíd e e'pun é'taan, prise ambáambáa Ananiase, ankě á Kaisaria nchoo ne donje á bad bēmbáá bé dyad ne mod a mbéndé nhóg awě béchágé'áá bán Tetuluse. Bēmpě á'sō wée nkamlene Feligse, behób mekan míme behóbé bán Paale abelé. ² Dōo béchágé Tetuluse boŋ ábootéd Paale mekan ahób á yəl, aá, “A-nkamlen Feligs, we

awě edúbé échábé ámín. Debyéé áde ébenladté ákamlen ápéénédé syánē nsaŋ á etûn é póndé. Ebelé-’ε nhəŋlén híin míme nípééné mboŋ áwəd alon-tê. ³ Sêkobé-’ε nê hóm ásyāāl ne póndé ésyāāl. Sêságnan-ne wε bwāmbwam. ⁴ Meéhēdēē nén meé míbud wε póndé abébed boŋ pen ndəá acháŋ nén meé ébenled áboŋ e’boŋ bé nlém, éhê sé mwă etál, éwóglen mwă dyam awě séwóó ahób. ⁵ Sényíné nén bán anén mod adé ekun é mbéb áfíntē e bad. Apééné epuutéd áfíntē e bad bé Israel nkōŋsé áte ísyāāl, adé-’ε nlyáged nhóg a epepé e Naazarin. ⁶ Aponé edúbé é ndáb e Dyöb asuded, dóo sékóbé mó. * ⁸ Nzé esədté mó, mekan míme álāā’é wε mmōŋ wényín nén wεé chōm éche séhóbéé édé mbále.” ⁹ Bad bé Israel ábe bémbē áhed, bómpē bénsōl áte béhób bán mekan míme Tetuluse áhóbéé médé mbále.

Paale akáádé nkáá d’sō wée Feligse

¹⁰ Héε dóo nkamlene, Feligse ábágé Paale etál aá áhób akan, boŋ Paale ábootéd ahób aá, “A-sáŋ, mbíi nén meé ekékāād nkáásé á alon tē hén á etûn é póndé, né-óó ndé menyíŋge ákáa mímēm nkáá áwoŋ e’só. ¹¹ Nzé ehedé áte, mmōŋ wéenyín nén wεé éētōmēē dyōm dé e’pun ne é’be áde íkíí á Jerusalem ábe Dyöb edúbé. ¹² Ké epun bad bé Israel béetáneé née sé mod sépentanné á Ndáb-e-Dyöb, béētāne-’áa née mpuutadté bad, ken á ndáb e mekáne ké’ε kéhéé á dyad tē.

* **24:6** Donje á kálag dé’sō ébádé nchoo 6b-8a: Séntíí bán sékádte mó ngáne eched mbéndé éhóbéé. **7** Boŋ mod ambáá a sánze, Lisiasε, ampε ákōben sé mó ne epame. **8** Dóo Lisiasε áhóbéé aá bad ábe béwógné mó dyam bépe áwōŋ e’só.

13 Béewóó'έ chǒmchǒm éche élúmte nén bán mam míme béhóbé bán mbelé médé mbále. 14 Bon nkwentan pen nén meé, mbenle Dyöb áde ábēd be-taa bébénlé'áá, ahíd áde níhídeé Nzii echě etǎngéné. Ndúbpé kǎǎne mam mésyāǎl míme méténléde á mbéndé e Mosεε ne á kálag é bekal bé'dǎǎdǎ. 15 Mémpē nsumé nlém ne Dyöb melemlen néε ábén bad bēn ámpē, nén meé bad bésyāǎl bépuú, bé bwám ne bé mbéb. 16 Nē dǎ-'áá ákǎǎ bon níwané áte pǎndé ésyāǎl ábel bon nlém nísǎn me á abum á'sǎ é' Dyöb ne á'sǎ é baányon. 17 Mensyǎg akε á Jerusalem nguse é mwě, né-ǎǎ menkě áwed áwǎnled ábēm bad mwǎ mǎné ne ábe Dyöb mendε. 18 Ade níhídeé mímén mekan ámbíd, dǎǎ ábén bad bétáné me á Ndáb-e-Dyöb, áde nímáá mekún mé nwoobe amad. Ndun e mod eebédeé áhed, mpuuté-d-ε ménkémháá. 19 Bon bad bé Israel bébédé áhed ábe bémbíđ á mbwǎg e Esia. Ké bad bébágé'áá bépag áwǎn áláa we dyam áde mbélé né bǎǎ béntǎngēn apε, nzé émbē nén bán membǎl dyam. 20 Ké'ε ábén bad ábe bédé hén, bēn béléa we dyam dé mbéb áde mēmbenlé áde bénkǎádtē nímmēm nkáá á'sǎ é' kǎánsel, 21 éetóméé dyam ahǎg áde mēmbenlé. Menchǎgéd ehǎb nén meé 'Békáadte me chii nén áyǎle ndúbpé nén meé bad ábe béwédé bépuú.' ”

22 Feligε abédéε mod awě ammǎd Nzii e mbále asǎnten. Dǎ-'áá áhúdé nkáásé ásē. Anláá bǎ áá, “Nzé nkamlenε Lisiasε apedé, dǎǎ mébíđēdtē mímén nkáá mbakú.” 23 Hé-'áá álángé sǎnze e mbáá echě enǎné'áá Paale áá átēd Paale, ábē ánǎne mó. Áá, bon pen ábe mó mwǎ kunze áhé-'ε etǎl nén besón ábe Paale béhyenad mó kéchéé éche

átógnéné.

Paale atyéémé d'sō wée Feligse bó Drusilia

²⁴ Nguse é e'pun ámbíd enê, Feligse ampéén mwaád Drusilia. Drusilia abédée mwän a Israel. Feligse anlóm Paale achæg, áwóglén nkalaj míme Paale álângeé mó tñgene adúbe á Yesu Krístæ.

²⁵ Paale aboótédé-'aá mó akale, álāngē mó ngáne mod átángeéné abé á bwām awále, ngáne mod átángeéné yäl acháə bwām, ne Epun é nkáá eche éhúé'. Dóo mbwóg nkóbé Feligse. Héε áhóbéé aá “Sébé ekag bəəb. Nzé nkudé etál ámpē mēchēlē wε.” ²⁶ Mewēmten mébédé mó ámpē aá Paale äbe mó mwä mənέ ámbíd-ámbíd, nén dēmbēl alómé'aá mó achæg pónDé té ákanlé mó.

²⁷ Nén dēmbenléd áyāle mwε míbe, dóo Pokus Festuse átédé etál éche Feligse née nkamlenε. Ngáne Feligse áhédé'aá aá bad bé Israel béwógen mó bwām, antedé Paale á mbwog.

25

Paale ad Kaisεε múmó ákdaad mó

¹ Festuse ampě á mbwóg e Kaisaria átéd atii dé nkamlen. E'pun é'láán ámbíd enê, ámbíd á mbwóg e Kaisaria ákē á Jerusalem. ² A Jerusalem wê, beprise bémbáá ne bad bémbáá bé Israel bénlāā Festuse mekan míme behóbé bán Paale abelé. Bénchāñ Festuse ³ bán áwōngen bó ábel bépeen Paale á Jerusalem. Bénlāā mó nê áyāle bēnhæg áwúu mó á nzii. ⁴ Festuse antimtén bó aá, “Paale adé á mbwog á Kaisaria, mmēn-ne mētīm ámbíd áwed mwāmpīn mí pónDé. ⁵ Né-óó, nzé

édé nén bán Paale abelé dyam dé mbéb, ábēn bad bémbáá béhíd me á Kaisaria, bésómēn mó.”

⁶ Fēstuse andyēé á Jerusalem ámpē dyam e’pun waam ké’ε dyóm boŋ átimé’ á Kaisaria. Néε bīn é’sánǵé, andyēé ásē ákáad nkáá. Anhób aá bépēen Paale á kóte. ⁷ Ade bépééné Paale, bad bé Israel ábe bémbíd á Jerusalem béntyēēm mó benben bébootéd e’bébtéd é’ mekan ahób, ábe béhóbé bán abelé, boŋ bēnkēnhēnlé alúmed nén bán akoó nímé mekan abel. ⁸ Paale anhób aá mekan níme béhóbéé mó áyāl méesaá mbále. Anhób aá, “Meébeléé dyamdyam áde álúmte bán ntāngan mbéndé e bad bé Israel, ké’ε Ndáb-e-Dyōb ké’ε Kaisēε a Roma.” ⁹ Fēstuse ahedé’áá aá mókud dīn á bwām á’sō é’ bad bé Israel. Né-ǵó, ansedéd Paale aá, “Ebōŋséné ake á Jerusalem ábel nén nkáad wε áwed tāngene nímén mam níme béhóbéé wε á yāl-ε?” ¹⁰ Paale anhób aá, “Á kóte eche Kaisēε a Roma dōo ntyéémé nén, áhed dō-’áá bétāngéné me akáad. Meébeléé bad bé Israel dyam dé mbéb ké ahóg, mmōn ámpē ebíí nē bwām. ¹¹ Nzé édé nén bán mbóó mbéndé echē ekwōgnédé mbakú e kwééd, né nkwēténé awé. Boŋ nzé édé nén bán mam níme béhóbéé me áyāl méesaá mbále, né modmod eewóó’é kunze ábe me áwab mekáá. Né-ǵó, nhóbe nén meé Kaisēε múmó ákáad me.” ¹² Dōo Fēstuse álāŋténé nló ne ábē bad ábe bélébé mó, boŋ ákwentán aá, “Ngáne é máá ahób wě Kaisēε móókāād wε, etāngéné ake wée Kaisēε.”

Fēstuse alúmté k̄ñ Agripa nkáá níme Paale áte

¹³ Nguse é e’pun ámbíd enē, k̄ñ Agripa bó Benise, bēmpē á Kaisaria ákob Fēstuse nken. ¹⁴ Ade bémádé áwed nguse é e’pun, Fēstuse anlúméd k̄ñ

Agripa ehób éche Paale áte. Anláá mó aá, “Mod adé hén awě Feligse ânchenéé á mbwɔg. ¹⁵ Ade nípédé-’ε á Jerusalem, beprise bémbáá bé Israel ne bad bémbáá bé dyad bénhōb mam míme béhóbé bán abelé, béchán-’ε με bán nkwid mó nkáá. ¹⁶ Boη με-’ε menláá bó μεέ bad bé Roma béwóó elem nén, béehelée-se bébidéd mbakú nén bán mod akwedé nkáá, ésebán asébpé akáádé míme nkáá á’sō wée bad ábe básómné mó. Bétánjéné mó etál abe ákáa míme nkáá. ¹⁷ Né-ɔó, áde bépédé hén, menkembébédte pónde. Néε bīn é’sánjé sánjén, mendyě ásé á kóte nhób-pe μεέ bépeen mó. ¹⁸ Bad ábe básómné mó béntyēēm ámīn áhób mam míme ábélé, boη bénkēnhóbpé bán abelé dyam dé mbéb ké ahóg áde ménwēmtēnnē μεέ béhōb bán abelé. ¹⁹ Ehób ésyāāl ébédée nswan míme bénwōngē ne Paale t̄h̄gene adúbe ádāb ne dīn á mod nhóg awě béchəgέ bán Yesue awě amaá awé boη Paale ahóbe aá adé á alongé. ²⁰ Menkēkonjé abii ngáne nhéláá-se nhēd mímén mekan áte, né-ɔó, mensédéd Paale nzé ád̄əŋ akε á Jerusalem ábel boη békáad mó áwed t̄h̄gene mekan míme béhóbé bán abelé. ²¹ Boη Paale anhób aá bébê bébane mó á mbwɔg káəŋ ne á pónde eche Kaisεε ábidēdtē míme nkáá mbakú. Né-ɔó, menhób μεέ sánze ébê éŋəne mó káəŋ ne á pónde eche mélōmmē mó wē Kaisεε.” ²² Héε k̄əŋ Agripa ál̄əŋgέ Fεstuse aá, “Mmēn mēdəŋ anén mod awógl̄en.” Fεstuse antimtén mó aá, “Wěwōgl̄en mó ch̄ən.”

²³ Néε bīn é’sánjé, Agripa bó mwānyan Benise bēmpě ne edúbé ésyāāl ne esímo. Bénsōl á ndāb eche mbwɔg éládné’áá nchoo ne sánze é mbáámbáa ne bad bémbáá bé dyad. Fεstuse

anhób aá béke bétêd Paale bépεεn mó. ²⁴ Dóo Festuse áhóbεé aá, “A-kêη Agripa ne bad bésyāāl ábe syāābōō sêdé hén. Anén mod awě nyényínεé hén nén, adii mod awě bad bé Israel, ábe bédé wén ne ábe bédé á Jerusalem bépééne ehób áwēm bán abele mekan mé mbéb. Béhâg e’saad nén bán eetâηgenεé abé á alongé. ²⁵ Bon mmēn meenyínεé dyamdyam áde anén mod ábélé áde átâηgené kwééd. Ngáne édii-’aá bán mwēn-εé anhób aá Kaisεε mwēn-εé ākāād nime nkáá, né-ōó, nhóbé mεé mēlōm mó áwed. ²⁶ Ké nê, meékoó’é dyam awónη áde mételée Kaisεε áyāl echê. Né-ōó, mpεéne mó hén á’sō é’ bad, bwāmbwam á’sō ábōη, a-kêη Agripa, ábel bon nze mmaá éche ehób ahed áte, ríwōη chōm éche métenlé. ²⁷ Ayāle nén éebáá bwām me álóm mod á mbwōg ésebán nlúmte áte bwām dyam áde ákóó abel.”

26

Paale akáádé nime nkáá á’sō wée kêη Agripa

¹ Dóo kêη Agripa álâηgeé Paale aá, “Ewóó kunze bōōb áhób dyam.” Paale ansálé ekáá áte, bon ábootéd akáa. Anhób aá, ² “A-kêη Agripa, ntédé nén mεé yāl eboó me áte ânyín nén ntyéémé áwon e’só chii ákáa áhúd mekan mésyāāl áyāl nime ábén bad bé Israel béhóbεé bán mbelé. ³ Nhóbe nê áyāle nén, mbíí nén mεé edii mod awě asóηténé e’lem é’ bad bé Israel, ne wée nswan̄t̄en mbídeé bó. Né-ōó ncháa we nén mée éched yāl, éwógl̄en me. ⁴ Abēm bad bé Israel bεbíí alongé ádēm se á mwēndemé áde mbédé á Jerusalem. ⁵ Bélyógé me abíi. Nzé bédáá-’ε, né bēn bēhelé bεbíí mbōη nén bán se á mbooted, mbédé mod a epepé éche

éhíde' nímēd mekan mé Dyōb ámbīd nyaa echē ewúú áte. Nhíde' ngáne mod a epepé é Befarisia átánǵéné abel. ⁶ Βοοb-póó, nzé ntyéémé á nkáásé hén chii, né édíi áyāle e'lyág bé nlém ábe n̄wóó n̄én mēé Dyōb débelé ábēd betaa chōm éche ánhōbpē aá mós̄belé bó. ⁷ Adén dyam dō-'aá nímēd metúmbé dyōm ne mébe mēsúmé nlém áyāl bán békūd, abe áde bébagεé Dyōb edúbé nkuu ne mūte. Boη ábén e'lyág bé nlém b̄en-naá é'káá boη bad bé Israel béhōbē' me mam mé mbéb á yāl, a-k̄η. ⁸ Cheé ékáá boη nyé bad bé Israel nyéēhēlē adúbe n̄én bán Dyōb ápuudte bad ámbīd e kwééd? ⁹ Mm̄en ámpē menwém̄tén mēé ntánǵéné néε nhédé nzii ésyāāl ábébed d̄in áde Yesue, mod a Nazaret. ¹⁰ Né-'aá mēmbenlé á Jerusalem. Menkūd kunze w̄εε beprise bémbáá, nhé-'ε bad bé Dyōb híin á mbwōg. Nzé bémbīdēd-te mbakú n̄én bán bétánǵéné awé, mémpē nk̄w̄ntán̄náá. ¹¹ Memmentén bó akógsen á ndáb é mekáne ésyāāl, nhédé n̄én mēé béhōb Yesue mam mé mbéb áyāl. Ekan̄ énkōb me áte áyāl echāb nyaa echē níkágé'áá á myad mé meloη mémpēe átaged bó.

*Paale ahóbe ngáne ámwédé Yesue atimen
(Mbel 9.1-19; 22.6-16)*

¹² “Enén nzom chōó ekáá boη níkáǵ á Damaskōs ne kunze ne ekag éche beprise bémbáá bēmbéé me. ¹³ A-k̄η, á nzii w̄ē, dyam k̄ad, dō-'aá n̄nyíné e'nyín̄en bé ekíde ábe é'pene' tómaa enȳen, é'bídé ám̄in é'l̄ə̄néd me ne bad ábe syāābōō s̄enwō̄η. ¹⁴ Sé moosyāāl s̄enhún ásē. Héε n̄wógé ehób él̄ange me á ehób é Hibru aá, 'A-Sōol, á-Sōol, cheé ékáá boη ehé me á meséb. Nzum echē éwannéé me

edíi nêḡgáne mwăn ákwaglɛ́é abíi ányan. Echě yăl chěn-ɛ́é ábelɛ́é mbéb.’ ¹⁵ Dóo nsédte mó meé ‘A-Sán, Nzé-módé edíí?’ Dóo Sánḡwéé átimtanné me aá, ‘Me-ɛ́é ndé Yesue awě éhāgkē á meséb. ¹⁶ Bɔɔb-pɔɔ, hidé ásē étyéem ámin. Mpiidé we ápwed we nêḡgáne áwêm mbaledɛ. We-ɛ́é wěłāā bad ábe bélyágé ásē chǒm éche ényíne chii ne éche mélúmēdté we á pónde echě ehúe’ á’sō. ¹⁷ Měsōḡ ádōḡ alonḡé á mekáá mé bad bé Israel ne á mekáá mé bad ábe béesě bad bé Israel ábe mélōmmē we áwab. ¹⁸ We-ɛ́é wěnedé bó mǐd ábel béhide á ehíntén-té, békud e’nyínen bé ekíde, béhíde-’ɛ́é ásē e nkamlen ní Satan bétim á nkamlen ní Dyöb. Nê déběł béküd alagsen dé mbéb, bébē-’ɛ́é hǒm ahóg ne bad ábe Dyöb ásánté ne adúbe áde bédúbpé me.’

*Paale ahábé chǒm éche ékáá
boḡ bad bé Israel bésámén mó*

¹⁹ “Né-ɔɔ, a-kâḡ Agripa, ndóg echě ményinnē echě ehúú ádyöb, menkêmbánḡé chó ahíd. ²⁰ Bootya hê, membootéd nkalan ní bwâm akal, membootéd á dyad á Damaskɔs, níke á Jerusalem boḡ nítime’ á mbwóg e Israel esyáál, ne á mbwóg e bad ábe béesě bad bé Israel. Nkánlé’áá bó meé bétede nímbáb mbéb bétimen Dyöb, bébele-’ɛ́é mekan níme mélúmte’ nén bán bétédte nímbáb mbéb. ²¹ Akal áde níkále’áá nímén nkalan dóo dēnkăḡ boḡ bad bé Israel békób me áde níbedé á Ndáb-e-Dyöb bépōn-ne me awúu. ²² Boḡ káḡḡne bɔɔb, Dyöb dēn dóo ákēwōḡḡen me. Né-ɔɔ, ntyéémé hén ákale nyé moosyáál mbále. Ken bad ábe bédé etógnén ké’ɛ́é ábe béesě etógnén. Mekan níme níhábéé médíi melelem mé mekan níme bekal bé’dáédəḡ ne Mosɛɛ bēnhǔbpē bán mébenléd.

²³ Bénhōb bán Ane-awě-Béwógté atə̀ngéné ákūd metake, abé-’ε mod a’só āpuu. Akalé bad aá e’nyínen bé ekide é’pente’ ábēd bad bé Israel ekide bōob é’pente-’ε bad ábe béesé bad bé Israel.”

²⁴ Nyaa eche Paale ánkāā’ é embəl Fεstuse ankáné mó áte aá, “A-Paal weesáa’ é-yε? Adōη ayáge ámbáá áhede we mīn apid-ε?” ²⁵ Paale ankwentén aá, “A-kāη e edúbé, meépagké mīn. Chōm éche nhóbεé édé mbále nhóbne-’ε debyéé. ²⁶ Měpanléd kāη nīmén mekan mésyāāl áte áyāle mbíí meé asóηténé nīmén mekan. Ndúbpé nén meé mwēn asóηténé akan téé áde ábénlédé, áyāle dyam áde ábénlédé déebenledé á e’koηéd-te. ²⁷ A-kāη Agripa, edúbpé mekan nīme bekal bé’dəódəη bétélé ásē-yε? Mbíí meé edúbpé mó.” ²⁸ Agripa antimtén Paale aá, “Áyāl e anén mwā esóη á pónde dōo éwémténé wεé móhele móbəl rītimēn adúbé á Krīstəə?” ²⁹ Paale ankwentén aá, “Ebē ké á esóη é pónde ké’ε pónde eche echabé áte, nkāne’ Dyōb nén meé, wε ne moosyāal awě awóglan me, ábē ngáne rídíí. Boη pεn meekánnéé meé béhē nyé bengəbəngōbē ngáne béhédé me nén.”

³⁰ Dōo kāη, nkamlεε Fεstuse, mwānyanη a kāη, Benise ne bad bésyāal ábe bébédé áhed béhídté ásē áke. ³¹ Bémáá-’aá abíd, áde békagké nē dōo bébóótédé akal nén bán, “Anén mod eébeleé dyamdyam áde ákwógnédé áhób bán béwúu mó ké’ε béhē mó á mbwog.” ³² Héε Agripa álāηgeé Fεstuse aá, “Nheláá-sε rītēdē anén mod nzé enkēnhób aá Kaisεε móōmād nīme nkáá.”

27

Paale ahídté áke á Roma

¹ Ade bémáá atíi bán sésôl á stíma âke á alon̄ á Italia, bêmbě Paale ne bad bé mbwɔg bémpēe á mekáá wée mod a mbáá a sánze awě béchágé'áá bán Juliɔse. Juliɔse akamlánnáá echon̄ é sánze éche béchágé'áá bán “Echon̄ é sánze é Kaisεε.”

² Sênsôl stíma á dyad á Adramitium. Ene stíma emmăd abon̄sen âke á nkin mé edib é nkwē á mbwɔg e Esia. Dóo sêbwɔgkê ekε. Sêdé akε sênwálé Aristakuse. Aristakuse abédée mod a mbwɔg a Masedonia, awě ambíd á dyad á Tesalonika.

³ Néε b̄n é'sángé, sêmpě á dyad á Sidon. Juliɔse amboón Paale nlém. Antédé aá âke ányín baáb, bébe mó kéchéé éche átógnéné.

⁴ Sênhidé hê, sêbwɔgé ekε. Bon̄ ngáne édíi bán epub é ngine échómmé'áá sé á'sō-te, sêmbamé epub, sêbwē benben ne mbwɔg e Saiprus pēd eche epub énkēmbáá ngine. Saiprus abédée mbwɔg echē mendib mēnləŋnédté.

⁵ Hée sétédte nkin á pēd e mbwɔg e Silisia ne mbwɔg e Pamfilia bon̄ sêsel á edib é nkwē-te sēpăg á dyad á Mira á mbwɔg e Lisia.

⁶ Awed mod ambáá a sánze annyín stíma eche ebídé á Alesandria etime' á Italia dóo áhédé sé áwēd-te.

⁷ Bootya hê, stíma ekεéné sé mwăləŋləŋ e'pun híin bó-'ε é'tóme' sêdêhób bán sēpag á dyad á Sinidus. Ngáne édíi bán epub échómmé'áá sé á'sō-te, sênkênhenlé akε á'sō ene pēd. Né-ɔó sêmbamé sēpōŋ á pēd e mbəŋ wée epub éebude'aá atóm. Sêntóm á Kep Salmōn sēpē á mbwɔg e Kret echē mendib mēləŋnédté.

⁸ Sêmbamé nkəg mé edib mēn ne mēn, sêdêhób bán sēpag á hōm áde béchəgέé bán Sef Habos. Adê hōm déechabnedεé dyad á Lasi áyāl.

⁹ Sēndyεé áwed bwāmbwam káəŋ ényinnéd nén

bán nzé sêkií á'sō né dyam dé mbéb áhɛle ábɛnléd sé, áyǎle ene pón dé mwě mêm mǎd apɛ á asóg, Epun é ngande e abɛ dé mendɛ mé Alagsɛn dé mbéb chǎ-ɛ emmad atóm. Né-ɔ́, Paalɛ ambɛ bó elébé aá, ¹⁰ “Amúɛ, nnyíne nén mɛé bootya hén bɔɔb éhɛle ébɛɛn syánɛ ebébtéd ákɛɛn échén ekɛ á'sō. Nted mɛ́bɛ́b bwám bwam, stíma ebéb, nló mí bad-te ríhɛle rítóm.” ¹¹ Bɔɔ ane mod a mbáá a sánze andúbé dásǎ chǔm éche mod ambáá a stíma ne mod awě awóó stíma bɛnhǔbpɛ, enkɛndúbéé chǔm eche Paalɛ ánhǔbpɛ. ¹² Adé abwóg á hǔm áde stíma émbɛɛ áhed, dénkɛmbáá hǔm áde mod áhɛle ádyɛɛ á pón dé eché ekukud étómɛé. Né-ɔ́, bad ábe bɛndɔɔn nén bán békag á'sō bɛwanɛn bɛpɛ á dyad á Fonis bóó bɛmbuú áte. Fonis abédɛɛ hǔm áde bɛbannɛé stíma á mbwóg e Krɛt áde ánɔne' á akuu ne á mbɔɔ. Áhed-taá béhélé'áá-sɛ bédyɛ á pón dé e ahéb á ngíne.

Ekukud étáné Paalɛ bó á edib é nkwě-te

¹³ Mwǎ epub awě abídé á mbɔɔ ambootéd atóm. Dóó ábɛ bad békámténé bán béhɛle békɛɛn nímab ntíi á'sō. Né-ɔ́, bɛnhǔd ekii éche bɛbwǔgnɛé stíma, bɔɔ bɛbammé' nkin mé edib mí mbwóg e Krɛt. ¹⁴ Bɔɔ bɛpedɛé ké akɛ bɔɔ epub é ngíne éche béchǔgɛé bán “Epub é pɛd e akuu” ébídén ekukud á Krɛt ébootéd atóm ne ngíne. ¹⁵ Eché epub éntínéd stíma. Nzii enkɛmbáá ákɛ á'sō wɛɛ epub ébídɛé. Né-ɔ́, sɛnsóg yǎl awaned áte akɛɛn stíma á'sō, sétédɛ nén bán epub cháchá ékɛɛne' chǔ pɛd eche édǎó chǔ akɛɛn. ¹⁶ Áde sɛpóó á pɛd e mbɔɔ e mwǎ dyad awě adé á mendíb-te awě béchǔgɛé bán Kauda, sɛnkǔd mwǎ etál wɛɛ epub éebude'áá atóm. Áhed dóó séwánné káɔɔn bɔɔ sɛnabpé bǎle

ábe sédólé'áá ámbíd e'dii, ábel bon béesanlé áte. Sédé amād abel nê chōm émāá sé á yāl. ¹⁷ Bēndōl bōle, bésóléd bó á stíma-tē, bēbíd-te nkōōd á stíma sēwéd bó atád. Bébáá'áá nén bán bēhele bétómén nló, bēhún á nsí-te á nkin mé edíb á alon á Libia, né-ōó, bēnsudéd abad* ásē áde ábele bon stíma ékag mehélé, bētēdē bán epub chό ne chό ékēen stíma. ¹⁸ Ekukud émbē étōmnē' ngíne. Bín é'sángé-'aá bon bébootéd donge dé nted ahúd bēbwēmē' á mendíb-te. ¹⁹ Néε bín é'sángé ámpē, bébootéd donge á bwēm atéd ábe bēbénlé'áá ádol stíma, bēbwémé á edíb-te. Bēn bēnkōn abel nē. ²⁰ E'pun híin bēntōm ésebán sēnyíne' enyēn ké'ε betintine, epub-pε émbē étōme' ne ngíne esyāól. Káōn ne á asóg, sēnhúd yāl nlém bán sēmādné.

²¹ Sēmadé e'pun híin ésebán mod ahele ké ndyééd adyé. Hē dōō Paale átyéémé ámin áfintē e bad bésyāól bon áhōbē aá, "A-baányan, nyēmbé nyēwóglan με áde ríhóbé meé deéhídté á Kret. Nzé nyēnwógén με, né deékudεε nímén metake ne enén mbólón echē dékúdé nén bōōb. ²² Bōōb-pōó, ncháa nyé nén meé nyéwéd nlém á abum, nló ní mod méetómmé, stíma chēmpēn chōō ēbēb. ²³ Nhóbe nē áyāle nén nkuu níme rítómé nén ángel e Dyōb áde áwóó με áde mbēnle-'áa empií με, eláá με aá, ²⁴ 'A-Paal, weewógé' mbwóg, etāngéné atyéem á'sō wéε Kaisεε. Nlém ní bwām níme Dyōb áwónné-'aá wε, mbélé asó alongé á bad bésyāól ábe nyāābōō nyédé.' ²⁵ Né-ōó, a-baányan, nyéwéd nlém á abum, áyāle nén ndúbpe meé mekan mésyāól mébēnléd ngáne bēlāngē με. ²⁶ Epub

* **27:17** Donge á kálag dé'só áwóó, ekii éche ébwogke stíma á mendíb-te.

étánǵéné née étinté syánē á nkin.”

²⁷ Ambīd e e’pun dyōm ne é’niin nkuu, áde sédii sédíí á edīb é nkwě é Adria, dǒo dyam melúde mé nkuu, bad ábe bédole stíma békámténé bán kapóg syáábǒo sêkwogé abíd á nkin. ²⁸ Héé bétédé nkǒod míme bétádé chǒm eche édélé áyāl boŋ bébwēmē á edīb-te ânyín ngáne edīb épédé achab ásē. Dǒo bédíbté bán e’che bé edīb ásē é’dé móom mé méta méniin. Mwǎmpīn ní pǒndé ámbīd e nê, bémbwēm ámpē, bényín bán e’che bé edīb áse édé móom mé méta meláán. ²⁹ Bévógé’áá mbwóg nén bán stíma êke ebúl á meláa-tê, né-ǒǒ, béntéd e’kii ábe bébwǒgnadté stíma é’niin, béhūnéd bó ámbīd boŋ bébootéd akáne nén bán bīn é’sáa mehélé. ³⁰ Héé bad ábe bédole’ stíma, bébóótédé nzii ahéd âsob. Bênsudéd bǒle á mendīb-te, bébāmtān bán békag ekii eche bébwǒgnadté stíma asuded á’sǒ é’ stíma. ³¹ Dǒo Paale álânǵéé mod ambáá á sánze ne sánze éche élyágé ásē aá, “Nzé ábén bad ábe bédole stíma béesě á stíma-tê hén, nyéelyágé nlém nén bán nyéēbē á alonǵé.” ³² Né-ǒǒ, échê sánze énsēl míme nkǒod míme ménchāā bǒle bétédē bó é’hóo’.

³³ Ade bin é’kwógé asáa, Paale anchán bó moosyǎál aá bédyê mwǎ ndyééd. Anláá bó aá, “Nyêkedyě bǒob, dyōm dé e’pun ne é’niin, ene pǒndé esyǎál-le nyéedyēdēē chǒmchǒm. ³⁴ Ncháa-ǒǒ nyé nén mēé nyedyê ndyééd. Moonyon atánǵéné ndyééd adyé ábē ámīn. Ké mbum e esid póg éebǒǒ’é.” ³⁵ Ade Paale áamáá ahób nén, antéd ewele á’sǒ wēe bó moosyǎál, aságnén Dyǒb, ásāl áte boŋ ábootéd adyé. ³⁶ Nén dénwēd bó nlém á abum, bó mod-téé adyé-’ε mwǎ ndyééd. ³⁷ Mesonǵé mé bad bésyāāl ábe sêbédé á stíma-tê, mbédé mbwókēl ébe

móom saámbé ne ntóób.† 38 Ade moosyáál áamáá akód, bēnsyǒg ngun éche ébédé á stíma-tê á edíb-te ábel boŋ stíma éhéle áte.

Stíma epáŋgé dte

39 Ade bīn é'kénlé, bad ábe bédole' stíma bēnkēnchemmé nkəg mé edíb wée bēbédé. Boŋ bēnnyīn nkin wée stíma éhele etyéem. Dóo bétídé nén bán nzé stíma ehēle ápē áhed, né bēbēl áke ásoŋ yǎl áhed. 40 Bēnsēl nkəod níme ménchāā e'kii ábe bēbwəgnéé stíma, bēhūnéd bó á mendíb-te, bēhūnē-ε besāŋkalaa bé e'pəd bé mebámbé ábe é'hyōmte stíma. Héε bépódté abad áte á pəd e'só e stíma ábel boŋ epub éfinte stíma á'sō. Héε sébóótédé ake á nkin. 41 Boŋ áde sékagké nê, dóo stíma ébómé yǎl á akúd dé nsíí á mendíb sé. Atyág áde pəd e'só e stíma étyágé-'aá nê, stíma enkēnhēnlé ake ámpē, boŋ pəd e mbíd embootéd apāŋted áte áyāle mendíb méhuéné'áá ngíne mébómé yǎl áhed. 42 Sánze êmbel ntíi bán bēwūū bad bé mbwəg bésyāā, ábel nén bó modmod béenyalé' á nkin se bésob. 43 Boŋ mod a mbáá a sánze ahedé'áá aá mósoŋ Paale alonjé, né-óó, anláá sánze aá éebelé nê. Antīm aláá moosyáál aá bad ábe béhele anyal bóbó bésébe behéb á edíb-te bényal békag á nkin. 44 Aá ábe bó-ε belyágé ásē, bēchāŋned e'pəd é' stíma bēhíde bó ámbíd. Né-'aá, sébélé boŋ sé moosyáál sépē á nkin ésebán dyamdyam ábele sé modmod.

---

† 27:37 Donje á kálag dé'só áwóó mbwókel ébe móom saámbé ne ntóób, donje-ε móom saámbé ne ntóób donje-ε áwóó mbwókel ébe móom saámbé ne rítáan.

28

Paale bédyéé á Malta

¹ Ade sé máá a pe á nkin ésebán dyam dé mbéb ábélé sé modmod, dóó sésónténé nén bán ene mbwóg echě edé á edíb-te wée sébédé, béchagéé chό bán Malta. ² Bad bé dyad ábe sétáné áhed bēnwōngēn sé. Mbúú embootéd achó, ahéb-pe ábé, né-óó, bēnkonéd muú bán séwále', békōb-pe sé nken. ³ Paale anlād ngēn é lõn áte á mbág. Ade áhāgkē chό á dū, dóó píí e nyə ébídé á mbág ní lõn-tē áde muú rínáné chό, boŋ ekób mó á ekáá etyág-ke áhed. ⁴ Ade ábē bad bé dyad bényíné ene nyə ekēnléné Paale á ekáá dóó bēlānggēé nhóg ne aníní bán, “Anén mod adii mod awé awúé' bad. Aponé kwééd á edíb-te boŋ kénē nkáásé ní Dyōb rídii ríkóbé mó.” ⁵ Boŋ Paale answág ekáá ahúnéd ene nyə á dū-te ésebán ene nyə ebele mó dyamdyam. ⁶ Bésíné'áá bán ábootéd achíd, ké'ε áhún ásē mpátepém áwê. Boŋ née békésinné káōŋ ésebán dyamdyam ábenlad mó, dóó bēhāŋléné mewēmtēn boŋ bétimé ahób bán, “Anén mod adii dyōb.”

⁷ Nzag ébédé benben ne wée sémbēē nê. Mod awé anwōŋ échē nzag béchágé'áá mó bán Publíose. Mó abédé nkamlēne ambáá a ene mbwóg echě ebédé á edíb-te. Ankob sé nken achágéd-te sé bwâm. ⁸ Publíose sáá abédé á anōŋ dé nkole, ahéb dēnsog mó, ekwaglēne-ε akób mó. Paale ankē áwē toŋ-tē, akáne', abán mó mekáá á nló, áđíd-te mó bwâm. ⁹ Ade bad béwógé nê bad bé nkole bēmpēe ábe bēbédé á dyad-tē wê, bēmpě wée Paale áđíd-te bó

bwâm. ¹⁰ Bêmbε sé ndε híin. Ade sébwógké eke, bēnhīi sé bwēm á stíma-tē ábe sébenlédté á nzii.

Paale bébidé á Malta bépédé á Roma

¹¹ Sêmadé á mbwóg e Malta ngɔn éláán bon sésālē stíma echē embíd á Alesandria. Béchágé'áá ene stíma bán, “Myöb míme médé Nhéd.” Sédé asyáó né ene stíma ekédyεé ádé hõm ene póndé e ahéb á ngine esyáál. ¹² Sēnkĕ, sépē á dyad á Sirakus. Sēmmād áwed e'pun é'láán. ¹³ Bootya hē dōó sékíi bon sépäg á dyad ámbáá a Regium. Néε bñn é'sángé epub êmbootéd abíd á pēd e mbəŋ. Ambíd e e'pun é'bε sēmpĕ á dyad á Putioli. ¹⁴ Sēndibéd bad áwed ábe bédúbpé Krístə. Bēnlāá sé bán sébē ne bó sōndé póg. Néε sékíi bon sépag á Roma. ¹⁵ Bānned ábe bédúbpé Krístə bēnwōg bán sēhúε', né-óó, bēmpĕ kááŋse á hõm áde béchágé'áá bán Dyɔn á Apioɔ, donge-'ε bésiné sé hõm áde béchágé'áá bán Ndáb é Beken Eláán. Ade Paale ányíne bó, anságnén Dyöb, nlém íwédndé-tε mó á abum.

Paale apedé á Roma

¹⁶ Ade sépédé á dyad á Roma bēntédé Paale bán ábē ne mó mwēn bon bēmbané sánze bán éɔne mó.

¹⁷ Ambíd e e'pun é'láán Paale anchélé bad bēmbáá bé Israel ábe bédé á dyad-tē wē á mbom. Ade bépédé anláá bó áá, “A-baányan bé Israel, menkēmbēnlé ábēd bad dyam dé mbéb ké ahóg, menkēmbēl-laá dyam dé mbéb ké ahóg tñgεne e'lem ábe ábesyánē betaa bélyógké syánē. Bon kénē, ábēd bad bēnkōb mε á Jerusalem bēbē-'ε mε á mekáá mε benkamlεné bé Roma. Né-óó ndé

hén néε mod a mbwəg. ¹⁸ Ade benkamlεε bé Roma bémáá με akáad, béhéde'áá με achene, áyāle bénkênkudté nzəm ké póg echě elúmté nén bán ntəngéné kwééd. ¹⁹ Bon bad bé Israel bénkênkwenténné bán bétéde με, né-óó, menhób μεé Kaisεε mós̄măd nímēm nkáá. Kénê-ε ménkênwóngé dyamdyam dé mbéb áhób t̄ngene ábēm bad. ²⁰ Nén dós-'áá ákás̄ bon ríchēnlē nyé ábel bon syánē dékal. A mbále ndəá μεé nyébii nén bán nzé bengəbengəbē bédé mé á mekáá, né édií áyāle mod awě bad bé Israel bésúmé áyāl bán ăpě.” ²¹ Héε ábē belyáged bəlāngεé Paale bán, “Séékūdēē kálag ké póg echě ebíde á Judeya áyāl echōŋ. Mod awe syánē ké nhóg-ke eébidēē áwed se ăpēēn nlébtéd ké nhóg ké'ε ehób é mbéb áyāl echōŋ. ²² Bon séēdăŋ nímōŋ mewēmten awóg, áyāle sébíí nén bán hōm-téé bad béhóbe mam mé mbéb t̄ngene echén epepé éche édií áte.”

²³ Né-óó, bós̄be Paale béntfi akag áde béhyě mó awóglēn. Echě epun épédé-'áá ndun e mod épē-ε wéε Paale ádyéé'áá. Paale ambootéd bós̄ mekan mé nkamlēn ní Dyōb akale bootya mbwembwε kás̄ŋ ne ngukél. Anwanén ábel bédúbe Yesue. Aběnládtáá e'ped ábe é'bidé á kálag e mbéndé e Mose ne á metelag mé bekal bé'dəádəŋ ábel bédúbe nén bán Yesue mó adé Krístəə. ²⁴ Bós̄ donge á bad béndúbē mó, bon donge dénkëndúbéé bán chōm éche áhóbεé éde mbále. ²⁵ Né-óó, bēmbootéd apentēn áde békagké. Bédêkě, Paale anláá bós̄ áá, “Edəádəŋ éche Esáá éntāngēn áde élánge nkal é'dəádəŋ Yesayaa mekan áá áláa ábēn betaa áá,

²⁶ 'Kăg, éláa ábê bad wéé,

nyéēwōg nyêwóg-ke ámpē boḡ nyéesóḡténne
mbêd,

nyéēnñ nyénōn-ne ámpē boḡ nyéenyínné mbêd.

²⁷ Nhóbe nê áyāle ábén bad bélélé nlém á abum,

békólé nímab metúu,

bédíbé-'ε nímab mǐd.

Nzé enkēmbé nê, né nímab mǐd ményíinne'

nímab metúu méwógne'

nímab nlém-me ísōḡten.

Né bétimén me

né mǎchoód-te bó.' "

²⁸ Hée Paale ásóḡtée nén aá, "Nyébíi-ṵó nén

bán nkalan mé e'choóchoḡ níme Dyōb álómé,

alómé mó bōob wée bad ábe béesě bad bé Israel.

Béwōglēn-ne mó." * ³⁰ Paale andyée áwed mwě

míbe á ndáb echě mwēn ásápé'áá. Bad bésyāēl ábe

béhyágé'áá áwē akobé'áá-'ε bó nken.

³¹ Akalé'áá nkalan mé nkamlēn ní Dyōb áyāḡtē-

'ε bad tñḡene Sāḡgú Yesu Krístəə ésebán abáa'

dyamdyam, modmod enkēnkāḡ-'aá mó áhób

dyam.

---

* **28:28** Donḡe á kálag dé'só ábádé nchoo 29: Ade Paale áhóbé nén bad bé Israel ábe bēbédé áhed, bēnhidé bēn ne bēn, bébootéd-te apentēn bwāmbwam.

Mel̃ Mékōōlē
New Testament in Akoose (CM:bss:Akoose)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Akoose

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Akoose

bss

Cameroon

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Akoose

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

0143729f-907e-5098-b6ce-63b1629b8e48